

UiO : **Universitetet i Oslo**

«Bruk vaskemaskinen til knulledokka de»

Kvinnesyn og maskulinitetsnormer i norsk nynazisme på 90- og 2010-tallet

Sarah Lilleberg Safavifard

Masteroppgave i historie for lektorprogrammet

Universitetet i Oslo

Institutt for arkeologi, konservering og historie (IAKH)

Våren 2022

Innholdsfortegnelse

TAKK..... V

SAMMENDRAG..... VI

1 INNLEDNING OG BAKGRUNN..... 1

1.1 Oppgavens utgangspunkt..... 1

1.2 Problemstilling..... 2

1.3 Målet med oppgaven og avgrensning..... 3

1.4 Teori og begrepsavklaring..... 5

1.4.1 Forståelsen av høyreekstremisme som begrep..... 5

1.4.2 Maskulinitet, maskulinitetsnormer og hegemonisk maskulinitet..... 7

1.5 Avgrensning og kildemateriale..... 9

1.5.1 Hvorfor de to tidsperiodene?..... 9

1.5.2 Metodisk tilnærming..... 10

1.5.3 Kildemateriale..... 11

1.6 Eksisterende litteratur..... 13

1.7 Oppgavens oppbygning..... 15

2 DET TURBULENTE 90-TALLET..... 16

2.1 Introduksjon..... 16

2.2 Historisk bakteppe..... 16

2.2.1 Arven fra 80-tallet..... 16

2.2.2 Starten av 90-tallet..... 17

2.2.3 Siste halvdel av 90-tallet..... 19

2.3 Skinheadsmiljøet: arv og uttrykk..... 21

2.4 En subkulturell forståelse av norsk nynazisme på 90-tallet..... 24

2.5 Maskulinitetsnormer på 90-tallet..... 27

2.5.1 Konstituering og etablering av maskulinitetsnormer..... 27

2.5.2 Ensom ulv-idealet..... 30

2.5.3 Gruppedynamikk og maskulinitetsnormer..... 31

2.5.4 Maskulinitetsnormer og voldspotensiale..... 32

2.6 Kvinner og nynazisme på 90-tallet..... 33

2.6.1 Rekruttering til bevegelsen..... 33

2.6.2 Synlighet og posisjon i bevegelsen..... 33

2.6.3 Om hvordan maskulinitetsnormer påvirket kvinnesynet..... 34

2.6.4 Perspektiver på abort og voldtekt på 90-tallet..... 38

2.7 Konklusjon..... 39

3	2010-TALLETS NYNAZISME: DEN NORDISKE MOTSTANDSBEVEGELSEN	41
3.1	Introduksjon.....	41
3.2	Historisk bakteppe	42
3.2.1	Arven fra 90-tallet og 2000-tallet	42
3.2.2	Svenska motstånds­rörelsen	43
3.3	Organisasjonens oppbygning.....	44
3.3.1	Personlige krav til DNMs medlemmer	45
3.4	Den biologiske verdensanskuelsen	46
3.4.1	Den naturlige familien	46
3.4.2	Konstituering og etablering av maskulinitetsnormer: en maskulinitet i krise?.....	47
3.4.3	DNMs perspektiver på det svake og den «feminine» mannen	49
3.4.4	Voldsperspektiver i DNMs tekster.....	50
3.5	Kvinnesyn i Den nordiske motstandsbevegelsen	52
3.5.1	New Maternalism og den naturlige familien	52
3.5.1.1	Kvinnen som omsorgsperson.....	54
3.5.1.2	Oppdragerrollen og den neste generasjonen	54
3.5.1.3	Kvinnen som det svake kjønn	56
3.5.2	Voldtektmotstand og de «farlige» innvandrerne(: femonasjonalisme).....	57
3.5.3	Kvinnens rett til egen kropp – abort	60
3.5.4	«Våre kvinner er trofaste, ærefulle og blir beskyttet av menn»: Feminisme og seksualmoral	61
3.6	De andre kvinnene	62
3.6.1	De undertrykte kvinnene: DNMs syn på «rasefremmede» kvinner.....	62
3.6.2	DNMs syn på raseblanding	63
3.7	Konklusjon.....	66
4	ANALYTISK SAMMENFATNING AV KVINNESYN OG MASKULINITETSNORMER	68
4.1	Maskulinitetsnormer i norsk nynazisme: dens uttrykk og påvirkning på bevegelsen ...	68
4.1.1	Maskulinitetsnormene på 90-tallet: uttrykk og ideologisk	68
4.1.1.1	Gruppedynamikken betydning for maskulinitetsnormene på 90-tallet....	71
4.1.1.2	En helhetlig maskulinitetsnorm på 90-tallet?	73
4.1.2	Maskulinitetsnormene på 2010-tallet: uttrykk og ideologisk	74
4.1.2.1	Organisasjonsstruktur som grunnlag for maskulinitetsnormene.....	74
4.1.2.2	Beskytteren: På randen av total utryddelse – den nødvendige volden.....	75

4.1.2.3	Maskulinitetsnormer og gruppedynamikk	76
4.2	Kvinnens muligheter og begrensninger i en mannsdominert bevegelse	78
4.2.1	Enten-eller på 90-tallet: kvinnen som kriger eller svak oppdrager	78
4.2.2	Kvinnen som politisk grunnstoff – kvinnesyn i norsk nynazisme på 2010-tallet 82	
4.2.2.1	Feminismen – den nye landeplagen	87
4.2.3	Hegemonisk maskulinitet: Kvinnen politisk objekt	89
4.3	Den ultimate andre: fremstillingen av «rasefremmede» kvinner	91
4.3.1	Den ultimate andre	91
4.3.2	To politiske objekter i det nynazistiske landskapet	93
4.4	Utviklingstrekk i maskulinitetsnormer og kvinnesyn i norsk nynazisme	95
4.4.1	Maskulinitetsnormene	95
4.5	Norske særtrekk eller importert merkevare?	96
5	KONKLUSJON	98
6	PRIMÆRKILDER OG FORSKNINGSLITTERATUR.....	103
6.1	Nettbaserte primærkilder	103
6.2	Trykte/andre primærkilder	104
6.3	Forskningslitteratur	104

Takk

Først og fremst takk til min veileder, Øystein Sørensen, for et hyggelig og godt samarbeid gjennom hele prosessen. Videre ønsker jeg takke C-REX og Kjetil Braut Simonsen som har hjulpet meg med å få tilgang til viktig kildemateriale fra begge tiårene.

Takk til mamma, paps, Åse, Leo, venner, lenkeaktivister for en ren Førdefjord og Oslos uteliv som har gitt støtte og viktige pauser fra skrivingen underveis. En særlig takk til en håndfull gode venner som har lest gjennom og gitt nyttige kommentarer mot slutten, og en betryggende arm i tvilsomme stunder. Dere vet hvem dere er. Arbeidet med oppgaven har tidvis vært et ensomt prosjekt med gjennomlesning av vanskelig kildemateriale, men min medstudent Mathias Jesman Sunde har vært en viktig støttespiller, heiagjeng og ikke minst god venn gjennom hele prosessen. Til slutt er det også viktig å takke Joel Labuca som har møtt meg med et varmt smil og hyggelige samtaler hver morgen samtidig som han vasker masterlesesalen - og alle andre som vasker universitetet hver dag. Uten dem hadde nok ikke min utdanning vært mulig.

«(...)det var en gang

en mann

og resten er

Historie»

Ida Lórien Ringdal (Jenter på do, 2021)

Sammendrag

Denne oppgaven i historie ser på kvinnesyn og maskulinitetsnormer i norsk nynazisme i tiårene 1990-1999 og 2010-2019. Noe av hensikten med oppgaven er å gi et bredere blikk på hvordan norsk nynazisme kan sies å være en demokratisk utfordring for det demokratiske fellesskapet i Norge. Kildematerialet oppgaven bygger på er skriftlig materiale fra de nynazistiske organisasjonene og materiale som ligger tilgjengelig på nett.

Det første tiåret var preget av mange ulike grupperinger som i ulik grad var ideologisk orienterte i sin virksomhet fordi de heller fokuserte på kameratskapet og stiluttrykk utad. På 2010-tallet er dette ikke gjeldene, ettersom det hovedsakelig eksiterer én nynazistisk organisasjon, nemlig Den Nordiske Motstandsbevegelsen (DNM). I oppgaven hevder jeg at de hegemoniske maskulinitetsnormene, som kan sies å eksistere i begge tiårene, har innvirkning på kvinnesynet og den plassen den hvite kvinnen får ta i den nynazistiske bevegelsen. Dermed blir det sentralt å se nærmere på hvordan maskulinitetsnormene konstitueres og opprettholdes i begge tiårene, for å dermed få et innblikk i hvordan de kunne ha virkning på kvinnesynet. I konklusjonen argumenterer jeg for at maskulinitetsnormene påvirkes gjensidig av tre faktorer: rekrutteringen til bevegelsen, de aktive medlemmene og måten maskulinitetsnormene konstitueres og opprettholdes.

Organisasjonene og/eller grupperingene jeg tar utgangspunkt i bygger på nazistisk og nynazistisk tankegods, som i seg selv innebærer at de tror på en inndeling av menneskeheten i raser som tilegnes ulik verdi. Kvinnesynet i den norske nynazismen, i begge tiårene, er derfor ulik ut ifra om det er snakk om hvite (ariske) kvinner, eller om det er snakk om det de omtaler for «rasefremmede». For å få et helhetlig blikk på kvinnesynet i den norske nynazismen i begge tiårene ser jeg også nærmere på hvordan disse kvinnene blir fremstilt og omtalt i materialet, før jeg sammenligner dette kvinnesynet med synet på de ariske kvinnene.

1 Innledning og bakgrunn

Hvem er den norske nynazisten? Fra da den norske nynazismen vokste fram på slutten av 60-tallet har bevegelsen vært mannsdominert, hvilket har påvirket den politiske utviklingen, interne strukturer og estetiske tendenser. Til tross for denne mannsdominansen har kvinner også vært en del av bevegelsen hele veien, selv om antallet kvinner i bevegelsen og hvordan de har organisert seg har variert. Tidligere masteroppgaver og forskningsarbeider innen historie om den norske nynazistiske bevegelsen utforsker ikke i utstrakt grad hva denne mannsdominansen har gjort med synet på kvinner og kvinnenens rolle i den nynazistiske bevegelsen. I denne oppgaven vil jeg forsøke å granske kvinnesyn, maskulinitetsnormer og nynazisme i en norsk kontekst. Derfor ønsker jeg å se nærmere på hvordan maskulinitetsnormer har påvirket bevegelsen i periodene på 90-tallet og 2010-tallet (heretter forkortet til 2010-tallet) slik at jeg kan utforske ulike aspekter ved den norske nynazismen, som hvordan mannsdominansen har påvirket bevegelsen og kvinnesynet.

1.1 Oppgavens utgangspunkt

På 90-tallet var det en rekke aktive nynazistiske grupperinger som ofte var tilknyttet eller hadde utgangspunkt i lokale ungdomsmiljøer.¹ Store deler av den nye generasjonen nynazister på 90-tallet var skinheads, som var en viktig måte å signalisere deres tilhørighet.² Bevegelsen kan dermed sies å ha vært preget av subkulturelle trekk, som i sin tur også vil ha påvirkning på kvinnesyn og maskulinitetsnormer fordi deres stil og uttrykk utad kan si noe om subkulturens verdier.³ Dette i seg selv medfølger en rekke perspektiver på kvinner og deres rolle, som gjør det relevant å se etter nynazistenes kvinnesyn gjennom deres kulturelle uttrykk og praksiser.

Selv om kvinner har vært en del av bevegelsen gjennom de samme nynazistiske grupperingene som menn, ble det i den siste halvdel av 90-tallet etablert egne nynazistiske grupper for kvinner. Noe av hensikten bak opprettelsen var å få større plass til å diskutere kvinnerelatert nynazistisk politikk, og et ønske om å snakke om kvinnenens plass i bevegelsen.⁴ Eksempler på slike grupper var Valkyria (med to lokallag, et i Osloområdet og et i Drammenområdet), Ariske søstre (en del av Odins brødre) og Embla.⁵ De to lokallagene til Valkyria utviklet seg i noe forskjellig retning og hadde tilknytning til gruppa Viking. Valkyria/Drammen var mer

---

¹ Bjørge og Gjelsvik "Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge" i *Høyreekstremisme i Norge: Utviklingstrekk, konspirasjonsteorier og forebyggingsstrategier* (Oslo) 2018, s. 11.

² Fangen, *En bok om nynazister* (Oslo: Universitetsforlaget, 2001), s. 78.

³ Clarke, "The Skinheads and the magical recovery of community", s. 38.

⁴ Berg, «Jentene griper våpnene», *Verdens Gang*, 25. januar 1997.

⁵ Fangen, «Separate or equal? The emergence of an all-female group in Norway's rightist underground», s. 146.

ideologisk funderte og konsentrerte sin aktivitet rundt dette, mens Valkyria/Oslo var mer militante og opptatte av aktivisme. Dette viser to ulike tilnærminger til nynazismen på 90-tallet, samt ulike måter kvinner har forholdt seg til kvinnepolitikken og maskulinitetsnormer i bevegelsen. Dermed blir det også relevant å se om opprettelsen av organisasjonene var et uttrykk for hvordan maskulinitetsnormene påvirket bevegelsen på 90-tallet.

Tett knyttet til maskulinitetsnormer i den nynazistiske diskursen er deres forhold til vold.⁶ Ulike grupperinger har hatt ulike syn på vold, i tillegg til interne uenigheter om hvordan bevegelsen burde forholde seg til vold som strategisk virkemiddel i kampen for deres idealsamfunn. Voldsperspektivet i de to tiårene er relevant fordi det ikke bare er en form for politisk strategi, men også et ideal hos de aktive medlemmene. Forholdet mellom vold og kvinnesyn er også relevant fordi de ideologiske voldsidealene kan tenkes å holde kvinner tilbake i bevegelsen. Dette kan komme til uttrykk ved at kvinner ikke ønsket å bli aktive, eller at kvinner ikke får sentrale posisjoner i bevegelsen fordi de ikke er «voldelige nok» grunnet deres fysiske styrke eller fordi det feminine blir ansett som svakt.

Hos de norske nynazistene ser det ut til at det eksiterer en dualitet i deres syn på kvinner. For det første har de et mer generelt kvinnesyn som omhandler kvinnens plass i samfunnet og i familien. Til dette kvinnesynet, mer konkret kvinneverollen, er det knyttet egne idealer og forbilder. Ettersom nynazistene ikke opererer i et vakuum og til en viss grad må forholde seg til den politiske diskursen vil det være interessant å se nærmere på bevegelsens syn på kvinnefrigjøring og kvinnens forhold til det tradisjonelle familielivet. For det andre inkluderer ikke det generelle kvinnesynet kvinner som ikke er «ariske». Måten disse kvinnene blir omtalt og fremstilt var tydelig preget av et rasistisk tankegods, og forholder seg annerledes til den generelle politiske diskursen om hvite kvinner fordi de blir sett på som underlegne og uønskede. Denne dualiteten mener jeg det vil være viktig å utforske for å få et bedre bilde av kvinnesynet i den norske nynazismen i de to periodene fordi det kan bre ut blikket på hvordan norsk nynazisme er en utfordring for det norske demokratiet.

1.2 Problemstilling

For å se nærmere på forholdet mellom kvinnesyn og maskulinitetsnormer ønsker jeg primært å undersøke hva som skiller fremstillinger av kvinnen og nynazistiske idealtyper knyttet til væremåte. For å gjøre dette kommer jeg til å ta utgangspunkt i skiftelig materiale fra 90-tallet

---

⁶ Jacob Aasland Ravndal, «Right-wing Terrorism and Militancy in the Nordic Countries: A Comparative Case Study», *Terrorism and Political Violence* 30, nr. 5 (3. september 2018): 772–92.

og 2010-tallet. Fra 90-tallet er det en rekke grupperinger det eksisterer materiale fra, mens det på 2010-tallet hovedsakelig er Den Nordiske Motstandsbevegelsen (heretter DNM) som har relevant nok og sammenlignbart materiale. Med væremåte i de nynazistiske miljøene sikter jeg til normer eller krav knyttet til for eksempel oppførsel og klesstil som var forventet av de aktive medlemmene. Her vil det være relevant å trekke inn nynazistenes forhold til vold(sutøvelse) og hvordan feminine trekk har blir sett på i lys av maskulinitetsnormene, da disse vil være relevante for å forstå kvinnesynet.. Hovedproblemstillingen oppgaven tar utgangspunkt i er:

Hva er forholdet mellom kvinnesyn og maskulinitetsnormer i den norske nynazistiske bevegelsen, slik det kommer til uttrykk i tiårene 1990-1999 og 2010-2019?

I arbeidet med denne problemstillingen vil jeg forsøke å se på hvorvidt den norske nynazismen har endret sitt kvinnesyn og deres maskulinitetsnormer i de to ulike tiårene i norsk historie. Videre ønsker jeg å se på hvordan framstillingen og omtalen av kvinner bevegelsen ser på som «rene» og «ariske» var i motsetning til omtalen av «rasefremmede» kvinner. Ved å gjøre dette får jeg utforsket hvordan det generelle kvinnesynet i nynazismen blandes med dets rasistiske tankegodts. Fire underordnede spørsmål jeg derfor kommer til å bruke som forskningsspørsmål er:

1. Hva er maskulinitetsnormene i norsk nynazisme i de to periodene, og hvordan kommer det til uttrykk ideologisk og i praksis (i det skriftlige kildematerialet)?
2. Hvordan preger maskulinitetsnormene kvinnesynet og den hvite kvinnens muligheter for deltakelse i bevegelsen?
3. Hvordan skiller framstillingen av kvinner som de definerer som «ariske» og «rasefremmede» kvinner?
4. Hva er hovedkonturene i utviklingen over tid hva gjelder kvinnesyn og maskulinitetsnormer?

1.3 Målet med oppgaven og avgrensning

Målet for oppgaven vil være å tilføre et nytt perspektiv på norsk nynazisme, et mer kjønnnet perspektiv på deres ideolog. Høyreekstremes voldspotensiale er noe av det som gjør at de ansees som et demokratisk problem, og også per i dag den største terrortrusselen i landet.⁷ I likhet med at deres voldssyn og- potensiale er et brudd med hva det norske fellesskapet vil anse som akseptabelt, vil jeg hevde at kjønnsperspektivet i de høyreekstreme bevegelsene utgjør en

---

⁷ Politiets sikkerhetstjeneste (PST), "Nasjonal sikkerhetsvurdering 2022", s. 14.

demokratisk utfordring for Norge: De bryter i stor grad med vedtatt likestillingspolitikk og meninger i befolkningen. Kjønnsperspektivet utgjør dermed en blindflekk i forskningen, i tillegg hvordan høyreekstremisme er og har vært en utfordring i Norge. Hensikten med oppgaven er å se på utviklingen over tid og på den måten si noe om hvordan maskulinitetsnormene og kvinnesynet i miljøet er og har vært en demokratisk utfordring for Norge. Denne metodiske tilnærmingen gjør det mulig å se på norsk nynazisme med et bredere blikk, og muligens et nytt blikk.

Et sentralt element av oppgaven også være å se på likhets- og utviklingstrekk. De to valgte periodene har klare organisatoriske forskjeller, og et sentralt element er derfor å se om det finnes noen likhetstrekk i måten kjønn blir behandlet i de to tiårene. Dermed sagt er det ikke slik at temaet ikke er belyst i det hele tatt eller er et velkjent/veletablert problem ved den høyreekstreme bevegelsen i Norge, og for så vidt i resten av Europa. Noe av hensikten med min masteroppgave er derfor å se nærmere på dette for å nyansere historien om norsk nynazisme. Tett knyttet til maskulinitetsnormer og kampen mot det nynazistene anser som «svake» og «svakheter» er det også relevant å trekke inn deres perspektiver på skeive og hvordan bevegelsens syn på det feminine som «svakt» delvis overføres til deres motstand mot skeive personer og skeiv politikk.

Kvinnens plass i samfunnet har ikke alltid vært et stort fokusområde i historieskrivingen, men ble i økende grad en egen historisk gren fra 70-tallet av og må sees i sammenheng med den språklige vendingen i samfunnsfagene. Noe av «hensikten» eller motivasjonen bak det som gjerne ble omtalt som «kvinnehistorie» var å belyse deler av historien som har blitt «glemt» eller ikke fått tilstrekkelig fokus, da med tanke på at historiefaget tradisjonelt har tatt utgangspunkt i mannsperspektivet og de «harde» temaene.⁸ Kvinnehistorien utviklet seg etter hvert til at historikere innen retningen heller ønsket å bruke kjønn som analytisk kategori, enn å fokusere på kvinner tematisk for å «fylle» ut historien der den ikke var tilstrekkelig nok. Kritikere, som Judith Butler, innvendte at «kvinne» i seg selv ikke er dekkende nok for den delen av historien kvinnehistorikere ønsker å utforske, men at det heller handler om kjønn mer overordnet.⁹ I dag snakker man i historiefaget derfor heller om «kjønns historie», til fordel for «kvinnehistorie» fordi det er kjønnsaspektet som analytisk verktøy og utgangspunkt som er særlig interessant.

---

⁸ Haavet, «Kjønns- og kvinnehistorie», *norgeshistorie.no*, 13.05.2022. <https://www.norgeshistorie.no/studere-fortid/historie/2095-Kj%C3%B8nns-og-kvinnehistorie.html>.

⁹ Sandmo, «Fra kvinne- til kjønns historie – og tilbake? Om kjønnsperspektivets betydning i det norske historiefaget», s. 30.

I undersøkelser av kvinnesyn og kvinnepolitikk vil det være noe risikofylt å bruke maskulinitetsnormer i bevegelsen et utgangspunkt og analyseverktøy. Risikoen for å sette kvinnen i posisjonen som den andre eller kun å sette søkelys på hvordan kvinnene og kvinnepolitikken blir sett på som avvikende i henhold til maskulinitetsnormene i bevegelsen vil være et feilsteg. Det vil også være uheldig om jeg fremstiller kvinnene i det nynazistiske miljøet etter vanlige kjønnsrolleforståelser, slik som kanskje tidligere har vært vanlig i de få fremstillingene av kvinner i subkulturer.¹⁰ Formålet med å bruke maskulinitetsnormer vil være å se på hvordan kvinnene i bevegelsen blir fremstilt i henhold til disse normene, muligens hvordan bevegelsen fremstiller kvinnen som den andre, og også hvordan kvinnene definerer seg selv i motsetningen til disse normene for derved å få kunnskap om en lite utforsk side ved norsk nynazisme. Derimot er fordelen med å analysere bevegelsen i de to tiårene delvis gjennom å se nærmere på maskulinitetsnormer, fordi disse normene gjennomsyrrer bevegelsen og dermed påvirker utviklingen av kvinnepolitikken. En ulempe med tidsperiodene er at det tilgjengelige kildematerialet i en viss grad er veldig forskjellige både uttrykksmessig i graden av hvor ideologisk de er. Den første perioden er som nevnt preget av særlig skinheads, mens det siste tiåret ikke er det.

1.4 Teori og begrepsavklaring

1.4.1 Forståelsen av høyreekstremisme som begrep

I en oppgave om nynazisme og høyreekstremisme vil det være hensiktsmessig med en begrepsavklaring knyttet til hva som menes med henholdsvis nynazisme og høyreekstremisme. De nynazistiske bevegelsene og gruppene som jeg skal undersøke i oppgaven vil først og fremst kjennetegnes av det Benjamin Teitelbaum (2017) omtaler som «raserevolusjonære nasjonalsosialister», i motsetning til hans andre to kategorier av radikal nasjonalisme; «etnonasjonalister» og «kulturnasjonalister». Valget av førstnevnte definisjon er begrunnet i at den klart skiller ut liknende bevegelser som kan minne om de nynazistiske bevegelsene jeg henter kildemateriale fra. Dette er også den inndelingen rapporten, utarbeidet av Politihøgskolen, HL-senteret og C-REX – Senter for ekstremismeforskning, har brukt i sin definisjon av høyreekstreme. I beskrivelsen Teitelbaum gir av de raserevolusjonære nasjonalsosialistene betoner han deres vektlegging av rase, og da en forhøyet verdi til den hvite (eller det nynazistene gjerne kaller den ariske) rase.¹¹

---

¹⁰ McRobbie og Garber, «Girls and subcultures», s. 177.

¹¹ Teitelbaum, *Lions of the North: sounds of the new Nordic radical nationalism* (New York: Oxford University Press, 2017), s. 4.

Høyreekstremisme som begrep er vagt fordi bevegelsen det siktes til er mer ideologisk spredt i henhold til vanlige vestlige politiske termer. I vestlige politiske teorier er det vanlig å operere med en høyre- og venstreakse/skala som stammer fra 1800-tallet.¹² I ulike definisjoner er det ikke alltid tydelig hvor på denne aksene eller skalaen de høyreekstre bevegelsene og ideologiene egentlig hører hjemme. Ekstremisme må derfor bli forstått i en kontekst, både en ideologisk og politisk.¹³ Ekstremisme handler videre ikke kun om hva slags system en ønsker å kvitte seg med eller det systemet en ønsker seg, men også hva slags virkemidler som sees på som legitime og hensiktsmessige.¹⁴

I noen høyreekstre miljøer kan dette veldige fokuset på midlene også utvikle seg til å bli målet i seg selv. Et interessant moment i forlengelsen av dette er hva som da menes med «høyre» i høyreekstremisme, nettopp fordi den ikke enkelt plasseres i den klassiske høyre- og venstreaksen ettersom de deler trekk med begge sider. Avgjørende for at nynazister som regel blir definert som en del av høyresiden, er forestillingene om det autoritære og med den tilhørende samfunnsoppbygningen som vanligvis preger klassiske høyreautoritære bevegelser.¹⁵ Noe som vanskeliggjør å definere høyreekstre på 90-tallet er hvor fremtredende skinheadskulturen var i bevegelsen, og om hva som egentlig preget deltakerne mest: skinheadskulturen eller nynazistisk ideologi. Kjennetegnende for høyreekstre bevegelser er at de ser på naturgitte inndelinger av menneskeheten, samtidig som at vold blir ansett som et legitimt politisk virkemiddel.¹⁶ Disse to faktorene er noe av det som gjør at høyreekstre utgjør en fare i samfunnet, og er blant de største terrortruslene i Norge.¹⁷ Disse inndelingene av mennesker og grupper kan også speile seg på andre politiske områder, og kan fungere som et grunnlag for å forstå andre ideologiske og politiske aspekter. Det som likevel gjør at vi kan si at skinheadene i de nynazistene organisasjonene faktisk er nynazister, er de stadige referansene til raseideologi.

I dagligtalen går bevegelsen jeg skal se på under betegnelsen «nynazist». «Nynazisme» og «nynazist» retter seg mot flere retninger innenfor ytre høyre, og kan derfor i akademiske sammenhenger være noe upresis. Samtidig er begrepet viktig fordi det for det første viser til de historiske røttene til gruppene eller menneskene som omtales, samt at det er et begrep

---

¹² Sørensen m.fl., *Høyreekstremisme: ideer og bevegelser i Europa* (Oslo: Dreyer, 2012), s. 9.

¹³ Sørensen m.fl., *Høyreekstremisme*, s. 7.

¹⁴ Sørensen m.fl., *Høyreekstremisme*, s. 8.

¹⁵ Sørensen m.fl., *Høyreekstremisme: ideer og bevegelser i Europa* (Oslo: Dreyer, 2012), s. 10.

¹⁶ Jupskås, *Ekstreme Europa: Ideologi, årsaker og konsekvenser* (Oslo: Cappelen Damm, 2012), s.8.

¹⁷ Politiets sikkerhetstjeneste (PST), "Nasjonal sikkerhetsvurdering 2022", s. 14.

medlemmene i bevegelsen aktivt motsetter seg. De ønsker heller å omtales som nasjonalsosialister eller nasjonalister, primært fordi de mener at det ikke vekker negative konnotasjoner og fordi de mener det er mer dekkende for deres ideologi. Særlig Boot Boys og andre skinheadsdominerte grupperinger motsatte seg bruken av «nasjonalsosialister». Dette henger sammen med at nazisme og nynazisme er to såpass diskrediterte ideologier. Det kan også tenkes at de bruker «nasjonalist» eller «nasjonalsosialist» for å tiltrekke seg flere medlemmer fordi det høres mindre skremmende ut og mer seriøst. Zorn 88 var derimot svært villige til å bruke «nasjonalsosialist» for å tydelig plassere sitt ideologiske standpunkt. I oppgaven kommer jeg derfor til å bruke begrepet «nynazist» i forståelsen av de beskrivelsene og kjennetegnene som gis de raserevolusjonere nasjonalsosialistene og høyreekstreme bevegelser. «Nasjonalsosialist» kommer til å bli brukt som det bevegelsen omtegner seg som, og ikke hva jeg omtaler dem som fordi jeg ønsker det historiske aspektet og linjene i omtalelsen av bevegelsen. Jeg kommer derfor til å bruke begrepet «nynazist».

Det tredje forskningsspørsmålet jeg tar utgangspunkt i, omhandler det som omtales som «rasefremmede» kvinner. Jeg bruker dette begrepet i mangelen på et mer dekkende et, og ikke fordi jeg selv omtaler disse personene som «rasefremmede». Alternative begreper er «ikke-ariske», «ikke-hvite», «melaninrike» eller «etniske», men i en historieoppgave mener jeg disse ikke vil være dekkende nok for å beskrive de menneskene som omtales i kildematerialet. Samtidig kan en påpeke at det er grunnlag for å bruke «etnisk» som begrep ettersom det i forskningslitteraturen ofte blir brukt. Jeg ønsker likevel ikke å bruke dette begrepet da jeg mener at det er ideologisert språkbruk ved at det har tydelige forbindelseslinjer til bruken av «rase». «Rasefremmed» viser derimot åpent begrepets tilknytning til det nynazistiske tankegodset, og fungerer som et dekkende nok begrep ettersom det også er betegnelsen de nynazistiske grupperingene brukte på både 90- og 2010-tallet. Med andre ord velger jeg i denne sammenhengen å bruke begrepet bevegelsen selv bruker, heller enn hva samfunnet rundt vil oppfatte de som (dette i motsetning til bruken av «nynazist» og «nynazisme»).

1.4.2 Maskulinitet, maskulinitetsnormer og hegemonisk maskulinitet

Maskulinitet kommer til å være et tema som utforskes i primærkildene, samtidig som det i analysen vil fungere som et analyseverktøy i utforskingen av kvinnesynet. For å bruke maskulinitetsnormer på denne måten, vil det være viktig med en forståelse av maskulinitet. Hva maskulinitet er må forstås historisk, og dermed også som et fenomen i endring. Dette fordi maskulinitet er en sosialt skapt konstruksjon, og ikke et statisk fenomen som er determinert av biologi og instinkter. Denne forståelsen av maskulinitet og kjønn bygger på en post-strukturell

forståelse av hvordan sosiale fenomener og konstruksjoner skapes, og har i de siste tiårene vært en framtrædende forståelse av maskulinitet.¹⁸

Det er også mulig å definere hva maskulinitet er innenfor visse rammer, altså hva maskuliniteten innebærer eller defineres av. I *Masculinities* skriver R. W. Connell om maskulinitet, dens uttrykk og utvikling. Maskuliniteter blir hos Connell beskrevet som noe som inngår i sosiale kjønnete relasjoner som den/de praktiseres i. I dette ligger det en forståelse av ulike praksiser og handlinger som er betinget av kroppslige erfaringer, personlighet og kultur. Dermed argumenterer Connell for at maskulinitet også må forstås som aspekter av samfunnsstrukturer og – prosesser.¹⁹ Maskulinitet kan ikke kun forstås som ulike maktrelasjoner – og forhold, institusjonelle og strukturelle, mellom menn, men også mellom menn og kvinner.²⁰ Patriarkalske strukturer blir dermed sentrale aspekter å ta med inn i forståelsen av maskulinitet og dens innvirkning på ulike maktrelasjoner, da de tillater oss å fremheve hvordan menn og maskulinitet strukturelt og institusjonelt vil være normen og hovedfokuset i samfunnet.

Ut ifra en forståelse av maskulinitet som fenomen som påvirkes av historiske kontekster og ulike sosiale relasjoner, vil det være nærliggende å forstå maskulinitetsnormer som normer basert på disse to faktorene. Ettersom maskulinitetsnormer ikke oppstår i et vakuum, men mellom mennesker, er det flere faktorer som spiller inn for hva normene er og hvordan de utvikler seg. Maskulinitetsnormer trenger ikke entydig være knyttet til et kjønn, men er som regel det. I høyreekstreme grupperinger kan maskulinitetsnormer derfor forstås som ulike forventninger og standarder for å være mann i bevegelsen. Sanksjoneringer av å bryte med kjønnsroller vil også kunne ha stor innvirkning på hvordan maskulinitetsnormene utformes og praktiseres.

Avhengig av den sosiale konteksten maskulinitetsnormene virker i, vil det være én form for maskulinitet som vil være den mest korrekte. Hva som er den korrekte måten å utøve maskulinitet på et gitt tidspunkt kan gå under betegnelsen hegemonisk maskulinitet, som innebærer hva som blir ansett som de mest korrekte normene på et gitt tidspunkt.²¹ Begrepet bygger dermed det opprinnelige hegemonibegrepet til Antonio Gramsci hvor hegemoni blir forstått som en måte en gruppe mennesker får en ledende eller definerende posisjon i samfunnet,

---

¹⁸ Connell, *Masculinities*, 2. utg. (Cambridge: Polity press, 2005), s. xviii-xix.

¹⁹ Connell, *Masculinities*, s. 38-39.

²⁰ Hearn, "Surprise, Surprise, men are gendered too", s. 143.

²¹ Connell, *Masculinities*, s. 77.

og på den måten opprettholder en dominerende posisjon i forhold til andre grupper mennesker (som i varierende grad har disse kjennetegnene).²² Derfor må jeg også se nærmere på maktstrukturer som blir dominerende i forhold til andre i utgranskingen av maskulinitetsnormer. Connell presiserer imidlertid at det ikke nødvendigvis trenger å være mektige mennesker som bærer den hegemoniske maskuliniteten.²³ For at maskulinitetsnormene skal være hegemoniske blir det derfor nødvendig med en form for korrespondanse eller kontakt mellom de som har makten i samfunnet og det Connell omtaler som *kulturideal* i samfunnet. Den hegemoniske maskuliniteten henger igjen sammen med ulike relasjoner og maktdimensjoner mellom menn. Dette også fordi tanken om en felles maskulinitet eller enhet for menn ikke kan sies å eksistere.²⁴ Connell påpeker at det tydeligste tegnet på dette i vestlige land er underordningen av homofile menn i forhold til heterofile. Dette vil igjen kunne påvirke kvinnesynet i den nynazistiske bevegelsen, og vil derfor være interessant å se nærmere på.

1.5 Avgrensning og kildemateriale

1.5.1 Hvorfor de to tidsperiodene?

Oppgaven er organisert kronologisk i tid, slik at jeg først ser nærmere på 90-tallet før jeg så går videre på det siste tiåret. Et relevant spørsmål i denne sammenhengen er hvorfor oppgaven tar for seg to tiår som står hverandre såpass nærme i tid, men med kun et tiår mellomrom. For det første er de to tiårene valgt ut fordi den norske nynazistiske bevegelsen ble svært svekket etter det rasistisk motiverte drapet på Benjamin Hermansen i 2001, hvor bevegelsen opplevde nærmest å bli oppløst.²⁵ Et tydelig eksempel på at bevegelsen var havnet i denne tilstanden kan synes i et tidlig forsøk med å opprette en norsk gren av Svenska motståndsrörelsen (heretter SMR). Med få aktivister og mindre aktivitet blir det et for smalt kildemateriale å hente som kan brukes for å sammenligne med de to valgte tiårene. Kildetilfanget fra 2010-tallet er imidlertid ikke like omfattende som det fra 80- og 90-tallet, i form av ulike bevegelser jeg kan se nærmere på. Samtidig har DNM mye materiale som er publisert på internett, og som dermed kan gjøre noe opp for dette. Det kan derfor stilles spørsmål om hvorfor det ikke er disse to tiårene som er valgt som studieobjekt, særlig med tanke på at de to tiårene preges av en form for kontinuitet og overlapp i grupperinger. 2001 startet med det rasistisk motiverte drapet på Benjamin Hermansen, som på flere måter var en konsekvens av aktiviteten på 90-tallet som utviklet seg

---

²² Andersen, Øivind og Thorsen, Dag Einar, «hegemoni», Store norske leksikon på <https://snl.no/hegemoni>. Hentet 8. mai 2022.

²³ Connell, *Masculinities*, s. 77.

²⁴ Connell, *Masculinities*, s. 76

²⁵ Bjørge og Gjelsvik, «Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge», s. 58-59.

til å bli stadig mer voldelig utover tiåret. Dermed blir det siste tiåret også mer aktuelt å sammenligne med, med tanke på den høyreekstreme terroren i 2011 som Anders Behring Breivik stod bak og terrorforsøket til Philip Manshaus i 2019. Formålet med oppgaven er som nevnt tidligere også å se nærmere på hvordan maskulinitetsnormer og kvinnesyn i norsk nynazisme utfordrer det norske demokratiet og fellesskapet, og dermed blir det også relevant å se nærmere på utviklingen over tid.

1.5.2 Metodisk tilnærming

For å svare på problemstillingen ønsker jeg å gå metodisk til verks ved å foreta analyser av ulike politiske programmer, fanziner og løpesedler av nynazister i forskningsartikler. Således ligner metoden min på en hermeneutisk tilnærming til kildematerialet. Dette innebærer at jeg gjennomgående behandler og fortolker kildematerialet med utgangspunkt i en form for forforståelse av tekstene, før jeg videre får en slags forståelse av materialet og ser denne delen i lys av helheten. På den måten vil jeg gradvis få mer innsikt om kvinnesyn og maskulinitetsnormer ved å fortolke kildematerialet i lys av det jeg allerede har funnet ut. En fordel ved denne metodiske tilnærmingen er at jeg forholder meg til personene bak fanzinene som tenkende subjekter, og ikke statiske historiske personer.²⁶ Samtidig er ikke kvinnesynet alltid eksplisitt framstilt i nynazistenes fanziner gjennom tekstlige bidrag, men gjerne gjennom bilder eller tegninger. Det vil derfor være relevant å se nærmere på disse gjennom bildeanalyse for å se på hvordan kvinner og maskulinitetsnormer kommer til uttrykk.²⁷ Samtidig er det viktig å påpeke at ikke alle de tekstlige eller billedlige bidragene i fanzinene alltid er like representative for det hele bevegelsen mente, da jeg må ta utgangspunkt i at fanzinene i stor grad er skrevet av ledelsen. Det samme kan sies å gjelde for deler av kildematerialet til DNM, samtidig som at det er mulig å sende inn leserinnlegg på frihetskamp.net. Ettersom oppgaven bygger på kildemateriale fra to ulike tiår, bruker jeg også sammenlikning som metode for å finne ut hvordan de skiller seg fra hverandre og hvor de likner på hverandre. Jeg bruker med andre ord ikke sammenlikning for å bekrefte en historisk teori, men heller sammenlikne for å få flere spørsmål som kan hjelpe meg svare på problemstillingen.²⁸ Ved å gjøre dette vil det også være mulig å si noe om utviklingen over tid.

Til slutt er det også viktig å påpeke at det ikke er direkte uproblematisk å skrive en oppgave så tett til egen samtid. Perspektiver på det siste tiåret kan påvirkes av nye momenter fra min

---

²⁶ Kjeldstadli, *Fortida er ikke hva den en gang var: En innføring i historiefaget* (Oslo: Universitetsforlaget, 2007), s. 124.

²⁷ Andersen m.fl, *Å gripe fortida 2.* utg (Oslo, Det Norske Samlaget, 2017), s. 86.

²⁸ Kjeldstadli *Fortida er ikke hva den en gang var*, s. 264.

skrivende samtid.²⁹ Det siste tiåret vil også muligens kunne bli forstått annerledes av meg fordi jeg selv har levd i hele tiåret og har minner fra sentrale politiske hendelser som også kan påvirke mine perspektiver. Ettersom jeg har valgt to avgrensede tiår, og jeg ikke skal se på utviklingen av bevegelsen utover dette, vurderer jeg det som lite problematisk at jeg nødvendigvis ikke har muligheten til å skape et større bilde for å se de lange linjene med perspektiver fra egen samtid.

1.5.3 Kildemateriale

Oppgaven bygger på skriftlig materiale. Primært fordi jeg mener dette gir en bedre oversikt over hva bevegelsen mente, som igjen gjør det enklere å sørge for en god komparasjon. Muntlige kilder er dermed valgt bort. Det ligger flere usikkerhetsmomenter i muntlig kildemateriale knyttet til nærhet i tid og hvordan meningen kan ha endret seg siden hendelsene/perioden. I tillegg har jeg også bevisst ønsket å ikke bruke muntlig kildemateriale for å beskytte meg selv i prosessen da jeg er folkevalgt politiker på venstresida og har flerkulturell bakgrunn, som begge kan sies å være en del av fiendebildet til de jeg skriver om.

I en oppgave som skal se på to ulike tiår er det viktig at kildetilfanget er tilstrekkelig i begge tiårene slik at de blir sammenlignbare. På 90-tallet var det et langt mer fragmentert, motstridende og mangfoldig miljø, hvilket medvirker at det er en rekke fanziner som er tilgjengelige.³⁰ Fra kildemateriale jeg har fra 90-tallet velger jeg å se nærmere på skriftlig materiale fra organisasjoner som i varierende grad er skinheads og/eller ideologiske. Særlig relevante for denne oppgaven er fanzinene til «Boot boys» av Boot Boys, «Gjallarhorn» av Zorn 88, Einsatzgruppens fanziner som går under ulike navn, «Vikingen» av Hvit Arisk Motstand og «Ragnarok». I tillegg ser jeg på et medlemsbrev fra den rene kvinnegruppa «Valkyria» som det eneste dokumentet fra en kvinnegruppe. Mangelen på kildemateriale fra flere av kvinnegruppene kan derfor være kritikkverdig, men jeg vil likevel hevde at fanzinene fra 90-tallet vil være dekkende for å svare på problemstillingen da kvinner også var medlem av disse grupperingene. Videre preges noen av fanzinene hovedsakelig tematisk av skinheadreferanser, som Boot boys, vil det likevel være relevant å se nærmere på da de har hatt betydning for bevegelsen og dens utvikling på 90-tallet. Eksempelvis var flere av de ledende personene i Boot Boys med på opprettelsen av Den nordiske motstandsbevegelsen da førstnevnte organisasjon ble nedlagt rundt 2003 på grunn av blant annet ettervirkninger av drapet på Benjamin Hermansen.³¹ Fanzinene er ikke like tydelige på hvem som er *avsender* av

---

²⁹ Stugu, *Norsk historie etter1905* 2. utg (Oslo: Samllget, 2018) s. 309.

³⁰ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 193.

³¹ Bjørge og Gjelsvik "Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge", s. 69.

de ulike tekstene, og har gjerne ikke forfatter. Dermed har det gjennomgående vært viktig å fortolke representativiteten i de ulike utsagnene som skiller seg vesentlig ut fra resten av materialet.

Fra 2010-tallet kommer jeg utelukkende til å bruke tekster fra DNM. Noen av tekstene fra DNM er «rene» ideologiske tekster på den måten at hensikten med de er å fortelle DNMs ideologiske standpunkter, noe som ikke har tilsvarende ekvivalenter fra 90-tallet. De ideologiske tekstene til DNM kan deles opp i to: politiske dokumenter og nyhetssaker. Jeg kommer til å gjøre en nærlesning av de politiske dokumentene, for det er her DNMs hovedperspektiver kommer til uttrykk. Nyhetssaker vil bli brukt som bakgrunns- og oversiktsmateriale, i tillegg til en form for sikkerhetsmekanisme for å sjekke at de politiske meningene som ble vedtatt eller publisert i 2015/2016 ikke har utviklet seg markant.

«*Vår Vei – Ny politikk for en ny tid*» (heretter «*Vår vei*») er et av de ideologiske dokumentene hvor DNMs offisielle politikk kommer helhetlig til uttrykk. Denne teksten bygger ifølge Tore Bjørge og Ingvild M. Gjelsvik (2018) på Hitlers tilnærming til nasjonalsosialismen.³² Videre er det på motstandsbevegelsen.org mulig å laste ned en norsk oversettelse av *Nasjonalsosialismen – Den biologiske verdensanskuelsen* av den danske nasjonalsosialisten Povl H. Riis-Knudsen.³³ Oversettelsen er gjort av den norske DNM-lederen Haakon Forwald i 2016, og kan bli sett på som en forlengelse av deres politiske program. Det siste ideologiske grundokumentet jeg kommer til å benytte meg av er *Håndbok for aktivister i motstandsbevegelsen* (heretter forkortet til *Aktivisthåndboka*), og er det eneste kildematerialet fra DNM som ikke er tilgjengelig digitalt og omhandler grunnleggende informasjon om organisasjonen. I arbeidet med oppgaven har jeg fått se over C-REXs versjon av boka.

I tillegg til det skriftlige materialet, bruker jeg sosiologen Katrine Fangens verk fra 2001 som et viktig bidrag for å få et mer utfyllende bilde av maskulinitetsnormer og kvinnesyn. Det sosiologiske verket *Nynazister blant oss* handler om nynazister på 90-tallet, primært i skinheads, har viktige momenter som kan brukes. Hennes deltakende observasjon gir videre viktige perspektiver fra 90-tallet, og jeg bruker forskningen som en form for annenhånds kildemateriale ved at referanser til intervjuer og samtaler hun har hatt med deltakere i bevegelsen kan gi et mer utfyllende bilde av maskulinitetsnormer og kvinnesyn på 90-tallet. Bruken av Fangen på denne

---

³² Bjørge og Gjelsvik "Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge", s. 70.

³³ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen – Den biologiske verdensanskuelsen*, overs. Forwald, (Grängesberg: NF Forlag, 2016) <https://www.frihetskamp.net/wp-content/uploads/2016/07/NS-5mm.pdf>.

måten vil være hensiktsmessig for å svare godt nok på problemstillingen da det skriftlige kildematerialet fra de selvstendige kvinneorganisasjonene er svært begrenset.

1.6 Eksisterende litteratur

Litteraturen jeg kommer til å bruke vil være en kombinasjon av tidligere forskning på nynazisme i Norge og sammenlignbare studier i andre land. Kvinnesyn og maskulinitetsnormer er et lite utforsket område i nynazistisk historie og jeg bygger derfor på komparativ forskning fra andre akademiske disipliner. Blant de mest framtrepende forskerne innen norsk nynazisme er sosiologen Katrine Fangen. Flere av hennes verk er relevante, og særlig *En bok om nynazister* fra 2001. I verket skriver hun blant annet om utviklingen av kvinnegrupper og om kvinnes erfaringer i bevegelsen i tidsrommet 1993-2001. Boka gir et godt grunnlag for å forstå utviklingen av (kvinne)gruppene.

Nazismen i Sverige 2000-2014 fra 2016 av den svenske historikeren Heléne Lööw er også et sentralt historisk verk i forståelsen av den norske nynazismen, til tross for at den i all hovedsak retter seg mot den svenske bevegelsen. Bokas utgangspunkt er å forstå hva som har skjedd innen den svenske nynazismen de første 14 årene av 2000-tallet for å så se dette i lys av den tidligere historien til (ny)nazismen. Siden DNM er en gren av den opprinnelige svenske organisasjonen, SMR, er verket relevant i forståelsen av DNM. Videre er *Nynazister blant oss: På innsiden av den nye høyreekstremismen* av journalisten Harald S. Klungtveit fra 2020 er hjelpsomt for å forstå DNM. Gjennom historier om enkeltpersoner og deres virkelighetsbilder gis et mer personlig innblikk i organisasjonen. Verket er relevant fordi det indirekte illustrerer maskulinitetsnormer i tidsrommet fram til 2020. I tillegg tar det for seg hvordan bevegelsen i mye større grad er preget av kommunikasjon på lukkede og åpne forum på nettsider og sosiale medier, samt ulike internasjonale kontakter i bevegelsen.

I forståelsen av høyreekstremisme og hvordan den defineres er det særlig to verk jeg vektlegger: *Lions of the North; sounds of the new nordic radical nationalism* (2017) av etnografen Benjamin R. Teitelbaum og *Høyreekstremisme; Ideer og bevegelser i Europa* (2012) redigert av Øystein Sørensen, Bernt Hagtvat og Bjørn Arne Steine. Sistnevnte verk viser bredden i dagens høyreekstremisme og de ulike uttrykksmåtene i offentligheten. I oppgaven bruker jeg særlig forordet for å forstå høyreekstremismen på den politiske høyre-venstreaksen, samt hva som i realiteten gjør de ekstreme. Fra Teitelbaums verk henter jeg det som kan bli forstått som ulike kategorier innenfor høyreekstremisme i Skandinavia, som også har vært hjelpelig i utvelgelsen av kildemateriale. Verket handler primært om hvordan musikk blir brukt i bevegelsen i Skandinavia, både som ideologisk uttrykk som rekrutteringsplattform.

Teitelbaums definisjon gjenbrukes av en annen sentral tekst i min oppgave, nemlig politihøgskolens rapport *Høyreekstremisme i Norge; Utviklingstrekk, konspirasjonsteorier og forebyggingsstrategier* (2018) skrevet på bestilling fra en utlysning fra Justis- og beredskapsdepartementet i 2015. Kapittel 2, «Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge» av Tore Bjørgo og Ingvild Magnæs Gjelsvik vil være mest relevant i oppgaven min fordi den gir en historisk oversikt fra 70-tallet fram til rapportlanseringen i 2018.

Den ferske mastergraden til Simen Olstad i historie fra høsten 2021 representerer et nytt og relevant bidrag som kan brukes som bakgrunnsmateriale i min oppgave. Olstad ser på den ideologiske utviklingen siden 1990 til i dag, med fokus på hvor sentral ideologi og ideologiutvikling har vært, og hvor sentral den svenske bevegelsen har vært for de norske nynazistene. Maria Darwish sin oppgave fra 2018 i tverrfaglige kjønnsstudier er også en viktig bakgrunnstekst i synet og fortolkningen av DNM. Oppgaven ser nærmere på sammenhengen mellom miljøvern og maskulinitet, og er dermed også en av få tekster som ser på maskulinitet i den norske nynazistiske bevegelsen. Min oppgave vil bygge på noen av perspektivene knyttet til maskulinitet, men vil sikte på å gå dypere i forståelsen av maskulinitetsnormer i bevegelsen fordi jeg ikke primært ser normene opp mot deres syn på miljø.

Hvordan maskulinitet konstitueres, og hva det innebærer vil også være viktig å forholde seg til. Et av de viktigste verkene innen maskulinitetsforskning er gjort av samfunnsviteren Raewyn Connell. I 1995 ble *Masculinities* utgitt og blir sett på som et banebrytende verk innen kjønnsforskning, blant annet fordi den er det første omfattende verket som ser nærmere på maskulinitet(er) og blir brukt som en form for referanseramme på feltet. Connells definerer maskulinitet som noe som ikke nødvendigvis har noe med det biologiske kjønn «mann», og det vil dermed være relevant å sakke om ulike maskuliniteter.

«Girls and Subcultures» i *Resistance Through Ritual* fra 1993 av kulturteoretikerne Jenny Garber og Angela McRobbie er også sentral i forståelsen av kjønn og subkulturer. Forfatterne poengterer at til tross for at forskningen på subkulturer primært er sentrert rundt menn, er det påfallende hvor lite jenter nevnes i forskningslitteraturen. I de få henvisningene baserer forskerne seg som regel i stor grad kun på vanlige kjønnsrollemønstre eller at fremstillingene er «fleetingly and marginally presented» ifølge McRobbie og Garber. Derfor ønsker de å se

nærmere på hvordan forskningen burde se på jenter og subkulturer, og hvordan selve undersøkelsene burde være.³⁴

I tillegg er det også tekster som presenterer begreper som vil være særlig relevante i forståelsen av kvinnesynet. Begrepene er i utgangspunktet brukt om ytre høyre i Europa og brukes derfor med omhu. I «Femonationalism and the "Regular" Army of Labor Called Migrant Women» av Sara R. Farris blir begrepet femonasjonalisme og femonasjonalistiske strategier beskrevet, som kort fortalt handler om å bruke feminisme eller likestillingspolitikk som et argument for streng innvandringspolitikk og andre høyrepopulistiske eller -ekstremistiske politikk. Jeg kommer til å benytte meg av hennes bruk av femonasjonalisme for å se om dette også gjør seg gjeldende i norsk nynazisme, og hvordan dette i så fall preger kvinnesynet og maskulinitetsnormene. I «Why Are Women Attracted to Right-Wing Populism? Sexual Exceptionalism, Emancipation Fatigue, and New Maternalism» av Gabriele Dietze skriver hun om hvorfor kvinner velger å stemme på høyrepopulistiske partier. Tre begreper blir presentert i denne sammenhengen som på hver sin måte beskriver noen ideologiske trekk ved høyrepopulistisk ideologi; Sexual Exceptionalism, Emancipation Fatigue, and New Maternalism. Begrepene vil være relevante for få et bedre grunnlag for å analysere kvinnesynet (særlig på 2010-tallet) til tross for at begrepene er basert på høyrepopulistiske bevegelser.

1.7 Oppgavens oppbygning

Oppgaven er bygd opp kronologisk, først med et kapittel om 90-tallet og deretter ett om 2010-tallet. I begge kapitlene kommer jeg til å se på arven fra tiårene før, og hva som «henger» igjen ved starten av de respektive tiårene. Hvordan maskulinitetsnormene konstitueres, opprettholdes, utvikles og kommer til uttrykk er et sentralt element i begge kapitlene. På bakgrunn av en gjennomgang av maskulinitetsnormene vil jeg se nærmere på hvordan dette påvirker eller skiller seg fra kvinnesynet i tiåret. I analysen kommer jeg til å systematisk gå gjennom forskningsspørsmålene. Der vil jeg også i større grad forholde meg til internasjonale aspekter for å gi et overblikk om den norske nynazismen følger internasjonale «trender» eller utvikler seg annerledes. Dette er et relevant aspekt ved problemstillingen da den norske bevegelsen i stor grad kan sies å være knyttet til de svenske nynazistene, i tillegg til de britiske og amerikanske i noen grad.

---

³⁴ McRobbie og Garber, «Girls and Subcultures», (London: Routledge 2007), s. 177.

2 Det turbulente 90-tallet

2.1 Introduksjon

90-tallet var det tiåret som var preget av en overgang fra små til større grupperinger som i ulik grad var ideologisk orienterte, og som utover tiåret utviklet seg i stadig mer voldelig retning. Første halvdel karakteriseres av en mer eller mindre uorganisert bevegelse bestående av en blanding av grupperinger med opphav i lokale ungdomsmiljøer og grupperinger som var videreført eller bygd videre på fra 80-tallet. Siste halvdel var derimot mer organisert, men også mer voldelig orientert.³⁵ Bevegelsens vekst og aktivitet utover tiåret er definitivt noe av det som kulminerte i det rasistiske drapet på Benjamin Hermansen i starten av 2001. Drapspersonene hadde tilknytning til en av de større grupperingene fra 90-tallet, nemlig Boot Boys. Denne gruppa tiltrakk seg særlig mange unge mennesker grunnet deres tydelige ytre karakteristika som skinheads, en bevegelse med utgangspunkt fra visse deler av den britiske arbeiderklassen (som gjerne var på fotballkamper). Dermed sagt var ikke alle i bevegelsen like positivt innstilt til skinheadsstilen, og det veldige fokuset på slåsskamp og ytre karakteristika. Noen organisasjoner, som gjerne hadde sterk tilknytning til organisasjonene på 80-tallet, var mer ideologiskorienterte og tiltrakk seg delvis en noe annerledes medlemsmasse. Midt i dette var også kvinnene organisert, både i de «ordinære» grupperingene på 90-tallet og i egne kvinnegrupper. For å forstå maskulinitetsnormene og kvinnesynet på 90-tallet vil det derfor først være nødvendig med en historisk kontekst for å forstå noe av grunnlaget for bevegelsens tilstand på 90-tallet, før en så ser nærmere på skinheadsmiljøet, maskulinitetsnormer og kvinnesyn.

2.2 Historisk bakteppe

2.2.1 Arven fra 80-tallet

I den nynazistiske bevegelsen i Norge på 80-tallet fremsto Nasjonalt Folkeparti (NF) som en sentral aktør. Det som skulle utvikle seg til et voldelig tiår bygget igjen på organisasjonen Nasjonal Ungdomsfylking (NUF) fra 70-tallet som Tore Bjørgo (2018) betegner som «den viktigste forbindelseslinjen mellom de tidligere medlemmene av Nasjonal Samling og frontkjemperne»³⁶. På midten av 70-tallet ble NUF gjort om til Norsk Front som i 1979 i realiteten var grunnlaget for Nasjonalt Folkeparti (som i realiteten kun var en navneendring). Sistnevnte organisasjonen ble opprettet etter en rekke voldshendelser, og da særlig den mer

---

³⁵ Olstad, «Miljøet som forsvant», s. 1.

³⁶ Bjørgo og Gjelsvik "Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge", s. 38.

utløsende voldshendelsen for dannelsen av NF: 1. mai-bombene hvor en aktivist fra Norsk Front bombet Faglig 1.maifront med to dynamittladninger³⁷ i 1979. Erik Blücher ledet NUF i overgangen til Norsk Front og var en av drivkreftene til denne overgangen, men var også personen som oppløste partiet i etterkant av bombeangrepet. Han var også med i Nasjonalt Folkeparti som en lederperson.³⁸

Fiendebildet til Nasjonalt Folkeparti, og andre organiserte og uorganiserte nynazistiske miljøer i Norge, utviklet i løpet av 80-tallet til å være rettet mot venstredradikale bevegelser som nettopp 1. mai- bombene var et tydelig eksempel på.³⁹ Flere av de aktive medlemmene på 80-tallet hadde også tilknytning til Ungdommens heimevern.⁴⁰ Mye av aktiviteten gikk til våpenopplæring- og trening, men også til å planlegge ulike angrep og attentater. Noen flere sider av de voldelige sidene ved nynazistene i dette tiåret kommer blant annet til uttrykk ved Hadelandsdrapene. Disse betegner Bjørge og Gjelsvik (2018) som hendelsen i løpet av tiåret som var mest alvorlig, samtidig som at angrepet på Nor Moské og det påfølgende rettsoppgjøret blir pekt på som årsaken bak nedleggelsen av Nasjonalt Folkeparti i 1991.⁴¹ Det innebar dermed sagt ikke at den nynazistiske bevegelsen på 90-tallet startet på bar bakke. Parallelt hadde andre organisasjoner vokst frem, i tillegg til at ytre høyre hadde todelt seg i deres fokus: eksplisitt nynazistiske og/eller hovedsakelig innvandringskritiske grupperinger. En av disse gruppene var for eksempel Zorn 88 som ble grunnlagt i 1988 og var blant de mer ideologisk orienterte grupperingene utover 90-tallet som kom med magasinet «Gjallarhorn». Utover 80-tallet hadde også flere av de aktive deltakerne i miljøet blitt skinheads eller begynt å ta i bruk elementer fra stilen⁴². Utover 90-tallet ble dette i større grad et dominerende trekk ved deler av bevegelsen, og da særlig hos de nye medlemmene som ofte var unge menn.

2.2.2 Starten av 90-tallet

Å være aktiv nynazist på 90-tallet handlet for mange om et fellesskap hvor identitet og action var et hovedelement for å være med. Det ideologiske aspektet ble dermed noen ganger et underelement av det å være med, noe som også kom til uttrykk organisatorisk. I den mindre organiserte første halvdel av tiåret vokste det frem mange ulike grupperinger som gjerne hadde utgangspunkt i lokale ungdomsmiljøer. Dette kan også ha hatt ideologiske konsekvenser

---

³⁷ Sørensen og Hagtvat, *Høyreekstremisme* s. 39.

³⁸ Sørensen og Hagtvat, *Høyreekstremisme*, s. 39.

³⁹ Bjørge og Gjelsvik " Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge", s. 39.

⁴⁰ Bjørge og Gjelsvik " Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge", s. s. 40.

⁴¹ Bjørge og Gjelsvik " Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge", s. 40.

⁴² Sørensen og Hagtvat, *Høyreekstremisme* s. 41.

fordi ideologisk utvikling og samkjøring krever en viss form for intern organisering. Dette kjennetegnet ved bevegelsen vises også i deres viktigste møteplass for de aktive på Østlandet, som var de månedlige pubtreffene. Det var også disse treffene som stadig var årsaken til konfrontasjoner mellom nynazistene og antifascistene (som ofte også kunne ha en forbindelse til Blitz-miljøet), blant annet fordi treffene var offentlige og regelmessige.⁴³

Bevegelsene jeg bruker i oppgaven kan grovt sett skilles mellom tre grupperingen: Skinheadsene, de ideologisk orienterte og kvinnene. Om en tegner en akse av de to førstnevnte grupperingene på hvert sitt ytterpunkt, vil fanzinene Boot Boys (skinheads) og Gjallarhorn (ideologisk orienterte) utgjøre hvert sitt ytterpunkt. Vikingen var preget av begge deler, samtidig som at skinheadskulturen blir noe mer vektlagt i fanzinene. Einsatz-gruppens fanziner som bar preg av begge, men hadde i fanzinene et tyngre ideologisk fokus enn henholdsvis Boot Boys og Vikingen. Dette kan også sies å være gjeldende for Ragnarok, men som også hadde et sterkt innslag av historiske referanser til både vikingtiden og 2. verdenskrig. Med Hvit Arisk Terror (HAT), utgjør Einzats-gruppen de mer eksplisitt voldelige grupperingene på 90-tallet, de hadde for eksempel konkrete planer om terror.⁴⁴ Kvinnene eksiterte i egne selvstendige organisasjoner og i de to andre grupperingene. Valkyria, Embla, Odins Døtre og Jenter for Norge er eksempler på de selvstendige kvinnegruppene.⁴⁵

Et generelt preg i første halvdel av tiåret var generelt at det var unge aktivister som først og fremst ble tiltrukket bevegelsen, samt at de nynazistiske grupperingene ofte siktet etter å rekruttere disse ungdommene.⁴⁶ Aktiviteten på starten av 90-tallet var primært basert i sentrale strøk på Østlandet, og tok gjerne også utgangspunkt i lokale ungdomsmiljøer. Andre faktorer som bidro til rekrutteringen av medlemmer, var salg av effekter som musikk, klær og litteratur, som igjen hang sammen med (nynazistisk) stiluttrykk.⁴⁷ Her er det imidlertid også viktig å ikke undervurdere mindre og større kamper eller konfrontasjoner i bevegelsen. Slaget i Brumunddal hadde utvilsomt effekt på rekrutteringen av flere til bevegelsen, og blir nevnt i diverse fanziner:

«Kl 13.00

Stemningen er på bristepunktet. Arne Myrdal har med seg folk fra Skinheads. Og nynazistene hilser på hverandre, «Sieg heil».

---

⁴³ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 101.

⁴⁴ Bjørge og Gjelsvik "Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge", s. 60.

⁴⁵ Berg, «Jentene griper våpnene», *Verdens Gang*, 25. januar 1997, og Fangen, *En bok om nynazister*, s. 102.

⁴⁶ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 91.

⁴⁷ Fangen, *En bok om nynazister*, s. s. 91

- *Dere er likevel i fåtall?*
- *Men vi er sterke og skal knuse dem, svarer gutta. De har køller, jernstenger og syre, farlig syre.».*⁴⁸

2.2.3 Siste halvdel av 90-tallet

Mot slutten av 90-tallet skjedde det flere endringer i bevegelsen. For det første skjedde det en voldsbølge som blant annet begrunnes med økt konfliktnivå med venstreradikale, men som også hadde et grunnleggende rasistisk motiv.⁴⁹ En forskningsgruppe ble satt ned for å forklare årsaken bak denne tendens og konkluderte med at volden primært «inngikk i kompleks konfliktdynamikk».⁵⁰ Naturen av denne dynamikken var slik at konflikter som tilsynelatende kunne virke politisk motiverte i grunn heller handlet om beskyttelse og hevn av egen gruppe og identitet.⁵¹ Gjennom disse konfliktene var det tydelig at store deler av bevegelsen bestod av unge mennesker som gjerne også hadde en lokal tilknytning i ulike ungdomsmiljøer, som også kom til uttrykk i fanzinene: «Vold avler vold heter det, - og hvis Blitz tror at de kan stoppe nasjonalsosialisme med køller – så bør de tenke seg om to ganger. Vi lar oss nemlig ikke stoppe.».⁵² Utover 90-tallet var bevegelsen i vekst, og en form for topp i bevegelsen i 1995.⁵³ Etter dette stansen veksten litt i tillegg til at bevegelsen i stadig større grad ble preget av mer voldelighet. Som en konsekvens av dette, eller forutsetning, ble bevegelsen drevet mindre åpent.⁵⁴ Det ble med andre ord viktigere å holde tett om kortene for bevegelsen, både planlagte aksjoner og hvem som var medlem i de ulike gruppene.

Kvinnene var, som noe beskrevet tidligere, en gruppe som også var tilstedeværende i bevegelsen til tross for at de ikke fikk mye plass i fanzinene. Gjennomgående i den nynazistiske historien har kvinnene i større eller mindre grad vært en del av bevegelsen selv om det er vanskelig å si noe sikkert om hvor mange kvinner som var med. Mangelen på representasjon i det skriftlige materialet, enten i tekst eller illustrasjon, kan godt henge sammen med at de ikke utgjorde særlig mange i miljøet og/eller at de ikke fikk lov til å ta plass. I en VG-artikkel fra 1997 oppgis det at kvinnene utgjorde omtrent en tredjedel av bevegelsen mot slutten av 90-tallet. Dette omtrentlige forslaget sier noe om hvor liten kvinneandelen var før opprettelsen og

---

⁴⁸ Boot boys, nr. 10 (Oslo: 1991), s.19.

⁴⁹ Bjørge og Gjelsvik " Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge", s. 50.

⁵⁰ Bjørge og Gjelsvik " Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge", s. 51.

⁵¹ Bjørge og Gjelsvik " Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge", s. 51.

⁵² J., Odin, "TIL KAMP FOR NORSK MAKT", Boot Boys 1992 nr. 11, s. 15.

⁵³ Bjørge, *Høyreekstremisme i Norge* s. 43.

⁵⁴ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 101-103.

hvor vanskelig rekrutteringen av kvinner til bevegelsen var, til tross for den veldige veksten av egne kvinnegrupper etter 1995.⁵⁵ Samtidig styrkes ideen om at mangelen på representasjon var noe av argumentasjonen bak de nye kvinnegruppene som ble etablert ved midten av 90-tallet.

De ulike kvinnegruppene hadde varierende tilknytning til de «ordinære» gruppene. Valkyria var en av organisasjonene som dukket opp og ble etablert i 1995. Ved Valkyrias start var det to lokallag, et i Oslo/Akershus og et i Drammen. Senere ble det også etablert et lokallag i Hønefoss.⁵⁶ De ulike lokallagene hadde ulik profil på den måten at de i ulik grad var ideologisk orienterte eller fokuserte på organisering/kamptrening. I tiden etter opprettelsen holdt de ifølge Fangen på med egne aksjonene som hadde en tydelig profil som var knyttet til kvinnesak/kamp.⁵⁷ På slutten av 90-tallet ble det etablert to avdelinger av organisasjonen Viking som kun var forbeholdt kvinner. Etter hvert ble gruppa i Oslo/Akershus en del av organisasjonen Viking. Liknende kvinnegrupper hadde allerede fra opprettelsen av et klart bånd til en allerede etablert organisasjon, som Embla eller Ariske Søstre som var en del av Ariske Brødre. Navnet «Ariske søstre» bærer synlig likhet til Odins søstre, et begrep brukt om jentene som var aktive i Boot Boys gikk under. I VG-artikkelen nevnes det videre også at noe av årsaken bak opprettelsen bak den selvstendige kvinneorganisasjonen var begrunnet i at de ikke ønsket å underordne seg menn, altså at de nektet at maskulinitetsnormene skulle ha så inngripende konsekvenser for om de ble med i bevegelsen eller ikke.⁵⁸

De ulike kvinnegruppene, enten selvstendige eller som en forlenget arm av etablerte organisasjoner, viser noe av dynamikken og utviklingen bevegelsen opplevde på 90-tallet. Det var lite som var helt stabilt og overganger/tilknytning til ulike organisasjoner på samme tid var normalt. Dette gir grunnlag for å tro at maskulinitetsnormene og kvinnesynet utover 90-tallet ikke ble mer enhetlig, men heller noe mer sprikende eller differensiert. Samtidig kan det være nærliggende å spørre om ikke opprettelsen av kvinnegruppene kan bli sett på som en reaksjon på den løse og den tidvis uorganiserte mannsdominerte bevegelsen. For å forstå kvinnesynet til deltakerne i bevegelsen og maskulinitetsnormene vil det dermed først være hensiktsmessig med et kort blick på fremveksten til skinheadsbevegelsen mer generelt og dens fremvekst i nynazistiske bevegelser i Norge mer spesifikt, samt dens uttrykk i miljøet.

---

⁵⁵ Berg, «Jentene griper våpnene», Verdens Gang, 25. januar 1997.

⁵⁶ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 93.

⁵⁷ Fangen *En bok om nynazister*, s. 93.

⁵⁸ Berg, «Jentene griper våpnene», Verdens Gang, 25. januar 1997.

Til tross for at bevegelsen gjennom hele tiåret viser til den nynazistiske ideologien, og i større eller mindre grad som ved å referere til Zionist Occupation Government (Z.O.G.). I praksis, i deres politiske virke, ser det heller ut til at hovedmotstanderen ikke var jøden, men Blitz-miljøet som var den viktigste fienden gjennom hele tiåret. Vold og kraftige konfrontasjoner skjedde hyppigst mellom disse, selv om personer og grupper utenfor Blitz-miljøet også var ofte for volden og konfrontasjonen til nynazistene.

2.3 Skinheadsmiljøet: arv og uttrykk

Skinheadsbevegelsen på 90-tallet var ikke kun et fenomen i norsk nynazisme, men heller en tendens i flere land, og da særlig i vestlige land.⁵⁹ Skinheadkulturen var og er heller ikke i utgangspunktet en nynazistisk bevegelse eller uttrykksform, men heller noe som vokste ut av det britiske arbeiderklassesamfunnet som en form for reaksjon på opplevelsen av dårligere forhold for arbeiderklassen, samt at de mer klassiske identitetsmarkørene til arbeiderklassen ikke lenger appellerte eller strakk til for den yngre delen av arbeiderklassen.⁶⁰ I denne sammenhengen er det relevant å diskutere i hvor stor grad de ulike nynazistene var i takt eller utakt med sin klassebakgrunn i møte med ulike maskulinitetsnormer.

Dette kan også bli sett på som en reaksjon på det nyliberalistiske samfunnet hvor krav om effektivisering og vekst står sterkt, i tillegg til at gamle tradisjoner og normer utfordres av stadige endringer.⁶¹ Å være skinhead handlet ikke kun om å vise motstand til dette, men var også et valg om å ikke forsøke å bygge seg oppover de sosiale lagene.⁶² De valgte heller å fokusere på sin proletære identitet på den måten at de søker fellesskap og tilhørighet i aktiviteter og normer som står utfor kravene om effektivitet og høyere utdanning: «Net, VI ER HVITE OG VI ER STOLTE AV DET. Vi er hvit arbeiderungdom og en viktig bestanddel av nasjonen som har krav på respekt.»⁶³ På den måten kan det sies at de fokuserer vekk fra ønsket om sosial mobilitet for å heller bli værende og dyrke deres innfødte posisjon.

De tidligere måtene å føle fellesskap og tilhørighet falt dermed vekk, som bidro til at arbeiderklasseungdom i større grad følte seg på utsiden av den veldige samfunnsutviklingen. Et sentralt element i skinheadsbevegelsen var derfor motstand og reaksjon, noe som også kommer tydelig til uttrykk i ulike handlinger (som aksjoner), skriftlig i fanzinene og gjennom klesstilen som kunne uttrykke deres hvite og proletære identitet: «Vi i BB satser i likhet med

---

⁵⁹ Fangen, *En bok om nynazister* s. 70.

⁶⁰ Clarke m.fl., «Subcultures, Cultures and Class: A theoretical overview», s. 25.

⁶¹ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 121.

⁶² Clarke, «The Skinheads & the Magical Recovery of community», s. 101.

⁶³ Boot Boys nr. 11, (1992) s. 6.

våre ariske brødre i resten av Europa på den svarte». ⁶⁴ Dette kan igjen også henge sammen med at bevegelsen i stor grad bestod av ungdommer og unge voksne som først og fremst følte en appell til denne uttrykksformen. Skinheadsstilen hadde tydelige markører for å uttrykke sin identitet og tilhørighet. Det var også kamp innad i bevegelsen om hvem som var de ekte skinheadsene: «Noen folk innlater seg i vårt brorskap og livsstil fordi de syntes det er tøft og være i en slik gjeng, men når det blir for varmt mellom ørene så stikker de et sted med halen mellom beina.». ⁶⁵

Den norske skinheadsstilen ble importert fra England, og i likhet med utviklingen der ble det etter hvert skinheadsene delt i to ulike leire, ut ifra deres politiske tilhørighet på henholdsvis venstre- eller høyresida. Det var ikke nødvendigvis store markører som kunne skille en venstreorientert skinhead fra en høyreorientert skinhead, særlig for en utenforstående. Og det var svært viktig at en som skinhead tilhører til «riktig» gruppe, for på den andre siden av det politiske spekteret var det også skinheads som også fungerte som sentrale skikkelser i fiendebildet til nynazistene på 90-tallet. Det er flere tekster i fanzinene fra 90-tallet som nevner kamper eller motdemonstrasjoner med venstresidas motdemonstranter som gjerne også var skinheads: «(...) rottene i Pilestredet. Nå har vi fått nok. Må å vi stå sammen og ta svina en gang for alle.». ⁶⁶ Det politiske var altså ikke nødvendigvis det viktigste for flere som ble skinhead. Det var heller stilelementene og musikksmaken til skinheadkulturen som på den ene siden ytret deres klassetilhørighet, og som på den andre gjorde at de ikke fremstod som like kaotisk eller uflidd som pønken.

Til tross for at det ikke var et gjennomsyrende trekk at bevegelsen var skinheads, var det likevel ikke et dominerende trekk i hele bevegelsen. Dette gjorde at det ikke alltid var like enkelt å skille mellom hvilken av de to miljøene noen i bevegelsen følte mest tilknytning til. Klassevariabelen kan ha hatt innvirkning på hvorfor visse deler av bevegelsen i større grad var preget av skinheadskulturen enn andre, blant annet ved at de ulike grupperingene var knyttet til ulike lokale ungdomsmiljøer og i varierende grad spilte på «klassisk» arbeiderklassesymbolikk. ⁶⁷ Dette er blant annet tydelig i en av fanzinene fra Boot Boys (1993) hvor det i et notat fra redaksjonen ble beskrevet at noen av leserne hadde reagert på at det «var for mye politikk» i den forrige utgaven. ⁶⁸ I tillegg er det et mer generelt trekk i flere av

---

⁶⁴ Vikingen nr. 2, (1992) s. 6. I denne sammenhengen skal BB forstås som Birkebeinergruppa og ikke Boot Boys.

⁶⁵ Lie, O. Vold, Boot Boys nr. 11, (1992) s. 2.

⁶⁶ Boot boys nr. 13 (1993), s. 7.

⁶⁷ Bjørge og Gjelsvik "Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge", s. 43-44.

⁶⁸ Krogstad, Ole, Boot Boys nr.13 (1993), s. 3.

fanzinene at de ikke direkte handler om politikk, men at de politiske ytringene kommer bakt inn i andre saker som egentlig handler om noe annet som for eksempel musikk anmeldelser eller reisebrev fra turer gjort til kamerater i andre land: «Fredag den 21 juni satte 4 støvelsparkende Boot-boys´ere seg i vei til Karlstad i Sverige for å treffe meningsfrender.».⁶⁹

Deler av bevegelsen var mer ideologisk orienterte. Flere av forfatterne i Zorn 88s «Gjallarhorn» beskriver skinheadlivsstilen flere steder som uproduktive for den nynazistiske kampen. I en utgave av Gjallarhorn fra 1995 fremheves det gjennom et utsagn fra politiavdelingssjef Mathias A. Gjone at det er positivt at Zorn 88 «ikke er voldelig, slik for eksempel Boot Boys»⁷⁰. De takker siden for «attesten» fra politiavdelingssjefen, som at det er et bevis på at de er en mer legitim gruppering. De ideologisk orienterte medlemmene i bevegelsen mente at fyll og fanteri ikke hadde plass i kampen, eller eventuelt tok for mye av oppmerksomheten fra den delen av bevegelsen de anså som ekte aktivister (altså seg selv). Og det er ikke ønskelig fordi det svekker legitimiteten til den delen av bevegelsen som er seriøse. Det ser likevel ut som at det er «Vikingen» som går lengst i å fordømme alkoholmisbruk internt i bevegelsen i en artikkel som omhandler «Fakta om alkohol»: «Man kan en gang for alle nå slå fast at nasjonal(sosial)ismens største fiende ikke er ZOG, men derimot alkoholforbruket i egne rekker».⁷¹ Sitatet er merkelig på flere måter, primært at de anser alkoholforbruk som et større problem enn Z.O.G., som må sies å være et bærende element i (ny)nazistisk ideologi. For det andre er utsagnet merkelig med tanke på at «Vikingen» hadde flere elementer fra skinheadsstilen. Holdningen som representeres i fanzinen kan dermed antas å ikke være særlig representativt.

Lignende utsagn knyttet til måtehold og seriøsitet kom også frem når Hirten, kampgruppa til Zorn 88, i en utgave av Gjallarhorn etterspør flere medlemmer. De har behov for blant annet trofaste medlemmer, men det er «(...) ikke plass til krigslystne og hatefulle, men til de som kan vise omsorg, behersket disiplin, er utholdende, pålitelig og er gjennomsyret av den nasjonalsosialistiske ånd.»⁷² Vikingen skriver også i sine fanziner om regler og prinsipper for en god nynazist, som fremstår som å være normative regler/forskrifter i bevegelsen: «1. Som aktivist, og dermed representant for gruppa, så er det viktig å kjenne til grunnprinsippene i vår ideologi. Dette for å forhindre at gruppa ikke blir tatt seriøst.»⁷³ Det er lite som tyder på at disse oppfordringene funket slik de opprinnelig var intendert ettersom bevegelsen var preget av

---

⁶⁹ Booy Boys nr. 10 (1991), s. 4.

⁷⁰ Gjallarhorn nr. 3 (1995), s. 36.

⁷¹ Vikingen, nr. 6-7 årgang 3, (1993), s. 31.

⁷² Hirdeføreren, Gjallarhorn nr. 3/7. årgang, «MELDING TIL ALLE ZORN 88s MEDLEMMER» (1996), s. 35.

⁷³ Vikingen nr. 2, (1992) s. 17.

stadig mer voldelighet utover tiåret. Ønsket om seriøsitet og lojalitet ser også ut til å være noe av begrunnelsen opprettelsen av kvinnegruppene, og som et viktig grunnprinsipp:

«For at du skal føle deg trygg i gruppen, er det viktig at du setter deg best mulig inn i, og følger sikkerhetsrutinen. (...) Medlemmer som på noen måte bryter sikkerhetsinstruksene, taushetsplikten, gruppens målsettinger e.l, kan etter en vurdering ekskluderes, eller fratras spesielle verv.»⁷⁴

2.4 En subkulturell forståelse av norsk nynazisme på 90-tallet

Ettersom det å være skinhead var en viktig del av det å være nynazist på 90-tallet for deler av bevegelsen gir det rom for å prøve å forstå bevegelsen subkulturelt. En subkulturell analyse vil gi et innblikk i hvordan den nynazistiske skinheadstilen kan ha påvirket kvinnesynet og maskulinitetsnormene i bevegelsen. Et svært sentralt element i subkulturer og deres forståelse av seg selv er defineringen av krav til å være en del av kulturen, som også kan forstås som former for maskulinitetsnormer. Det er altså definerende for subkulturer å skille mellom de som har innpass og de som står utenfor subkulturen.⁷⁵ Rent ideologisk kan det også være spennende å ha med en subkulturell forståelse av den nynazistiske bevegelsen ettersom de subkulturelle trekkene kan sies å skille seg i større eller mindre grad fra den nazistiske ideologien.⁷⁶

I kapitlet “Girls and Subcultures” i skriver McRobbie og Garber om hvordan forskningen på subkulturer i stor grad har en manglende fremstilling av jenter. De hevder i samme kapittel at framstillingene av kvinner gjerne også kan virke marginaliserende til en viss grad. Dette kan handle om at representasjonen av kvinner i forskningen gjort på subkulturer og hvordan forskeren har vurdert ulike spørsmål og formulert svarene til sine (model)lesere.⁷⁷ For å forstå denne usynligheten blir det relevant å se nærmere på hva denne marginaliseringen skyldes. Klassevariabelen blir ifølge McRobbie og Garber trukket frem av flere subkulturelle forskere som sentralt for å analysere spørsmålet.⁷⁸ Derimot mener McRobbie og Garber at klassevariabelen ikke vil være en relevant nok faktor å forholde seg til fordi menn også vil bli påvirket av klasse på liknende måte. Dermed er det nærliggende å tenke at noe av årsaken til at kvinner ikke er mye representert, hverken tydelig utad eller i forskningslitteraturen, heller

---

⁷⁴ Valkyria, «Vær hilset!», (u.d.), s. 1.

⁷⁵ Fangen, «Living out our Ethnic Instincts. Ideological Beliefs among Right-Wing Activists in Norway», s. 34.

⁷⁶ Fangen, «Living out our Ethnic Instincts», s. 33.

⁷⁷ McRobbie og Garber, «Girls and subcultures», s. 177-78.

⁷⁸ McRobbie og Garber, «Girls and subcultures», s. 178.

handler om at deres muligheter for deltakelse og synlighet i de subkulturelle miljøene påvirkes av øvrige strukturelle faktorer.⁷⁹

For å forstå maskulinitetsnormer og kvinnesyn i norsk nynazisme på 90-tallet blir det derfor sentralt å se nærmere på hvordan premissene for deltakelsen i miljøet skiller seg ut, og hvordan deltakelsen til kvinner kommer til uttrykk på andre måter enn vi/man tradisjonelt ser etter. Det er dermed viktig å bevege seg vekk fra tradisjonelle tilnærminger fordi vanlige uttrykksformer i subkulturene vanligvis baserer seg på maskulinitet, og måtene menn konstituerer fellesskap i subkulturene. Å gå vekk fra en slik forklaringsmodell vil muligens føre til at man bryter et mønster hvor kvinner konsekvent blir usynliggjort i bevegelsen og dermed også i forskningen, og dette vil igjen påvirke vår oppfatning av kvinners synlighet. Det blir også relevant å spørre hvorfor det eksisterer kjønnsforskjeller i bevegelsen, ettersom det er et veldokumentert fenomen.⁸⁰ I den subkulturelle forskningen snakkes det gjerne om ulike former for «modes of expression», forstått som måter å uttrykke seg på i subkulturen.⁸¹ Forskere som ser nærmere på kjønnsforskjeller i høyreekstreme miljøer og subkulturer trekker også frem at kvinnens «modes of expression» skiller seg fra de mer dominerende måtene ellers i subkulturen, og på den måten kan forklare noen av kjønnsforskjellene i miljøet.⁸² Artikkelen til Rippl og Seipel kommer det derimot frem at det forekommer kjønnsforskjeller i høyreekstreme bevegelser selv etter å korrigere for ulike uttrykksmåter eller «modes of expression».⁸³ Videre ser det ut til at kjønnsforskjellene er størst når det kommer til atferd og organisering, og at dette er særlig grunnet ulike uttrykksmåter i subkulturen. En mulig konsekvens av dette igjen er at potensialet til kvinner i nynazistiske bevegelser fort kan bli undervurdert, av både utenforstående og av bevegelsen selv.⁸⁴ Dette kan være noe av forklaringen til Valkyrias oppbygging og ønske om ivaretagelse av medlemmene sine i velkomstbrevet: «Velkommen ut i kampen, husk at alle har noe å bidra med (...). Ikke vær redd, vi er her for å støtte deg. Er det noe du lurer på, så ikke nøl med å ta kontakt. Lykke til!».⁸⁵

Det blir videre viktig å påpeke at det nynazistiske miljøet i Norge på 90-tallet ganske tydelig i kildematerialet mitt, er en mannsdominert bevegelse. Å være kvinne i en mannsdominert (sub)kultur kan by på sine utfordringer. Disse utfordringene kan være knyttet til ulike aspekter

---

⁷⁹ McRobbie og Garber, «Girls and subcultures», s. 179.

⁸⁰ Rippl og Seipel, «Gender Differences in Right Wing Extremism: Intergroup Validity of a Second-Order Construct», s. 381.

⁸¹ Rippl og Seipel, «Gender Differences in Right Wing Extremism», s.381.

⁸² Rippl og Seipel, «Gender Differences in Right Wing Extremism», s. 389.

⁸³ Rippl og Seipel, «Gender Differences in Right Wing Extremism», s. 381.

⁸⁴ Rippl og Seipel, «Gender Differences in Right Wing Extremism», s. 389-390.

⁸⁵ Valkyria, «Vær hilset!», (u.d.), s. 2.

ved deltakelsen fordi dominansen vil gjøre at maskulinitetsnormene blir førende for atferd, meningsytringer og organisering. Dette kan komme til uttrykk ved at for eksempel det feminine blir sett ned på eller latterliggjort, eller at det feminisme blir sett på som svakt: «EINSATZ gruppen tolerer ikke at våre aktivister blir sittendes hjemme hos mamma, uten å løfte en finger i kampen for vår hvite rase». ⁸⁶ En mulig konsekvens av dette vil være at det blir vanskelig(ere) for kvinnelige medlemmer, eller kvinner som ønsker å bli aktivt medlem, å bruke de subkulturelle trekkene for å utrykke seg og skape identitet. I en av fanzinene står det for eksempel (sikkert fra en sang av Clark Martell): «Our SKINHEAD girls are looking so cute in mini skirts and Marten Boots. Baking us up when we´re in a fight; ready to kill or die for what´s right.». ⁸⁷

Ulike utfordringer knyttet til tilhørighet og måten subkulturen eventuelt uttrykker tilhørighet og fellesskap kom nødvendigvis ikke så tydelig frem i fanzinene. Et gjennomgående tema hos kvinnene Fangen snakket med i sitt feltarbeid, er at de bar på følelsen av å bli ekskludert eller holdt ute fra miljøet eller deler av aktivitetene. I kildematerialet kom dette særlig til uttrykk når noen deltakere i miljøet skulle på ulike turer, enten innenlands eller utenlands. Da var kvinnene gjerne ikke invitert eller ønsket ifølge informantene til Fangen. ⁸⁸ Dette ser også ut til å stemme fra de mange turrapportene i de kildene jeg har tilgjengelig. Kvinnelig tilstedeværelse blir ikke inkludert i ulike turrapporter til tross for at disse rapportene som regel er detaljert beskrevet fra avreise, eller fra de våkner, til de omsider er hjemme igjen utmattet etter alle opplevelsene. Det er ikke kun beskrivelser og beretninger fra disse store reisene, konsertene eller sentrale nynazistiske merkedagene, men også mindre hendelser og møteplasser hvor bevegelsens medlemmer drikker alkohol, spiser, kaster opp, sovner og reiser med. ⁸⁹

Tross disse detaljerte beskrivelsene er det altså lite som tilsier at det var mange kvinner på disse turene, bortsett fra at de har fungert som ulike verter som besøket til Karlstad i 1991, men da bare referert som «dama hans». ⁹⁰ Fangen snakket også under hennes feltarbeid i 1993 med kvinner som fortalte at de ikke ble invitert med på turene, blant annet begrunnet med at det ble for røft eller ikke var egnet at kvinner skulle delta. ⁹¹ Likevel bestemte noen av informantene til Fangen å bli med på noen av turene i egen regi. Det gis ingen begrunnelse i fanzinene til at det

---

⁸⁶ Einsatz nr. 2, (1995), s. 1.

⁸⁷ Boot boys nr. 8 (u.d.), s. 6.

⁸⁸ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 13.

⁸⁹ Se Boot boys nr. 10 (1991) for flere eksempler.

⁹⁰ Boot Boys nr. 10 (1991), s. 5.

⁹¹ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 13.

hovedsakelig var menn som dro på disse turene, og i de få invitasjonene til samlinger ser det ikke ut til at kvinner skal være ekskludert fra å delta. I selve reisebrevene og i konsertanmeldelser er det få eller ingen forklaring på hvorfor de drar på tur, og heller ingen detaljert forklaring om hvem turen var organisert av og om turen var åpen for alle som ønsket å delta på. I noen av fanzinene er det derimot annonsert kommende turer/arrangementer.

2.5 Maskulinitetsnormer på 90-tallet

2.5.1 Konstituering og etablering av maskulinitetsnormer

I de detaljerte beskrivelsene av ulike fyllekuler i et mannsdominerende (subkulturelle) miljø kommer maskulinitetsnormer i bevegelsen til uttrykk frem direkte og indirekte, og sier dermed også noe om hvordan disse konstitueres og opprettholdes i bevegelsen. I ulike sammenhenger blir det beskrevet hvor mye «underskrevne» kan drikke, men også dette i sammenligning med andre skinheads/kamerater på de ulike sammenkomstene. Ikke sjeldent er det også bemerkninger knyttet til hvor mye nordmennene kan drikke i forhold til de andre: «Nå vet ikke jeg om det var en engangsforeteelse eller om de finnene vi drakk sammen med var måteholdne, men det var kun nordmenn og en svenske som satt igjen når sola sto opp den dagen... (...)jeg hadde regna med hardere konkurranse...(...)». ⁹² Hardhet og røffheten til deltakerne på slike samlinger blir dermed direkte eller indirekte trukket frem som viktige komponenter for etableringen av følelsen av tilhørighet og fellesskap: «Vi må skape et solid brorskap som fremhever kameratskap, hvit identitet og ære». ⁹³ Med andre ord er opprettholdelsen og dyrkingen av maskulinitetsnormer et sentralt element på disse turene og for medlemmene i bevegelsen.

Maskulinitetsnormer i bevegelsen kommer også til uttrykk på andre måter i fanzinene. Ulike bemerkninger knyttet til lojalitet, væremåter og nærhet til de andre kameratene i bevegelsen kommer også til uttrykk i fanzinene: «Medlemskap er kun for et fåtall tillitsfulle og fanatiske rasekjempere.». ⁹⁴ Direkte kommer dette til uttrykk med referanser til det krigerske, til soldaten, den lojale, friske ungdommen eller som den sanne ariske mannen, som «En sann arisk kriger vokser jo mer du undertrykker ham. Jo mer du slår og ødelegger for ham, jo mer viljesterk vil han fremstå den dagen du møter han igjen.». ⁹⁵ Og mer indirekte kommer dette til uttrykk på viktigheten av å dra på turer hvor man kan stifte bekjentskap med andre nynazister og å

---

⁹² Boot Boys 1999 nr. 3 vol. 1 (1999), s. 5.

⁹³ J, Odin, Boot Boys nr. 11, «TIL KAMP FOR NORSK MAKT!» (1992), s. 17.

⁹⁴ Einsatz (u.d), s. 7.

⁹⁵ Dr. Todt, «HEIL OG SÆL KAMERATER!! », Boot Boys nr. 2 (1992), . s. 3.

oppretholde deler av det å være skinhead som å dra på oi-konserter. Samtidig blir det noen ganger referert til den følsomme mannen, men da som oftest i betydningen av en mann som var lidenskapelig ovenfor sin rase og beskyttelsen av den: «Vidkun Quisling mannen som var hard og sårbar på en gang. Føreren som trodde på sin sak og som var overbevist om at han gjorde det han kunne for folk og land!»⁹⁶ Det er imidlertid et noe tydelig skille i bevegelsen mellom nynazistene som først og fremst er ideologisk orienterte, som Zorn 88, som primært fokuserer på det som kommer mer direkte til uttrykk: de ønsker ikke å bidra til fyllakultur fordi de heller mente det var kontraproduktivt i å gjøre bevegelsen seriøs og robust. Felles for begge, men i varierende styrke i de ulike fanzinene, er vikingmannen som ideal for det norske (og/eller ariske) og for hvordan en sann mann burde være gjennom direkte skildringer til vikingmannen og vikingmytologi, og gjerne ved å blande inn nynazistisk terminologi i disse historiske fremstillingene.⁹⁷

Musikk, og særlig kombinert med å drikke alkohol, var et viktig element i skinheadskulturen, og sentrale arenaer for opprettholdelse og konstituering av maskulinitetsnormene. Dette kommer tydelig til uttrykk i alle fanzinene til Boot Boys. Det er som regel en musikkanmeldelse, konsertanmeldelser og/eller informasjon om deltakerne i bevegelsen har muligheten til å bestille musikk. Sjangermessig hørte deltakerne i bevegelsen gjerne på oi-musikk, som er en form for undersjanger av pønkemusikken.⁹⁸ Musikken hadde som regel et tydelig nynazistisk budskap gjennom tekstene, og den skulle være hard og konsertene skulle være røffe. Det er dermed nærliggende å tenke at musikken kunne underbygge ønsket om å fremstå som harde og motstandsdyktige utad. Fangen skriver også om hvordan selve «dansestilen» på konsertene var røffe, og blir kalt for stomping.⁹⁹ Konsertene var dermed også en viktig arena hvor maskulinitetsnormene kunne utspilles og opprettholdes, i tillegg til at musikken kunne inneha potensialet om ideologisk styrking og engasjement.¹⁰⁰

Denne lojaliteten og nærheten til de andre i mennene i bevegelsen hadde likevel sine begrensninger. I flere av fanzine er det svært tydelig at homofili ikke er akseptabelt blant medlemmene eller generelt i samfunnet. Dette kommer først og fremst til uttrykk i tekster, men også i noen få detaljerte illustrasjoner. Samtidig er det i fanzinene ikke tydelig om de har en

---

⁹⁶ Ragnarok nr. 3 (1993), s. 13.

⁹⁷ Se Gjallarhorn og Ragnarok som eksempler.

⁹⁸ Benjamin R. Teitelbaum, *Lions of the North: Sounds of the New Nordic Radical Nationalism* (New York, NY: Oxford University Press, 2017).

⁹⁹ Fangen, «A Death Mask of Masculinity: The Brotherhood of Norwegian Right-Wing Skinheads», s. 207.

¹⁰⁰ Teitelbaum, *Lions of the North*, s. 21.

enhetlig politikk på homofili, for i en og samme fanzine er det også noe utydelig hva de faktisk mener om homofili: «Vi her i B.B. driter egentlig i hva slags sexuell legning folk har, det vi IKKE driter i derimot er at slike folk prøver å STJELE VÅR STIL!». ¹⁰¹ Det kan dermed virke som det er litt tilfeldig hva holdningen til homofili var ut ifra hvem som er avsender av tekst eller illustrasjon. Den første gangen homofili blir nevnt i kildematerialet er i en tegneserie i en av Boot Boys fanziner fra 1992. Det er en fortelling om to menn som har samleie, men sliter litt fordi de trenger en form for glidemiddel. Den ene mannen, han som skal bli penetrert, heter Tore-Petter og går på badet for å hente vazelin som kan gjøre det enklere. På badet ligger vazelin og superlim ved siden av hverandre på en hylle hvor Tore-Petter kan nå opp til, men ikke se. Han klarer derfor å ta med seg superlimet. Og på en grusom måte dør derfor Tore-Petter fordi superlimet gjør at innvollene dras ut. Tegneserien er nok humoristisk ment fra linjeskriveren og Boot Boys, men et tydelig underelement er signaliseringen av at homofile er dumme og at homofilt samleie risikerer dødsfall (til tross for at det var en ulykke involvert her). I tegneserien er det den maskuline og feminine mannen som brukes for å illustrere et poeng. Det er den feminine mannen, han som penetreres, som dør etter han selv klart å plukke med seg feil tube på badet og som dermed indirekte blir fremstilt som den svake i relasjonen mellom de to mennene og i serien. I tegningene er det tydelig at det er fysiske forskjeller mellom de to mennene ut ifra hvem som penetrerer og hvem som skal penetreres. Det kan virke som om den tradisjonelle binære todelingen av kjønnsroller i seksualitetssammenheng også blir gjeldende i tegneserien.

I andre utgaver av Boot Boys blir noen aktivister eksplisitt navngitt og blir advart om å vise seg i miljøet, eller generelt: «Visste du at opphavsmannen til fantasibevegelsen «Arisk Front» og «Zorn-yngel», Navn Navnesen (Adresse, By)» er homofil (...) Mon tro om ikke tiden snart er moden for en ny opprenksning a lá «Lange knivers natt».». ¹⁰² Argumentasjonen som blir brukt av nynazistene i disse sakene, og i tekster som på et mer generelt grunnlag advarer mot homofili og homofile medlemmer i bevegelsen handler i stor grad om at det svekker inntrykket av skinheadsstilen og imaget de prøver å fremme i sin aktivisme. En utgave av Boot Boys går så langt som å si at «Vi her i B.B. driter egentlig i hva slags sexuell legning folk har, det vi IKKE driter i derimot er at slike folk prøver å STJELE VÅR STIL!». ¹⁰³ Resten av saken handler om opprettelsen av en homofil skinheadsgruppe: Gay skinhead movement (i hvilket land er litt

---

¹⁰¹ Boot Boys nr. 13 (1993), s. 4.

¹⁰² Boot Boys nr. 10 (1991), s. 13. Personen og adressen er anonymisert av meg, men står i kilden.

¹⁰³ boot boys nr. 13 (1993), s. 4

utydelig). Avslutningsvis i saken skriver de om hva som skjer om de prøver å etablere seg i Norge: nemlig voldsutøvelse.¹⁰⁴ Det kan på bakgrunn av dette virke som at Boot Boys var redd homofile, og særlig at de blir en del av bevegelsen, på bakgrunn av at det utfordrer hva maskulinitet er og kan være. Homofile utgjør dermed en form for trussel for det fellesskapet og kameratskapet nynazistene verdsetter i bevegelsen.

2.5.2 Ensom ulv-idealet

Til tross for at det er i fellesskapet og kameratskapet det ser ut til at maskulinitetsnormene konstitueres og opprettholdes i å være sterke krigere, kan en samtidig se at appellen til det som i forskningslitteraturen gjerne kalles for ensom ulv-fenomenet. Dette fenomenet handler i stor grad om den selvstendige krigeren/aktivisten som utretter handlinger for å oppnå sin politikk. Dette er ikke et nytt fenomen, og er også gjeldende i det nynazistiske miljøet i Norge på 90-tallet som var sterkt inspirert av den nynazistiske klassikeren *The Turner Diaries* av William L. Pierce. I boka skal den ensomme krigeren bli forstått som den sterke nasjonalsosialistien som skal kjempe frem det nasjonalsosialistiske idealsamfunnet. Om han møter motstand eller undertrykkelse skal han ikke bry seg om det, for det er den overordna kampen som egentlig betyr noe. Dermed blir voldelige eller aggressive metoder for å oppnå idealsamfunnet, og for å klare å kjempe seg gjennom motstanden tillatt eller akseptert.

Idealet henger sammen med maskulinitetsnormer i bevegelsen. I fenomenet ligger det en forventning om den sterke og følelseløse mannen, som kan bli forstått som en form for idealtipe. Dette kan forklare det veldige fokuset på enkeltmenn i de historiske fremstillingene i fanzinene. Disse karaktertrekkene eller normene som mannen må ikle seg i bevegelsen henger igjen tett sammen med kjønnsroller og de forventningene som samfunnet mer generelt «krever» eller forventer av mannen som for eksempel: «(...) dersom det ikke står fram menn med bedre politisk skjønn enn massen har og kan ha, og som er modige nok til å gå nye veier selv om de i førstningen kanskje er uvante, og trass i alt holder fram på dem.»¹⁰⁵ En annen forklaring for hvorfor dette idealet var viktig i den nynazistiske bevegelsen henger sammen med den stadige utfordringen/trusselen fra utenforstående infiltrører som ønsket informasjon og/eller ødelegge bevegelsen innenfra: «ELITEN vil alltid bestå, og vi lar oss ikke knekke av Z.O.G. tåpelige

---

¹⁰⁴ Boot Boys, 1993-13. s. 5

¹⁰⁵ Geiserik, Gjallarhorn nr. 4/10 (1998), s. 5.

agender, søppelsekkene i Blitz eller det Zionistiske massemedia.».¹⁰⁶ Aktivistene kunne derfor ikke stole blindt på sine kamerater, for de kunne aldri sikkert vite hvem de egentlig var.

For deler av bevegelsen på 90-tallet var skinheadsmiljøet en viktig arena for konstituering og opprettholdelse av maskulinitetsnormene i bevegelsen. De ytre stiltrekkene var viktige, og kanskje noen ganger viktigere enn de ideologiske meningene og ytringene i bevegelsen for de unge deltakerne. Store deler av fanzinene til Boot Boys handlet om stil, musikkanmeldelser og hvor en kunne kjøpe det riktige «utrustet», det være seg en kvalitets bomber-jakke eller musikk.¹⁰⁷ Dette var imidlertid ikke gjeldene for hele bevegelsen. De mer ideologiske orienterte nynazistene opprettholdt og konstituerte maskulinitetsnormene gjennom det ideologiske fellesskapet, hvor kameratskap og broderskap var sentrale elementer. Dette både i at de stod sammen mot en felles fiende, men også i måten de kommuniserte med hverandre i diskusjoner og samtaler angående ideologi. Gjeldende for begge gruppene av nynazister på 90-tallet ser ut til å være at ensom ulv-mentaliteten gjorde seg noe gjeldene i større eller mindre grad.

2.5.3 Gruppedynamikk og maskulinitetsnormer

Gruppedynamikk kan også ha mye å si for ulike normer og hvilke syn som blir skapt som følge av dette. Med gruppedynamikk menes i denne sammenhengen hvordan en gruppe er, handler og utvikler seg. Ettersom nynazistbevegelsen i stor grad var preget av gutter og menn som anså seg selv som skinheads ga dette også uttrykk i gruppedynamikken i bevegelsen, noe som også kom tydelig til uttrykk i fanzinene. Det er derimot ikke helt enkelt å si noe tydelig om hvordan dette forplantet seg eller påvirket gruppedynamikken, ei heller hvordan gruppedynamikken *egentlig* var i bevegelsen. De svært omstendelige reisebrevene gir derimot svært gode inntrykk av dette samtidig som at det er mye som tyder på at disse reglene ikke var gjeldende for hele bevegelsen.

Fanzinene til Boot Boys har et trekk av å både appellere til subkulturen og til den nynazistiske ideologien. Det er ikke alltid like enkelt å skille mellom hva som er hva, selv om de naturligvis skli inn i hverandre. Derimot er det tydelig at for medlemmer i den nynazistiske skinheadsbevegelsen er både de subkulturelle trekkene og ideologien helt sentralt for fellesskapsfølelsen, selv. Bjørge et. al skriver i en politirapport fra 2018 også at det å være nynazist for skinheadsene hovedsakelig handlet om det å være en del av en større enhet heller

---

¹⁰⁶ Boot boys nr. 11 (1992), s. 2.

¹⁰⁷ Se for eksempel Boot Boys (1992) nr. 11.

enn at de delte det politiske meningsinnholdet fra starten av.¹⁰⁸ I den nynazistiske skinheadskulturen lå det en form for forventning om å ha de politiske meningene på et eller annet tidspunkt, og agere når gruppens motstandere var en utfordring for dem (som av skinheadsene kunne forstås liberalt til tider). Bjørge hevder det er gruppas nynazistiske grunntone som gjorde at medlemmene over tid ble mer ideologisk orienterte, på den måten at de stadig ble mer nynazistisk orienterte desto lenger de var medlem i de skinheadsdominerte grupperingene.¹⁰⁹

Velkomstbrevet til Valkyria er en kontrast til måten fellesskap blir konstituert ellers, og hvordan gruppedynamikken var. Brevet introduserer nye medlemmer av gruppa til organisasjonen med praktiske beskjeder knyttet til medlemskap og hvordan Valkyria er organisert (hierarkisk). Fellesskap er et sentralt element for store deler av bevegelsen, men hvordan disse fellesskapene blir konstituert og opprettholdt er varierende. Å holde svikere og inntrengere utenfor er et sårbart, og helt vesentlig poeng for hele bevegelsen. Samtidig er det vanskelig å opprettholde et godt fellesskap når flere deler av bevegelsen er bygd opp gjennom at fellesskapet betyr alt, samtidig som at alle kamerater ikke er til å stoles på fullt ut. Det er naturlig å tenke seg at dette skaper sårbare relasjoner i flere ledd i organiseringen. I Valkyria ser det ifølge velkomstbrevet ut til at de har prøvd å imøtekomme dette «problemet» eller utryggheten ved å etablere fadderordninger for medlemmene slik at medlemmene alltid skal føle at de har noen de kan stole på: «Du vil så fort som mulig få utnevnt en fadder (...) Fadderen din har taushetsplikt kan snakke med deg hvis det er ting du er misfornøyd med/ønsker forandret.»¹¹⁰

2.5.4 Maskulinitetsnormer og voldspotensiale

Utover 90-tallet ble bevegelsen voldeligere noe som nevnt er knyttet til gruppedynamikken i bevegelsen i møte med venstresradikale og antirasister, altså en egen form for konfliktdynamikk. Samtidig kan det være verdt å spørre om konfliktnivået eller voldeligheten økte av andre årsaker enn denne dynamikken, eller endret politisk strategi. Hva voldeligheten skyldes kan si noe om maskulinitetsnormene i bevegelsen (som ensom ulv), men kanskje enda viktigere sier volden og den voldelige appellen noe mer presist om dette. I fanzinene er det ofte referert til krigeren, soldaten og den hardføre kameraten som skal kjempe den nasjonalsosialistiske kampen. Det blir også referert til hva som vil skje med fienden om de ikke passer seg, eller når nynazismen

---

¹⁰⁸ Bjørge og Gjelsvik, «Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge», s. 52.

¹⁰⁹ Bjørge og Gjelsvik, «Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge», s. 52.

¹¹⁰ Valkyria (u.d.), s. 1.

tar over: «EG kjemper for en total hvit seier, og personer som hindrer vårt arbeid – for rase og nasjon – vil tidsnokk stilles opp mot veggen!».¹¹¹

I VG-artikkelen fra 1997 pekes det likevel på voldstreningen og ønsket om å utøve vold på en systematisk måte som en av motivasjonene for egen kvinneorganisering.¹¹² Dette kan både peke på at bevegelsen i større grad anså vold som et legitimt og nødvendig virkemiddel i kampen for det rene og hvite folkefellesskapet. På den andre siden kan dette si noe om hvordan maskulinitetsnormene i bevegelsen var sammensatt av sterke voldsideal, og at det var gjennom å være sterk og voldelig medlemmer i bevegelsen kunne hevde seg overfor hverandre. Det er også den voldelige mannen som er attraktiv for den ariske kvinnen: «Of course, women, by the very nature of their genes, will only be attracted to the victorious male and never the struggling loser.»¹¹³

2.6 Kvinner og nynazisme på 90-tallet

2.6.1 Rekruttering til bevegelsen

I de fleste fanzinene er det hverken mange referanser til kvinner eller kvinnestemmer som kommer frem. Som regel er de fleste referansene kun «dama» eller «kjæresten til» en skikkelse i bevegelsen, slik at det er tydelig at de kun er sidepersoner og ikke viktige aktører i sammenhengen de blir nevnt i. Katrine Fangen skriver også om hvordan kvinnens inngang i bevegelsen skilte seg fra inngangen til menn.¹¹⁴ Starten av 90-tallet var som nevnt en periode i vekst, og også for andelen kvinner som ble aktive i bevegelsen. Inngangen til bevegelsen for flere av kvinnene skiller seg derimot ut, ved at de som regel var kjæreste, venninne, venninne av kjæresten til noen i bevegelsen.¹¹⁵ Selv om dette var hovedinngangen, var det ikke slik for alle. Et spørsmål i denne sammenhengen blir dermed hva dette skyldes: Er det fordi kvinner ikke følte tilhørighet fordi det var få andre kvinner, at sakene de brydde seg om ikke var prioritert eller at maskulinitetsnormene var for dominerende til at det fristet å bli aktiv?

2.6.2 Synlighet og posisjon i bevegelsen

Bak de mange referansene til fysisk styrke, slåsskampen, oppfordring til vold, våpeninformasjon (som «Terjes våpenhjørne» i flere av fanzinene til Boot Boys) og ulike kamphunder kan en se bevegelsens behov for fellesskap og mening.¹¹⁶ Disse

---

¹¹¹ «HVIT REVOLUSJON UTEN NÅDE! MEDLEMSSKAP.», Sieg heil (1995), s. 7.

¹¹² Berg, «Jentene griper våpnene», Verdens Gang, 25. januar 1997.

¹¹³ von Gaia, «SKINHEAD WOMEN», Boot Boys nr. 8 (u.d.), s. 6.

¹¹⁴ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 290-291.

¹¹⁵ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 284-285.

¹¹⁶ Se for eksempel «Terjes Våpenhjørne» i Boot Boys nr. 3 (1999), s. 11.

maskulinitetsnormene kan det ha vært vanskelig å bryte inn i eller å prøve å endre. Fanzinene gir videre heller ikke så mye plass til kvinner, både av innhold eller mulighet for å føle seg som en del av fellesskapet gjennom illustrasjoner, bilder og beskrivelser. Representasjon er her et stikkord som ikke ser ut til å gjelde for kvinnene. De fleste fanzinene fra 90-tallet jeg har tilgjengelig fra Boot Boys inneholder ikke illustrasjoner eller bilder av kvinner, og så vidt referanser til kvinner i det hele tatt. I de fleste tilfellene er de som nevnt kjæresten til en i bevegelsen, og ikke en selvstendig aktivist eller sannhetsforkjemper (et begrep de gjerne bruker om seg selv). To av tre illustrasjoner viser derimot kvinner i overlegne posisjoner, noe som er av betydning med tanke på at kvinner oftere er representert i illustrasjoner enn tekst. Et viktig unntak, er en side i Boot Boys som har skrevet om en engelsk tekst om skinhead-kvinner til å tilpasse synet til Booy Boys, samt en sangsitering om hvordan skinhead-jenter burde være: «Our SKINHEAD girls are looking so cute in mini skirst and Marten Boots, (...) SKINHEAD girls have a reason to live; for OI and White Power they take and give. / No slaves to fashion, they dress to perform.»¹¹⁷ Dette er den mest direkte henvisningen i kildematerialet fra 90-tallet om hvordan kvinner i skinheadsbevegelsen burde være. Til tross for dette handler store deler av den omskrevne teksten om hvordan menn burde være for at ariske kvinner skal være tiltrukket av dem og ikke faktisk om kvinner.

Den første illustrasjonen av en kvinne i x fanzine er på forsiden av fanzine nr. 7 i 1992. Illustrasjonen viser en kvinne i tydelig skinhead-estetikk og påført en genser med påskriften «white power» og en kampneve mellom de to ordene. Kvinnen er i en overlegen posisjon overfor det som skal være en karikatur av et melaninrikt barn som hun sparker. Kvinnen er derfor ikke overlegen en voksenperson eller en mann, men et barn. Den andre illustrasjonen er fra et rekrutteringsskriv til det nyoppstarta HVIT ARISK MOTSTAND (HAM), i Boot Boys nr. 11 fra 1992, som ønsker flere aktive medlemmer, men som de selv påpeker: «Ti sunne hardføre menn er helt klart overlegne i forhold til 100 «vanlige» medlemmer, regnet i virkelig styrke». Teksten og illustrasjonen samsvarer ikke helt i så måte. For under skrivet er det en illustrasjon av to hardføre, en mann i forgrunnen med en kvinne i bakgrunnen. Begge er iført det som det er nærliggende å tenke at er Waffen-SS-uniformer, samt et gevær i hver hånd. Dette er den første referansen til kvinnen som kriger (og heller ikke på en veldig tydelig seksualiserende måte), men her var avskriver heller ikke Boot Boys.

2.6.3 Om hvordan maskulinitetsnormer påvirket kvinnesynet

---

¹¹⁷ Martell, Clark, Boot Boys nr. 8 (u.d.), s. 6.

Kvinnesakspolitikk og kvinner var som nevnt ikke en stor del av de ulike fanzinene. Det er vanskelig å lese konkret hva de mener om kvinner og om det som i den mer dominerende politiske diskursen blir omtalt som feministiske saker, som for eksempel kvinnelig deltakelse i ulike samfunnsposisjoner og friheten over egen kropp. På den ene siden kan det være fristende å konkludere med at kvinnesynet til nynazistene på 90-tallet var preget av konservative verdier og analyser. En slik fortolkning kan være fristende med tanke på at de fleste bildene og direkte henvisningene til kvinneroller er knyttet til kvinner som mødre og hvilken trygghet de kan (og burde) gi til den neste generasjonen: «Sikre våre etterkommere en sunn oppvekst, og sikre våre eldre en verdig pensjonist tilværelse.»¹¹⁸ I dette ligger det muligens også implisitt at tryggheten er helt sentral for den neste generasjonen, et slags grunnelement som uttrykt i Gjallarhorn: «Dessverre kan ikke neste generasjon se dette fordi de jo ikke har opplevd et samfunn med familie og folkesolidaritet.»¹¹⁹ En mulig forklarings på at de fokuserte på den tryggheten kjernefamilien gir kan være bundet i konservative familieverdier, som også preger større deler av (ytre) høyresiden i politikken. Samtidig kan det også være et resultat av innvandringsmønstre. Tjitske Akkerman (2015) skriver i sin artikkel om kjønn og høyreekstremisme i Vest-Europa om hvordan rasistiske stereotypier opprettholdes og utvikles. I møte med økt innvandring blir konservative familiemodeller fremhevet som det ønskelige ettersom familieegjenforening er den dominerende formen for innvandring i mange vestlige land.¹²⁰ Samtidig som kvinnen blir tildelt denne konservative rollen blant nynazister betyr ikke dette at det fører til politisk aktivisme hos kvinnen.

Et konservativt kvinnesyn kan også sies å bli fremmet gjennom henvisninger til nazismen og nazi-Tyskland. I en artikkel i Gjallarhorn blir det referert til den velkjente «vektleggingen av de tre K'er, som skulle være tysk kvinners livsområde: «Kinder, Küche, Kirche»»¹²¹. Dette kommer også delvis frem gjennom en kort historisk fremstilling av Nasjonal Samlings Kvinneorganisasjon hvor kvinnens posisjon og funksjon i samfunnet blir indirekte fremstilt gjennom å fortelle hva organisasjonen gjorde.¹²² Liknende fremstillinger finnes i flere av de andre fanzinene, og det kan dermed virke som at denne kvinnen skal fungere som forbilder for det bevegelsen ønsker seg. Problemet for bevegelsen, og som også kan være noe av årsaken til

---

¹¹⁸ Einsatz gruppen (u.d.), s. 2.

¹¹⁹ Gjallarhorn nr. 3/11. årgang (1999), s. 2.

¹²⁰ Ankerman «Gender and the radical right in Western Europe: a comparative analysis of policy agendas», s. 43.

¹²¹ Gjallarhorn 1999. s. 6

¹²² Geiserik, Gjallarhorn, nr. 4/10, QUISLING: HANS LIV, HANS LÆRE, HANS TID OG MEDIESPILLEREPÅ DEN POLITISKE SCENE, (1998), s. 10.

at de henvises hyppigst til, er at det er få kvinner som i dagens samfunn (forstått som på 90-tallet) som ønsket å leve på den tradisjonelle måten med mor hjemme.

Samtidig som at disse kvinnene på en måte utgjorde en utfordring for det nasjonalsosialistiske samfunnet fordi de ikke prioriterer å videreføre rasen, var det også disse kvinnene som var de aktive medlemmene, de som noen steder kalte seg for frontkjemperne i kampen, som skal beskyttes mot innvandrerne. De skal beskyttes mot voldtekter, men de skal også beskyttes mot å etablere seg med innvandrere. For kvinnene som velger å gjøre dette er svikere, en form for landssvikere blant annet fordi den norske folkerasen utvannes: «(...) Spesielt gjelder dette superheksa og ex nigger-knuller May-Dritt(...)».¹²³ Konsekvensene av dette kan ifølge de være at det er viktige deler av den norske kulturen som vil gå tapt fordi det kun er den rene folkerasen som kan opprettholde dette: «Vi må forstå at kunst, vitenskap, handel og penger lite gavner, hvis vi ikke også kan bevare det for etterslekten. Og det må enhver norsk mann og kvinne vite at det norske selvbevaringsinstinkt er uløselig knyttet til den norske folkerasen.».¹²⁴

Dermed sagt var det ikke bra nok å være «arisk» om en skulle være aktivt medlem av den nynazistiske bevegelsen på 90-tallet. Det var flere kjønnsroller som styrte hva som var greit og ikke, slik det som regel forholder seg for kvinner (i subkulturer). I fanzinene er det fremtredende at kvinner enten blir beskrevet som medaktivister, kjærester, horer eller noe nedverdiggende. Det ser dermed ut til at bevegelsen opererer med en form for det klassiske hore-/madonna-komplekset, noe også Fangen tolket i sin studie.¹²⁵ Dette innebærer at kvinnen, i relasjon til menn, kun enten kan fungere som noe seksualobjekt for mannen eller som kjæreste. Den første «kategorien» eller inndelingen de gjør av kvinner er den de kaller for «straight» jenter som var deres versjon av madonna. Disse kvinnene var de som også kunne bli ansett som medaktivister i kampen. På den andre siden definerte de jenter som de kun ville ligge med og som delvis apolitiske, som «madrasser».¹²⁶ Disse kvinnene var dermed ikke ansett som deres «kamerater».

Kvinnen som objekt kommer tydelig frem i kildematerialet, som for eksempel i en anbefaling om hva man burde gjøre om bomberjakka har blitt skitten: «Bruk vaskemaskinen til knulledokka de.», slik at man kan bruke penger på øl heller enn til rens.¹²⁷ Det er nærliggende å tenke seg at disse holdningene og perspektivene på kvinner i bevegelsen smittet over på hvor tilgjengelig bevegelsen var for kvinner som ønsket å bli aktive. Veien inn i bevegelsen

---

¹²³ Odin, *Boot Boys* nr. 10, «FORÆDERNE I BLANDT OSS» (1991), s. 3.

¹²⁴ Saxlund, Sigurd, *Gjallarhorn* nr. 4/11. årgang «Vår fedrearv» (1999), s. 8.

¹²⁵ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 286.

¹²⁶ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 284.

¹²⁷ *Boot boys* nr. 13, «BOM`ER» (1993), s. 17.

posisjonerte kvinner ulikt, og ga de følgelig også ulike rolleforventninger ut ifra hvordan de ble rekruttert. Kvinner som ble medlem på egenhånd, fikk ifølge Fangen en annerledes posisjon enn kvinner som ble med primært grunnet bekjentskap med noen i bevegelsen, dette i henhold til straight/madrass-s skillet.¹²⁸ Disse kvinnene ble gjerne sett på som «hangarounds» og ble i mindre grad tatt som seriøse deltakere. I dette ble det også et fremtredende skille mellom de som kun var nynazister, og de mer militante eller voldelige.¹²⁹

Denne mer eller mindre konservative (snevre) kvinnerollen står i motsetning til kvinnen som kriger, som en av frontkjemperne mot jødedommen og masseinnvandring. For å være en god nynazist var det viktig at man bidro med alt man kunne for å bekjempe bevegelsenes viktigste fiender og motstandere, og da hjalp det ikke å stå på sidelinja: «Først i «krig» vil vi se hvem som er med, - hvem som er venn! Det er klart at slik anarkiet nå utvikler seg, er det viktig å ha kamerater i ryggen!». ¹³⁰ Utover reklamen for den nye organisasjonen HVIT ARISK MOTSTAND (HAM) som er å finne i flere av fanzinene, er det få henvisninger til kvinnen som kriger. Andre steder blir det derimot henvist til helt utenkelig og nærmest uetisk å sende kvinner ut i kampen. I Gjallarhorn kommer dette til uttrykk ved å blant annet vise til at uansett hvor desperate de var, sendte de ikke kvinner til fronten: «Kvinnene var de hellige bærere av folkenes morgendag og fremtid. Menn kjempet, men beskyttet sine kvinner...». ¹³¹ I Zorn 88s egen kampgruppe, Hirden, blir det også i en utgave av Gjallarhorn etterspurt flere medlemmer og hvilke egenskaper som forventes av disse: «Trofast, kameratskap, samhold, nøyaktighet, presisjon, disiplin, viljestyrke og selvstendighet er stikkord (...)». ¹³² I motsetning til HAMs rekrutteringsreklame nevnes kvinner eksplisitt i Hirdens rekrutteringstekst. Samtidig er det tydelig at det er først og fremst er mannen som er ønsket, som gjennom; «Hirden respekterer Hirdmannen (...)» og «Hirdmann bærer sin del av flammen». ¹³³

Til slutt har vi også kvinnesynet som påvirker synet på «rasefremmede» kvinner. Det er tydelig, gjennom de få omtalene, at det er knyttet rasistiske stereotypier til disse kvinne. Stereotypene baserer seg for det først på disse kvinnenenes ufrihet, hvor islam er en av hovedårsakene til dette. Det ble for eksempel bygd opp forestillinger om «mørketallene rundt muslimsk flerkoneri i Norge» gjennom et utsagn fra tidligere barne- og familieminister Velgerd Svarstad Haugland i

---

¹²⁸ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 284.

¹²⁹ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 294.

¹³⁰ Ragnarok nr. 3, «TRÅKK DEM NED – VI TAR IKKE MOT DRITT FRA NOEN», (1993), s. 5.

¹³¹ Gorm den Gamle, Gjallarhorn, nr. 4/10. årgang, «KRIGSJUL, RASJONERING OG ANDRE VIDERVERDIGHETER» (1998), s. 21.

¹³² Hirdføreren, Gjallarhorn, nr. 3/7.årgang, «MELDING TIL ALLE ZORN 88s MEDLEMMER» (1995), s. 35.

¹³³ Hirdføreren, Gjallarhorn, nr. 3/7.årgang, «MELDING TIL ALLE ZORN 88s MEDLEMMER» (1995), s. 35.

en utgave av Gjallarhorn fra 1999.¹³⁴ Det er også utsagn som knytter seg til tvangsekteskap og at livsstilen deres krever at de anbefaler at «de reiser hjem til Afrika igjen – der hvor hans menneskelige frender skjærer kjønnsorganene av 10-12 år gamle jenter uten bedøvelse og hvor det tydeligvis ikke finnes noen grenser for vold stammene imellom»¹³⁵. For den «livsstilen» gjør at «middel-alderen er på vei inn i samfunnet igjen via bakdøra!»¹³⁶

2.6.4 Perspektiver på abort og voldtekt på 90-tallet

I kildematerialet er det tydelig at kvinnen og kvinnesaker ikke står i fokus. Abort er derimot den ene «kvinnesaken» som det blir referert til i de ulike fanzinene, og i nesten alle tilfellene som noe utelukkende negativt. Tradisjonelt blir abort ansett som noe negativt i konservative kretser og er noe som burde minskes i samfunnet.¹³⁷ Dette perspektivet var også i stor grad gjeldende for nynazistene på 90-tallet. I nesten alle tilfeller abort ble ansett som noe som ikke var ønsket, delvis fordi det gjorde at ariske kvinner ikke blir «tvunget» til å føde – noe de kanskje burde fordi de føder for få: «(...) oppmuntrer og ved hjelp av nye lover og regler beskytter abort. Velviten, men likevel upåvirket av den evigvarende og alvorlige skade abort påfører den hvite rase.».¹³⁸ Noen ganger er det likevel greit, og muligens også ønsket, at kvinnen tar abort fordi det vil sørge for et sunnere folk. Det kan dermed virke som at synet på abort handler om hvorvidt det er bra for det nynazistiske idealsamfunnet. Dette i tillegg til en dimensjon om at potensielle nynazister kan bli «drept» når kvinner aborterer: «Siden den frie abortlov kom på 70-tallet, har over 300 000 Norske fostere blitt abortert bort. De aller fleste var sunne og firske fostere, som i dag og i morgen kunne ha samlet seg under hakekors fanen, klare til kamp for vår rase. ZOG regimet ville det annerledes!».¹³⁹

I de situasjonene det er ønskelig med abort er det ikke for å argumentere for kvinners selvbestemmelsesrett over egen kropp, men heller som en slags «nødvendig» løsning på et onde. Dette er situasjoner som enten kan være fargede kvinner som uansett får for mange barn, når hvite kvinner får barn med fargede menn (vanner ut rasen), når det er snakk om graviditet som en konsekvens av voldtekt, og når det er snakk om barn med funksjonsnedsettelse. Sistnevnte argumentasjon blir det grundig skrevet om i en utgave av Gjallarhorn fra 1994. Argumentene for abort er at det vil gjøre det mulig å velge bort de uønskede barna. Den moderne forskningen

---

¹³⁴ Gjallarhorn nr. 4/11. årgang, «Verden sett med våre øyne», (1999), s. 29.

¹³⁵ Iversen, Peter Ø., Gjallarhorn nr. 2./7. årgang, «EN TV-DEBATT OG FOLKETS KLARE MENING» (1995), s. 4.

¹³⁶ Iversen, Peter Ø., Gjallarhorn nr. 2./7. årgang, «EN TV-DEBATT OG FOLKETS KLARE MENING» (1995), s. 4.

¹³⁷ Ribieras, «Abortion and Phyllis Schlafly's Pro-life Contribution to the Culture Wars from the 1970s to the 1990s», s. 1.

¹³⁸ Sieg Heil «HVIT REVOLUSJON UTEN NÅDE! MEDLEMSKAP.» (u.d.), s. 8.

¹³⁹ Einsatz nr. 4, «LØGNEN LEVER VIDERE», (1995), s. 3. Ikke min understreking.

er her et hjelpemiddel nynazistene ser på som fruktbart fordi det vil gjøre «(...) det mulig for menneskene å unngå unødige lidelser (...)»¹⁴⁰ fordi man da kan unngå «å sette stekt mentalt eller fysisk handikappede barn til verden» fordi «(...) ny teknologi har gjort det mulig å finne ut om fosteret er deformert eller vil bli født mentalt tilbakestående (...)».¹⁴¹ De mener altså at abort som regel ikke er ønskelig, og i hvert fall ikke når det er snakk om «friske» fostre, altså de som er hvite og ikke høyst sannsynlig har en form for sykdom eller lidelse.¹⁴² En slik holdning til abort synes heller ut til å være unntaket enn regelen. I de fleste tilfellene abort er nevnt i kildematerialet blir det nevnt som et av symptomene på hvordan dagens samfunn er feilslått eller usunt.

Et annet tema som var fremtredende, når det først skrives om kvinner, var voldtekt. Temaet blir ikke hyppig referert til i tekstene, og som regel heller ikke direkte som et hovedtema for en artikkel for eksempel. Overordna og gjennomgående ble voldtekt sett på som noe negativt, noe som er en vanlig oppfatning i storsamfunnet. Det ble sett ned på samtidig som det refereres til som en trussel «fiendene» til bevegelsen har en tilbøyelighet til å utføre: «(...) denne frekke og nådeløse oppfølging av de jødiske prinsipper om voldtekt (...)».¹⁴³ Voldtekt er noe de færreste vil gå åpent ut om at de er for, eller støtter bruken av i ulike sammenhenger. Her skiller nynazistene seg ikke ut fra de fleste andre. De skiller seg derimot når de forklarer hvorfor voldtekt i utgangspunktet skjer: «Hva med alt det negative skadelig innvandring fører med seg av: voldtekt(...)».¹⁴⁴

2.7 Konklusjon

Etter et tiår hvor nynazismen var preget av en voksende innvandringsmotstand, og hvor venstreradikale var hovedmotstanderne ble 90-tallet et tiår i norsk nynazisme bygget videre på disse tendensene.¹⁴⁵ Dette i tillegg til at bevegelsen ble prege av vekst, økende voldstendenser og en rekke subkulturelle trekk i deler av bevegelsen. På starten av perioden var den nynazistiske bevegelsen preget av oppstarten av flere nye grupper, og mot slutten av 90-tallet hadde den voksende bevegelsen blitt mer voldelig og differensiert grunnet en særegen konfliktdynamikk og at bevegelsen ble drevet med tilbaketrunkent. Bevegelsen bestod hovedsakelig av menn hele tiåret, men det utviklet seg etter hvert noen egne grupperinger

---

¹⁴⁰ Geiserik, Gjallarhorn nr.2/6. årgang, «MODERNE GENFORSKNING, «RASEHYGIENEN» OG MYTEN OM DE SVAKES UNDERGANG» (1994), s. 9.

¹⁴¹ Gjallarhorn nr.2/6. årgang., (1995), s. 10.

¹⁴² Ivarsson, «Hvorfor bry seg?», Gjallarhorn nr. 4 (1999), s. 25.

¹⁴³ Fritch, Theodore, overs. H. J, Gjallarhorn nr. 4/11. årgang. «LITT OM FRIMURERIETS OPPRINNELSE OG UTVIKLING (1999), s. 5.

¹⁴⁴ Ragnarok nr. 4, (1993), s. 4.

¹⁴⁵ Bjørge og Gjelsvik «Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge, s. 35.

forbeholdt kvinner og som var organisert av kvinner. Ettersom noen av kvinnene i bevegelsen så det som nødvendig å opprette egne grupperinger for å blant annet diskutere saker som interesserte dem og de fordelene organisering av kun kvinnelige nynazister kunne gi, vil det være særlig relevant å se på ulike trekk i den nynazistiske bevegelsen knyttet til maskulinitetsnormer og kvinnesyn som gjorde denne organiseringen til et behov.

3 2010-tallets nynazisme: Den nordiske motstandsbevegelsen

3.1 Introduksjon

Det siste tiåret har vært preget av én organisasjon: Den nordiske motstandsbevegelsen (DNM). Organisasjonen er en norsk gren av den nordiske organisasjonen som går under det samme navnet, eller Nordiska Motståndsrörelsen (NMR) i Sverige. Det samme året var det første forsøket på å starte opp organisasjonen i Norge, og dette forsøket ble gjort av blant annet noen av de ledende personene i Boot Boys, men det ble et kortlivd prosjekt. Vinteren 2010 meldte Haakon Forwald (nåværende leder av den norske grenen av DNM) seg inn som den første norske personen i NMR.¹⁴⁶ Året etter ble den reelle starten på organisasjonen som har vært aktive ut det siste tiåret, og per dags dato.

DNM skiller seg fra flere av organisasjonene på 90-tallet og det blir i det følgende derfor interessant å se nærmere på hvordan organisasjonen er bygd opp, og hvordan organisasjonens maskulinitetsnormer og kvinnesyn kommer til uttrykk gjennom dette. For å få en god forståelse av DNMs maskulinitetsnormer og kvinnesyn er det også relevant å se nærmere på deres historiske bakgrunn og oppbygning, den biologiske verdensanskuelsen og deres politiske tekster. Kildematerialet ligger hovedsakelig tilgjengelig på deres to nettsider Frihetskamp.net og Motstandsbevegelsen.org, bortsett fra *Aktivisthåndboka* som må kjøpes.

Gjennomgående i de ulike nyhetssakene som har blitt lagt ut på frihetskamp.net som er relevante for denne oppgaven, ser det ut til at både *Nasjonalsosialismen* og *Vår vei* er grunnleggende for den politiske tolkningen DNM har gjort av den aktuelle nyhetssaken. Det fremgår ikke på nettsiden eller i selve dokumentet at *Vår vei* er vedtatt av flere mennesker eller i det hele tatt vedtatt. Derimot står det at det er Haakon Forwald som er redaktør, som tilsier at det er flere forfattere av teksten. Samtidig som at det er usikkerhetsmomenter knyttet til hvor mange som egentlig har bidratt i utviklingen av de ideologiske grunndokumentene, er det også påfallende hvor mange av nettartiklene som er skrevet av «redaksjonen» som forblir navnløse. Dette kan henge sammen med DNMs ønske om å være en noe mer hemmelig organisasjon, og må også forstås som en del av den hierarkiske organisasjonsoppbyggingen som sier noe om ulike interne maktforhold. Hvorvidt det har vært en veldig stor variasjon i den ideologiske utviklingen med rom for debatt og uenigheter forblir derfor usikker.

---

¹⁴⁶ Bjørge og Ravndal, «Why the Nordic Resistance Movement Restrains Its Use of Violence», s. 38.

3.2 Historisk bakteppe

Det historiske bakteppet til DNM kan grovt sett skilles i to deler: Arven fra organisasjonene på 90-tallet, og den historiske arven fra SMR og den svenske grenen av NMR som har påvirket den historiske utvikling av både organisasjonen og politikken. I tillegg er det av relevans fordi organisasjonen i dag ledes fra Sverige, hvor også lederen av den norske grenen av DNM, Simon Forwald, for øyeblikket er bosatt.¹⁴⁷ Gjennomgående har bevegelsen i større eller mindre grad også hatt tilknytning til utenlandske meningsfeller, men det ser ut til at samarbeidet (utover det nordiske) ikke har vært like fremtredende som på 90-tallet. I det følgende kommer jeg først til å se kort på den historiske arven fra SMR og den svenske delen av DNM som var aktive frem mot opprettelsen av DNM i Norge vinteren 2011.

3.2.1 Arven fra 90-tallet og 2000-tallet

2000-tallet var ikke et tiår med høy aktivitet i den nynazistiske bevegelsen. Tiåret startet med det rasistiske drapet på Benjamin Hermansen i januar 2001. De tre medvirkende i drapet hadde tilknytning til Boot Boys, organisasjonen som kan hevdes å ha et veldig fokus på skinheadskulturen i sine fanziner heller enn det rent ideologiske. Storsamfunnet reagerte kraftig på drapet, og det ble satt i gang flere undersøkelser og tiltak for å bekjempe den nynazistiske bevegelsen i Norge.¹⁴⁸ Konsekvensen av dette var delvis at mange meldte seg ut eller beveget seg vekk fra miljøet, i tillegg til at flere ikke følte det var trygt å kalle seg for nynazist. Som en konsekvens av dette igjen, var at bevegelsen ble kraftig minimert og det var vanskelig å fortsette den nynazistiske virksomheten som i tiårene før. Det var ikke mulig å videreutvikle gruppene som ble opprettet på 90-tallet, selv om enkelte prøvde.

Det samme året SMR ble til en nordisk organisasjon, i 2003, (navneendring til NMR) var også det første forsøket på å starte opp organisasjonen i Norge. Dette forsøket ble gjort av blant annet noen av de ledende personene i Boot Boys, men det ble et kortlevd prosjekt. Grunnet det kraftige frafallet etter Benjamin Hermansen-drapet, ble det vanskelig å opprette en levedyktig organisasjon som kunne bygge seg opp over tid. Organisasjonen som hadde mest aktivitet på 2000-tallet var Vigrid, som ble opprettet på slutten av 90-tallet. Tore Tvedt var en svært sentral skikkelse i organisasjonen som utviklet seg i en stadig mer voldelig retning.⁵ Organisasjonen bygger på «ensom ulv»-strategien til William Pierce og kan ideologisk minne om de mer ideologisk orienterte nynazistene på 90-tallet. Vigrids holdning til alkohol, livsstil og måtehold

---

¹⁴⁷ Klungtveit, Harald S., *Nynazister blant oss: På innsiden av den nye høyreekstremismen* (Oslo: Kagge forlag, 2020), s. 127.

¹⁴⁸ Bjørge og Gjelsvik, «Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge», s. 58-59.

kan også minne om 90-tallet, og også om noen av de interne reglene for aktivister i DNM. På det meste antas det at organisasjonen hadde 150-200 aktive, selv om alle disse ikke var en del av kjernen.⁶ Den nynazistiske organiseringen på 2000-tallet var smal, men ble i økende grad drevet skjult på internett. Vigrid forsøkte å være aktive på 2010-tallet, men dette mislyktes. Muligens fordi det i realiteten kun var Tvedt som forsøkte å opprette organisasjonen igjen, eller fordi Norge igjen hadde satt i gang tiltak for å redusere høyreekstremismen etter terroren 22. juli. Sentrale skikkelser har derimot høyst sannsynlig tatt med engasjementet videre i andre deler av det høyreekstre miljøet i Norge, og da også noen inn i DNM som først be ordentlig aktive rundt 2015/16.⁷

3.2.2 Svenska motståndsrörelsen

SMR ble opprettet på 90-tallet, og kan betegnes som blant de mer anonyme organisasjonene fra tiåret.¹⁴⁹ Det var aktivister fra slutten av 80-tallet og starten av 90-tallet som opprettet organisasjonen i 1997.¹⁵⁰ Allerede fra opprettelsen av var de mindre åpne og inkluderende enn liknende nynazistiske organisasjoner. Klas Lund var lenge lederpersonen og gikk først av i 2015. Noe av tanken til Lund ved opprettelsen av SMR var den sterke hierarkiske oppbygningen, og den sakte mobiliseringen av folket gjennom å langsomt ta over offentlige flater og debatter.¹⁵¹ En slik organisasjonsoppbygging står i kontrast til Vitt Ariskt Motsånd (VAM) som Lund hadde sin bakgrunn hos og ønsket å endre strategi fra.¹⁵² VAM var bygd opp av lokale terrorceller som ved et hvert tidspunkt skulle være klare til å utagere for den nasjonalsosialistiske kampen, de lignet med andre ord på liknende paramilitære organisasjoner som var aktive på 90-tallet.¹⁵³ Å være synlig over lengre tid i offentligheten kan dermed forklare hvorfor de synes aktivisme som plakatoophenging, postkasse- og klistremerkeaksjoner er strategisk gode aksjoner til tross for at de nødvendigvis ikke skaper mye offentlig oppmerksomhet. Gjennom den hierarkiske organisasjonen som bygges sterkere over tid, var det en tanke om at landet skulle bygges klart for den nasjonalsosialistiske revolusjonen.¹⁵⁴

Bjørge (2018) mener at 2015 må anses som et vendepunkt i bevegelsen, fordi det var da de reelt var en nordisk organisasjon, og hvor det også uttalt ble sagt at det var ønskelig med et nordisk fellesskap.¹⁵⁵ I de første årene etter at SMR hadde endret navn til NMR ble aktivistene ikke kalt

---

¹⁴⁹ Löow, *Nazismen i Sverige 2000-2014*, s. 70.

¹⁵⁰ Bjørge og Ravndal, «Why the Nordic Resistance Movement Restrains Its Use of Violence», s. 38.

¹⁵¹ Löow, *Nazismen i Sverige 2000-2014*, s. 73.

¹⁵² Löow, *Nazismen i Sverige 2000-2014*, s. 70.

¹⁵³ Löow, *Nazismen i Sverige 2000-2014*, s. 70.

¹⁵⁴ Bjørge og Ravndal, «Why the Nordic Resistance Movement Restrains Its Use of Violence», s. 68.

¹⁵⁵ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 13.

for nasjonalsosialister, men heller for patrioter.¹⁵⁶ En slik motstand mot å kalle seg for nasjonalsosialister var også fremtredende på 90-tallet. Det kan dermed være nærliggende å forstå dette som en form for bortforklaring eller skjuling av hva DNMs medlemmer egentlig er, strategisk, for å tiltrekke seg flere medlemmer ettersom begreper som «nasjonalsosialist og «nynazist» er belastet. Dette er merkelig med tanke på deres ønske og påstand om å være kompromissløse. 2015 er også et vendepunkt i bevegelsen fordi det var det året den svenske delen av DNM grunnla en parlamentarisk del av organisasjonen som ønsket å jobbe for deres politiske budskap gjennom det svenske parlamentariske systemet, til tross for at organisasjonen per definisjon (som nasjonalsosialister) har et antiparlamentarisk ideal.

3.3 Organisasjonens oppbygning

Ettersom DNM har et svensk utgangspunkt, bygger politikken og organiseringen på de svenske nynazistiske tradisjonene og skiller seg dermed fra tidligere norske nynazistiske organisasjoner. En sakte oppbygging av en sterk organisasjon som kunne stå seg over tid, var et tydelig mål for de som startet SMR - dette i motsetning til flere av de små og skjøre gruppene som dukket opp på 90-tallet. DNMs fokus på hemmelighold preger også organisasjonens oppbygging, og var som nevnt en form for reaksjon på tidligere nynazistisk organisering som i lengden slet med mobilisering og aktivisme. Fokuset på hemmelighet bærer også preg av den sterke inspirasjonen fra nazismen som DNM trekker på i flere organisatoriske ledd så vel som politisk.¹⁵⁷

De ulike posisjonene i organisasjonen er bygd opp strengt hierarkisk hvor en aktivist uten formelle ansvars- eller lederroller i regelen kun skal kjenne til sine medaktivister i sin kampgruppe. For å gjøre dette på en smidig måte, uten stor misnøye og oppbrudd, er det sentralt at lederne på de ulike nivåene har en god lederpsykologi: «Dette plasserer sjefer i Motstandsbevegelsen i en betydelig vanskeligere situasjon enn sjefer i et firma eller militæret.»¹⁵⁸ Hemmelighold og struktur preger også den interne kommunikasjonen mellom de ulike gradene/leddene i organisasjonen hvor kommunikasjonen skal skje gjennom hverandre og ikke med hverandre: «Det normale kontaktforholdet mellom organisasjonens ledelse og aktivisten på gaten, skjer i henhold til strukturkartet (begge veier).»¹⁵⁹ Disse organisasjonsstrukturene vil også ha innvirkning på måten maskulinitetsnormene blir konstituert og opprettholdt.

---

¹⁵⁶ Löow, *Nazismen i Sverige 2000-2014*, s. 73.

¹⁵⁷ Bjørge og Gjelsvik, «Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge», s. 73.

¹⁵⁸ Forwald, Haakon (red.), *Håndbok for aktivister i motstandsbevegelsen* (Grängesberg, Sverige: NF Forlag, 2016), s. 27-28.

¹⁵⁹ «Hierarki», *Håndbok for aktivister*, s. 25.

Organisasjonen har også strenge krav til sine aktivister. DNM tilbyr tre former eller grader for medlemskap: støttemedlem, medlem og aktivist. Det er kun den siste formen for medlemskap som blir anerkjent som å være ordinært og fullverdig medlem av DNM, og det antas at det mot slutten av tiåret var 40 aktive aktivister.¹⁶⁰ En siste form for medlemskap eksisterer også i bevegelsen, men opplyses ikke om på nettsidene, men i *Aktivisthåndboka*: «Den aller høyeste medlemsgraden som eksisterer i Den nordiske motstandsbevegelsen er Edsvoren (...) Som Edsvoren sverger man en livslang ed om å fullføre kampen for vårt folk under tyrrunens fane – til seier eller død.»¹⁶¹ Personer som ønsker å bli aktivister må gjennom informasjons- og rekrutteringsmøter hvor det eksisterer visse kriterier som: «tilpasset etter individuelle omstendigheter, holde seg i god fysisk form og alle aktivister bør streve etter å klare organisasjonens fysiske test. Vi krever at du er minst 16 år gammel for å være aktivist, og at du betaler en månedsavgift på 300 kroner.(...)».¹⁶² Dette henger igjen sammen med at nasjonalsosialismen, i følge DNM, ikke kun er en ideologi aktivistene kan støtte, men er noe en lever fullt ut.

3.3.1 Personlige krav til DNMs medlemmer

I tillegg til strenge opptakskrav og underordning i DNMs hierarkiske oppbyggingen, er det også krav til egen livsstil. I *Aktivisthåndboka* blir grunnleggende regler for aktivister presentert. Det viktigste er at medlemmene er lojale og kameratslige. Videre listes det også opp hva som ikke tillates. Blant disse er det noe som er enklere å «velge» bort, som narkotika, nikotin og anabole steroider, mens andre ikke er det: «Den som er blitt diagnostisert med psykiske problemer, må umiddelbart meddele dette til sin sjef. Den som av lege, psykolog eller psykiatriker bedømmes å være arbeidsufør, kan heller ikke være aktivist i Motstandsbevegelsen.»¹⁶³ Noe av forklaringen er at det blir ansett som svakt, urent og som et resultat av jødiske interesser.¹⁶⁴

På demonstrasjoner eller andre spesielle anledninger er det også regler for hvordan en skal kle seg. Uniformen på demonstrasjoner er kjønnsdelte, hvor menn skal ha på «hvit langermet skjorte i helsvarte bukser (ikke joggebukser), motstandsgrønt slips (som selges av organisasjonen) skal være stappet inn under tredje skjorteknapp, samt blankpussede svarte sko eller støvler.» og «For kvinner gjelder: hvit langermet skjorte, svart knelangt skjørt, hudfargede

---

¹⁶⁰ Bjørge og Gjelsvik, «Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge», s. 68.

¹⁶¹ «Edsvoren», *Håndbok for aktivister*, s. 25.

¹⁶² «Aktivist» fra motstandsbevegelse.org, åpnet 7. april 2022, <https://www.motstandsbevegelsen.org/medlemskap/aktivist/>.

¹⁶³ «Hva vi ikke tillater», *Håndbok for aktivister*, s. 18.

¹⁶⁴ Hva vi ikke tillater», *Håndbok for aktivister*, s. 18.

strømpebukser, grønt skjerf og blankpussede lave sko.».¹⁶⁵ En tydelig profil i slike anledninger er et viktig grunnprinsipp i organisasjonsfilosofien, i tillegg til at det kan bli ansett som et strategisk trekk: Den strenge og ordentlige profilen utad kan gjøre at flere ønsker å assosieres med DNM fordi de er ordentlige – de ser ikke ut som 90-tallsskinheadsene som etter hvert har fått på seg et dårlig rykte. Uniformeringen representerer styrke og orden, og speiler på den måten maskulinitetsnormene i organisasjonen: «Dette manifesterer folkefelleskap, styrke og disiplin.».¹⁶⁶

3.4 Den biologiske verdensanskuelsen

Organisasjonsstrukturen til DNM trekker tydelig inspirasjon fra den tyske nazismen, noe som også er tydelig i de politiske grunddokumentene.¹⁶⁷ En av disse grunddokumentene er *Nasjonalsosialismen*, hvor tanken om den biologiske verdensanskuelsen presenteres og hvordan dette er den eneste rette måten å se verden på. Grunntanken bak den biologiske verdensanskuelsen er at denne måten å betrakte verden på ikke er en oppfunnet idé, men «(...)har kommet fra naturens evige lover, som har eksistert like lenge som universet, og som har styrt alt siden den første primitive organismen blir til.».¹⁶⁸ Og på den måten mener de at disse «lovene» også vil eksistere selv om mennesket ikke eksisterer (om det er tenkelig i det hele tatt). En verdensanskuelse blir for dem dermed forstått som en form for «livsfilosofi» og da i en bred og altomfattende forståelse.

Innbakt i den biologiske verdensanskuelsen ligger en forståelse om at kjønnene fra naturens side er grunnleggende ulike.¹⁶⁹ Dermed blir det ansett som naturstridig å ikke følge de, slik blant annet feminister gjør.¹⁷⁰ I det følgende skal jeg se nærmere på hva denne livsanskuelsen går ut på og hvordan den preger DNM i lys av maskulinitetsnormer og kvinnesyn. Først kommer jeg til å se nærmere på det jeg kaller for den nordiske familiemodellen som skal bli forstått som den nordiske familiemodellen, før jeg så ser nærmere på DNMs perspektiver på det «svake». Til slutt ønsker jeg å se nærmere på DNMs voldsperspektiver og hvordan dette er et uttrykk for å forstå DNMs maskulinitetsnormer.

3.4.1 Den naturlige familien

---

¹⁶⁵ «Propaganda og aksjoner», *Håndbok for aktivister*, s. 35.

¹⁶⁶ «Uniformert kledd», *Håndbok for aktivister*, s. 35.

¹⁶⁷ Bjørge og Gjelsvik, «Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge», s. 70.

¹⁶⁸ Riis-Knudsen, «Nasjonalsosialismen», s. 9.

¹⁶⁹ Riis-Knudsen, «Nasjonalsosialismen», s. 18.

¹⁷⁰ Fangen og Lichtenberg, «Gender and Family Rhetoric on the German Far Right», s. 13.

DNM er forkjempere «for den naturlige familien», som kan bli forstått som den tradisjonene kjernefamilien med far, mor og barn, altså et heteronormativt familieliv. Kjernefamilien får i kildematerialet en opphøyd verdi, i likhet med den tyske nazismen som anså kjernefamilien som en bærende institusjon i samfunnet – den minste enheten i et organisert samfunn.¹⁷¹ For det er i kjernefamilien den ariske rasen sine verdier og kultur skal videreføres, i tillegg til at den ariske rasen skal videreføres. Fangen & Lichtenberg (2021) kaller denne familiemodellen for en «male-breadwinner model».¹⁷² Dette er ikke en særegen nasjonalsosialistisk ide, men en familieform som særlig har preget Vesten etter andre verdenskrig. Andre former for familiesammensettinger blir dermed også avkastet av DNM, og blir sett på som et tegn på noe usunt i samfunnskulturen: «Homolobbyen promoterer folkefiendtlig dekadanse og antikkultur, som bidrar til å undergrave og oppløse de naturlige strukturene i samfunnet. Altså selve forutsetningen for en videre eksistens for vårt folk.»¹⁷³ Videre får «den vanlige ikke-biologiske tankegangen og av feministenes dumheter» skylden for at de sunne kjernefamiliene ikke lenger får leve i harmoni og lykke, i tillegg til homolobbyen, av Riis-Knudsen.¹⁷⁴ En kan dermed hevde at begrepsbruken «den naturlige familien» viser til spesifikke kjønnsroller i tekstene til DNM. Maskulinitetsnormer i DNM

DNM har ifølge den biologiske verdensanskuelsen et fastsatt syn på hva en mann og kvinne er, og hva slags roller de har i samfunnet – altså de ulike kjønnsrollene. Disse kravene kommer eksplisitt til uttrykk i *Vår vei*, *Den biologiske verdensanskuelsen* og *Aktivisthåndboka*. Maskulinitetsnormene formes, som nevnt i kapittel 1, av de historiske omgivelsene. For å få et bilde av maskulinitetsnormene er i den norske nynazistiske vil det derfor først være relevant å se nærmere på hvordan maskulinitetsnormene konstitueres og etableres i organisasjonen. Videre vil jeg også i behandlingen av maskulinitetsnormene, i likhet med den nynazistiske bevegelsen på 90-tallet, se hva gruppedynamikk og organisasjonskulturen har å si for maskulinitetsnormene. Virkningen av maskulinitetsnormene vil også være relevant for å forstå kvinnesynet, og jeg kommer derfor også til å se nærmere på hegemonisk maskulinitet, voldsperspektiver og perspektiver på den feminine mannen.

3.4.2 Konstituering og etablering av maskulinitetsnormer: en maskulinitet i krise?

---

¹⁷¹Riis-Knudsen, «Nasjonalsosialismen», s. 19.

¹⁷²Fangen & Lichtenberg «Gender and Family Rhetoric on the German Far Right», s. 1.

¹⁷³Redaksjonen, «Knus homolobbyen!», på Frihetskamp.net, 6. juni 2017, <https://www.frihetskamp.net/knus-homolobbyen-kamp-mot-dekadanse-og-antikkultur/>, hentet 18. 1. 2022.

¹⁷⁴Riis-Knudsen, «Nasjonalsosialismen», s. 18.

Hos DNM kommer maskulinitetsnormene til uttrykk i deres skriftlige materiale, i tillegg til deres podcast-episoder, illustrasjoner og fotografier publisert på deres nettsider. Delvis blir maskulinitetsnormene befestet i de politiske dokumentene til DNM, blant annet gjennom deres analyse av den biologiske verdensanskuelsen. Mannen har i dette perspektivet en rekke naturgitte egenskaper og ferdigheter, som er noe av det som gjør at han kan defineres som mann. Styrke er at disse trekkene og kan komme til uttrykk på flere måter, både som en som klarer å stå imot å bli lurt av systemet eller som fysiske egenskaper. Mannen har en fysisk styrke som blant annet gjør han særlig egnet til arbeid, men også kamp. Denne «normen» konstitueres både i de politiske programmene hvor styrke forbindes til arbeidsmoral, men også i rekrutteringskravene hvor fysisk styrke blir vektlagt for om man kan bli aktivist og etter man er tatt opp som aktivist for å sørge for at «man opprettholder et grunnleggende fysisk nivå.»¹⁷⁵

Styrken hos mannen, som skal gjenspeiles i deres kampvilje, får også et uttrykk hvor han blir ansett som beskytter: Han skal beskytte nasjonen mot vrangforestillinger og gale samfunnsutviklinger. I tillegg til å skulle beskytte familien og beskytte kvinnen mot den farlige utenlandske mannen som ifølge DNM truer med å ta disse kvinnene som blir ansett som et knapphetsgode: «Dessuten har vi invasjonen av fremmede menn å tenke på. Disse innvandrerne vil ta for seg av våre kvinner, konvertere de til sin gruppe og utnytte seg av de mer eller mindre frivillig.»¹⁷⁶ I tillegg til at de delvis konkurrerer om de samme kvinnene. Det kan dermed virke som at et sentralt element hos DNM i konstitueringen og etableringen av maskulinitetsnormer handler om å hevde seg ovenfor andre og vise at man klarer å møte de ideologiske kravene som stilles for det nasjonalsosialistiske samfunnet. De fysiske kravene er ikke kun relevante under opptaksperioden, men er noe som stadig blir gjennomgått. Noe av bakgrunnen for dette er at organisasjonen ønsker å kontrollere at deres medlemmer faktisk kan være kampklare: «Et menneske behøver ikke bare være utholdendt, sterkt, smidig og raskt. Man må også kunne forsvare seg og sine.»¹⁷⁷ Disse kravene er fundert i tradisjonelle kjønnsrollemønstre og fremstår anakronistiske. Et spørsmål som i større grad har blitt debattert utover det siste tiåret, og som delvis henger sammen med dette, er hvorvidt maskulinitet kan sies å være i en form for krisetilstand. Dette kommer ikke kun til uttrykk i høyreekstreme bevegelser, men langs hele det politiske spekteret.

---

¹⁷⁵ «FYSISK TEST FOR AKTIVISTER I MOTSTANDSBEVEGELSEN», *Håndbok for aktivister*, s. 15.

¹⁷⁶ Karlsson, Mikael, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

¹⁷⁷ «En sunn sjel i en sunn kropp», *Håndbok for aktivister*, s. 14.

Maskulinitet i krise innebærer en tanke om at menn opplever en form for krise fordi de kan ansees som en feilet patriark, hvor den tradisjonelle måten å få bekreftet sin maskulinitet eller mannlighet ikke lenger er tilstrekkelig i møte med det moderne samfunnets krav, eller fordi disse normene/kravene er for vanskelig å oppnå.¹⁷⁸ Dette bygger igjen på en tanke om at vi må forstå maskulinitet i et system med ulike maktforhold, altså ulike maktkonflikter mellom maskulinitets- og feminitetsnormer/krav.¹⁷⁹ En kan videre tenke seg at klasse også kan ha noe å si for denne opplevelsen av krisetilstand, ettersom mennesket ikke kun forholder seg til kjønn og de samfunnskonstruerte kjønnsrollene i forståelsen av seg selv.

Et siste moment som gjør menn til menn ifølge DNM, er at de ikke har muligheten til å bære frem barn. Oppdrager- og omsorgsrollen ligger dermed ikke like naturlig hos menn som hos kvinner. Dermed sagt er ikke mannen fritatt fra familielivet og sentrale oppgaver for den harmoniske naturlige familien Den sterke mannen som vet hvordan ta vare på sin kone og sine barn, i tillegg til å ha en jobb som sørger for at familien har de nødvendige materielle godene. En mann som ikke klarer dette, vil heller ikke klare å følge normen om hva som blir ansett som en god mann (både ideologisk og ovenfor sin familie). I en nyhetssak fra 2019 blir det berettet om en familiedag noen svenske aktivister hadde. Hygge og samhold var et sentralt element av sammenkomsten, men det å hevde seg ovenfor de andre var også et sentralt element: «Etter at fedrene hadde skrytt av sine barns talenter og styrke var det på tide å gjøre opp med en kamp slåball.»¹⁸⁰ På den måten vises også hvordan det tradisjonalistiske familielivet er en del av konstruksjonen av maskulinitetsnormene hos DNM, fordi familielivet er enda en arena mannen bevise at han er mann nok for bevegelsen og de ideologiske målene/idealene som legges til grunn hos DNM.

3.4.3 DNMs perspektiver på det svake og den «feminine» mannen

En av DNMs mest vellykkede kampanjer er «Knus homolobbyen», som har skapt mye motstand fra storsamfunnet. Kampanjen tydeliggjør ytterligere deres binære kjønnssystem hvor maskulinitetsnormene indirekte kommer til uttrykk gjennom begreper som «biologiske kjønnsroller» og «den naturlige familien».¹⁸¹ En mann som ikke klarer å følge sin biologiske kjønnsrolle i den naturlige familien vil bli sett på som mindre mannlig: «(...)det er din plikt,

---

¹⁷⁸ Connell, *Masculinities*, s. 85.

¹⁷⁹ Connell, *Masculinities*, s. 84.

¹⁸⁰ Redaksjonen, «Familiedag i Alingsås i Sverige» på frihetskamp.net, åpnet 1. mai 2022, <https://www.frihetskamp.net/familiedag-i-alingsas-i-sverige/>.

¹⁸¹ Redaksjonen, «Knus homolobbyen!», Frihetskamp.net, 6. juni 2017, <https://www.frihetskamp.net/knus-homolobbyen-kamp-mot-dekadanse-og-antikultur/>.

barn, å lære deg å håndtere ditt våpen i strid, og det er din/ plikt som far å lære ditt barn dette. fedrene krever dette.».¹⁸² Den biologiske verdensanskuelsen kan også langt på vei forklare årsaken til den sterke homofobien som særlig har preget DNM i det siste halvdel av tiåret, som også har møtt sterk medieoppmerksomhet og opposisjon i Norge.

For det første utgjør homofili en trussel for DNM fordi det utfordrer det tradisjonelle familielivet, som både sørger for videreføring av den ariske rasen og den sunne oppdragelsen av barn. Videre utgjør homofili en utfordring for DNM fordi det hevdes at dette bryter med hva de anser som harmoniske samfunnsforhold i lys av deres analyse om naturlige kjønnsroller og seksualitetsformer. Ved at den såkalte homolobbyen stadig tar over offentlige flater mener de at «aksepten for seksuelt avvikende oppførsel i samfunnet.» øker.¹⁸³ Begge disse to kan speiles i maskulinitetsnormene og kvinnesynet til DNM på den måten at det de homofile mennene blir sett på som avvikende og svake (har feminine trekk), blant annet fordi de tar på seg de biologiske kvinnerollene som oppdragere og dermed avviser det maskuline.¹⁸⁴ Og i denne oppdragerrollen mener DNM barna også fratras den harmoniske oppveksten blant annet ved at de «indoktrineres» og «seksualiseres».¹⁸⁵

3.4.4 Voldsperspektiver i DNMs tekster

«Vi er ikke reaksjonære, vi er revolusjonære. Vi må forkynne det nasjonalsosialistiske budskapet. Forkynne et helhetssyn som er det eneste som kan få menneskene til å slippe taket i systemet og hengi seg til kampen.».¹⁸⁶ Voldsbruk er ikke det første virkemiddelet de ønsker å ta i bruk, men de er tydelige på at de vil bruke det om de må: «Det store spørsmålet vedrørende væpnet kamp er således ikke om det kan forsvares moralsk eller ei, men hvorvidt det kan rydde vei og muliggjøre seiere».¹⁸⁷ For i det store og hele er dagens samfunn mer skadelig for mennesket. Voldsperspektivet synes allerede i rekrutteringsøyemed, hvor den fysiske testen er et sentralt element for å sørge for at aktivistene er klare for kamp: «Testen er ikke på noen måte en «elite-test», men mer for å forsikre seg om at man opprettholder et grunnleggende fysisk nivå.».¹⁸⁸ Testen baserer seg på kravene til det finske militæret.

---

¹⁸² «Sikkerhet», *Håndbok for aktivister*, s. 56. Utdrag fra DNMs dåpsed til nyfødte gutter.

¹⁸³ Redaksjonen, «Knus homolobbyen!» på frihetskamp.net, hentet 17.1.2022. <https://www.frihetskamp.net/knus-homolobbyen-kamp-mot-dekadanse-og-antikultur/>.

¹⁸⁴ Fangen og Lichtenberg, «Gender and family rhetoric on the German far right», s. 12.

¹⁸⁵ Redaksjonen, «Knus homolobbyen!» på frihetskamp.net, hentet 17.1.2022. <https://www.frihetskamp.net/knus-homolobbyen-kamp-mot-dekadanse-og-antikultur/>.

¹⁸⁶ «Propaganda og aksjoner», *Håndbok for aktivister*, s. 30.

¹⁸⁷ «Sikkerhet», *Håndbok for aktivister*, s. 56.

¹⁸⁸ «Fysisk test for aktivister i motstandsbevegelsen», *Håndbok for aktivister i motstandsbevegelsen*, s. 14-15.

Her kan det også virke som om det er uenighet internt om hvor mye oppmerksomhet dette trengs internt i organisasjonen, i tillegg til i mer strategisk og ideologisk øyemed. Et tydelig eksempel på dette var den interne splittelsen i 2019, hvor resultatet ble en ny organisasjon som går under *Nordiska styrka*. Noe av bakgrunnen til splittelsen var fordi utbryterne mente at bevegelsen burde ha et større fokus på voldelig strategi, og å forberede seg på den kommende rasekrigen de mener at vesten/vi står ovenfor. Hvorvidt denne splittelsen hadde og har store innvirkninger på den norske grenen av DNM er vanskelig å si noe om per nå, delvis fordi det har gått så kort tid siden splittelsen og fordi pandemien også må ha hatt innvirkninger på organisasjonens utvikling.

Voldsperspektiver i bevegelsen kan indirekte si noe om maskulinitetsnormer. I argumentasjonen knyttet til hvorfor vold kan være et godt tiltak, eller at aktivistene i varierende grad er positivt innstilte til å bruke vold, blir det henvist til den sterke aktivisten: «Hard trening, men godt for kropp og sjel.».¹⁸⁹ Denne aktivisten skal være grunnleggende trent og peker i størst grad på om hvordan man bør være forberedt, og å kunne agere om situasjonen krever det. Selve treningsformen og fokuset på å kunne agere kan igjen bindes opp mot de ulike aksjonsformene i organisasjonen og å kunne ta plass (fysisk) som igjen speiler over på kjønnsroller. Det kan også være nærliggende å tenke at voldspotensialet og synet på vold som et legitimt virkemiddel enten kan rekruttere til bevegelsen eller kan være terskelen til at personer på ytre høyre velger å bli en del av de tre medlemstypene til DNM, med andre ord at maskulinitetsnormene som blir uttrykk i voldspotensialet kan være et rekrutteringsgrunnlag i seg selv. I *Aktivisthåndboka* er vold oppsatt som en av de fire metodene DNM kan drive aktivisme, og at det er en av de mest oppsiktsvekkende aksjonene til tross for at det «(...) sjelden eller aldri er planlagt blir det dog vanskelig å klassifisere aksjonen som spektakulær. Aksjonen blir spektakulær på grunn av vår prinsippfasthet og styrke.».¹⁹⁰

Til tross for at det hovedsakelig er mannen som blir fremstilt som den som kan agere med vold, får kvinnen noen steder også tilskrevet denne rollen eller egenskapen. I en nettartikkel fra 2016 listes det opp tips og tiltak en kvinne kan bruke om hun utsettes for overgrep eller forsøk på det, med andre ord selvforsvarstips. Tipsene kan minne om innholdet i feministisk selvforsvarskurs, som blir organisert av feminister på venstresiden. Samtidig blir det her betont at fysisk trening

---

¹⁸⁹ Redaksjonen, «Rede 3: Trening gir styrke i kropp og sjel» fra frihetskamp.net, åpnet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/rede-3-trening-gir-styrke-i-kropp-og-sjel/>.

¹⁹⁰ «Oppsiktsvekkende aksjoner», *Håndbok for aktivister*, s. 42.

og styrke er det avgjørende i situasjoner hvor en kvinne må forsvare seg selv.¹⁹¹ Samtidig er ikke kvinnes kropp og styrke gode nok verktøy for å forvare seg, improviserte våpen er viktigst: «Et våpen øker ditt voldspotensial og avskrekker potensielle angripere.» og «Pass på å ta frem eventuelle våpen du har i lommen før du har blitt fysisk angrepet, ellers er det en stor sjanse for at du taper kampen før du engang har rukket å ta frem våpenet.»¹⁹² I selvforsvarstipsene er det ikke først og fremst forslag til hvordan kvinnen kan komme seg i sikkerhet, men det poengteres heller hvordan kvinnen burde agere for å skade overfallsmannen: «En annen ulempe med grep er at det er defensive kampmetoder med mindre du ikke brytter av et ben eller forårsaker en annen smertefremkallende skade.»¹⁹³

3.5 Kvinnesyn i Den nordiske motstandsbevegelsen

Kvinnesynt hos DNM preges av den biologiske verdensanskuelsen hvor kvinnen har en tydelig formulert rolle som husmor, slik det kommer til uttrykk hos Riis-Knudssen og i *Vår vei*. Det kan dermed være nærliggende å si at disse dokumentene er noe av det som legger grunnlaget for kvinnesynet i bevegelsen for videre politikkutvikling og deres analyse av verden. I nyhetssakene kommer dette til uttrykk ved at de tydelig bygger argumentasjonen og analysen rundt det ideologiske grunnlaget som ligger i disse dokumentene. I det følgende skal jeg se nærmere på kvinnesynet til DNM når det kommer til kvinnekroppen som et politisk virkemiddel for å oppnå det nasjonalsosialistiske idealsamfunnet. For å videre utforske de ulike ideologiske aspektene av bevegelsen skal jeg bruke begreper som «new maternalism», «sexual exceptionalism» og «femonasjonalisme» for å se på kvinnesyn, og tradisjonelle kvinnesaker som abort og voldtekt.

3.5.1 New Maternalism og den naturlige familien

I antologien *Right-Wing Populism and Gender: European Perspectives and Beyond* skriver Gabriele Dietze blant annet om «New Maternalism». Dette er et sentralt hovedmoment for hvordan høyrepopulistiske partier bruker kvinnen som et politisk objekt. Begrepet retter seg mot en retorisk måte å appellere til den konservative morsrollen for å sørge for at nok barn med «riktig» opprinnelse blir født, slik at nasjonen ikke blir overtatt av «fremmede».¹⁹⁴ New

---

¹⁹¹ Redaksjonen, «Selvforsvarstips til kvinner» fra frihetskamp.net, åpnet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/selvforsvarstips-til-kvinner/>.

¹⁹² Redaksjonen, «Selvforsvarstips til kvinner» fra frihetskamp.net, åpnet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/selvforsvarstips-til-kvinner/>.

¹⁹³ Redaksjonen, «Selvforsvarstips til kvinner» fra frihetskamp.net, åpnet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/selvforsvarstips-til-kvinner/>.

¹⁹⁴ Fotnote i Dietze, “Why Are Women Attracted to Right-Wing Populism? Sexual Exceptionalism, Emancipation Fatigue, and New Maternalism”, s. 157-158.

Maternalism blir dermed en måte å appellere til og snakke om behovet for kvinner i den politiske sfæren fordi de har egenskapene til å skape barn og de medfødte omsorgsevnene dette innebærer.¹⁹⁵ I denne sammenhengen blir det feminine og kvinnekroppen forhøyet som en helt sentral verdi og et mål for nasjonen. «New Maternalism» knytter seg således til en nasjonal referanseramme, og ikke en ekspansjonistisk idé slik den klassiske fascismen og nazismen gjorde (og som også var tett knyttet til deres kvinnesyn). DNM ønsker riktig nok å samle Norden inn i en felles nordisk føderasjonsstat, men kan på bakgrunn av dette ikke beskrives som ekspansjonistiske.¹⁹⁶ New Maternalism kan dermed være relevant å bruke for å forklare eller beskrive deler av synet deres på morsrollen til DNM, fordi de i likhet med høyrepopulistiske bevegelser kan ty til å strategisk bruke det feminine og kvinnekroppen som et viktig politisk virkemiddel for å nå sine ideologiske ambisjoner.

Et sentralt unntak i denne sammenhengen blir høyrepopulistiske bevegelser tendens til å argumentere for at omsorgsevnen til kvinner også medfører at de kan være dyktige i politiske sammenhenger, som er en forståelse som ligger innbakt i Dietzes begrep. Antakelsen om kvinnens medfødte evne til å være mer omsorgsfulle (moderlige) gjør at de ifølge høyrepopulister også vil være bedre egnet til politisk makt. I hvilken grad dette var er gjeldende for DNM fremkommer ikke tydelig av materialet, men i et intervju med Ayla som er en amerikansk kvinne (som ikke ønsker å kalle seg nasjonalsosialist, men som likevel er enig med DNM) fremkommer det at hun ideelt sett mener at kvinner egentlig ikke burde ha en ledende rolle, fordi de helst burde være i hjemmet. Dessverre er ikke samfunnssituasjonen såpass desperat at dette er en realitet, hevder Ayla videre, og sier at «(...)det beste vi kan gjøre er å skape nettverk med andre kvinner og støtte våre hvite søstre i kampen. Vi må bli rollemodeller for andre kvinner og gode eksempler for hvordan en tradisjonell kone og mor oppfører seg.»¹⁹⁷

New Maternalism er likevel tydelig i det skriftlige materialet hvor den biologiske verdensanskuelsen bygger under et bilde om kvinnen som den viktigste aktøren for ivaretagelsen av den ariske rasen. En utfordring for DNM er de lave fødselstallene av hvite barn i Norge som i kombinasjon av økt innvandring gjør at «Norden og den nordiske rasen er i akutt fare.»¹⁹⁸ Dermed er det i kjernefamilien kvinnens viktigste samfunnsoppgave ligger, ettersom

---

¹⁹⁵ Dietze, "Why Are Women Attracted to Right-Wing Populism? Sexual Exceptionalism, Emancipation Fatigue, and New Maternalism", s. 157.

¹⁹⁶ Haakon Forwald, red., «Vår vei - Ny politikk for en ny tid» (NF Forlag, 2016), <https://www.frihetskamp.net/wp-content/uploads/2016/05/Vår-vei-Ny-politikk-for-en-ny-tid.pdf>. s. 13.

¹⁹⁷ Redaksjonen, «'Motstandsbevegelsen er viktig og nødvendig!», fra frihetskamp.net, åpnet 4. mai 2022, <https://www.frihetskamp.net/motstandsbevegelsen-er-viktig-og-nodvendig/>.

¹⁹⁸ «Riksrunen», *Håndbok for aktivister*, s. 8.

dette er en av de største truslene i samfunnet. De ulike forklaringsmodellene for å begrunne dette mener jeg kan deles i tre hovedargumenter: 1. kvinnen er biologisk anlagt til å være omsorgsperson, 2., som bygger på det første punktet, at en god oppdragelse av barn er helt essensiell for videreføring av den ariske rasen, og til slutt 3. at kvinner er svakere enn menn.

3.5.1.1 *Kvinnen som omsorgsperson*

Det første hovedargumentet bygger på DNMs biologiske verdensanskuelse og den «naturlige» forståelsen av kjønnsroller som bygger på en binær tokjønnsanalyse (cis). Fra naturens side er kvinnen den som har muligheten til å skape et barn, og har dermed også et bedre biologisk anlegg for å oppdra barn fra naturens side av. For om menn fra naturens side skulle hatt rollen som oppdrager og omsorgsperson, mener de Riis-Knudsen menn også naturligvis skulle hatt muligheten til å bære frem barn.¹⁹⁹ Ettersom de ikke har det, blir dette derfor kvinnens viktige samfunnsansvar. Riis-Knudsen peker også på at kvinner er bedre psykisk anlagt til å oppdra barn, uten å begrunne denne påstanden nærmere: «Det er ikke en tilfeldighet at det er kvinnen som føder barn. Hun er ikke bare biologisk egnet til denne oppgave, men også psykisk, og som mor til den nye generasjonen har hun den viktigste rollen i samfunnet.»²⁰⁰ Det kan være nærliggende å anta at han mener det er en form for naturlov at kvinner også psykisk sett er bedre anlagt til å være omsorgsperson og oppdrager i forhold til menn som følge av de biologiske kjønnsrollene. I det politiske programmet til DNM, *Vår vei*, blir ikke dette like tydelig konstatert som hos Riis-Knudsen. Der blir også det naturlige synet på kjønnene vektlagt, men heller enn å bruke dette som et argument for et tydelig kjønnsdelt familieliv velger DNM å si at de «(...) vil gi både kvinnen og mannen friheten og muligheten til å selv velge hva de ønsker – det være seg et tradisjonelt familieliv, karriere, eller en kombinasjon.»²⁰¹ Hva som menes med det tradisjonelle familielivet er uklart, men det kan være nærliggende å tenke at det innebærer et familieliv hvor mor er hjemmeværende og far har ansvaret for inntekten. På den måten ser det ut til at *Vår vei* bygger på Riis-Knudsens analyse hvor kvinnen er bedre anlagt til å være omsorgsperson.

3.5.1.2 *Oppdragerrollen og den neste generasjonen*

Det andre argumentet bygger på at kjernefamilien vil være helt sentral i det nasjonalsosialistiske samfunnet, og blir i *Vår vei* beskrevet som «selve bærebjelken i et sunt og friskt samfunn».²⁰²

---

¹⁹⁹ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialister*, s. 19.

²⁰⁰ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s.18.

²⁰¹ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 36.

²⁰² Forwald (red.), *Vår vei*, s.36.

Dette er et samfunn som er preget av ariske familiekonstellasjoner, og da er det essensielt at kvinner velger å få barn med ariske menn og at mor er hjemmeværende. Om en kvinne velger å få barn med menn utenfor rasen vil dette føre til en sakte sementering av den rene hvite rasen, i tillegg til at barna heller ikke vil få de beste mulighetene fordi de ikke vil ha de rene ariske genene som har kvaliteter som sørger for best mulig samfunnsutvikling: «Egenskaper som samarbeidsvilje, oppfinnsomhet, ordenssans, disiplin, troskap og altruisme har blitt skapt gjennom tusenvis av år med rasemessig separasjon og utvikling.»²⁰³ Videre er hensikten med å få barn i den naturlige familien også, gitt en korrekt oppdragelse, at den nye generasjonen med ariske barn er klare for å kjempe for sin rase. Alternativet til en hjemmeværende mor er en fraværende mor hvor «Barna overlates til seg selv eller til statlig utdanning. (...) De lærer seg ingen idealer, og de får sine idoler fra fjernsynet, dårlig musikk og dårlig litteratur. De lever på hurtigmat og faller offer for den verste sort kommersiell materialisme.»²⁰⁴ En hjemmeværende mor vil i motsetning til den «moderne» kvinnen sørge for at barna ikke vil vokse opp med «vrangforestillinger» knyttet til kjønn og seksualitet slik at den heteronormative cis-kjønnete kjernefamilien, den «naturlige» familien, kan føres videre.²⁰⁵

Ifølge DNM er det særlig de ti siste årene som er preget av at mødre er mindre hjemmeværende: «Idéen om at hun må «virkeliggjøre seg selv» gjennom å bli en del av arbeidskraften og skaffe en jobb ved et samlebånd, samtidig som hennes barn tas hånd om av andre, er kriminell!»²⁰⁶ Årsaksforklaringen på dette er noe sprikende i *Vår vei*. På den ene siden skyldes det delvis på det liberale demokratiet, hvor det veldige fokuset på karriere gjør at familier blir presset til løsninger/ofre som strider med den mer naturlige måten å leve ut familielivet.²⁰⁷ En ytterste konsekvens av karrierefokuset er at noen velger å ikke få barn fordi presset på karriere er så stort at det blir enklere å nedprioritere familiestiftelse: «Dagens liberale demokrati propagerer for et overdrevent stort fokus på karriere, der så vel menn som kvinner tvinges til å gjøre store offer. I kvinnenes tilfelle handler det om å gi avkall på både barn og familie.»²⁰⁸ Videre blir det pekt på kulturmarxismen som det syndelige opphav for at familielivet nå må vike på bekostningen av karriere, og det er gjennom feminismen kulturmarxistene klarer å påvirke denne utviklingen.²⁰⁹

---

²⁰³ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 5.

²⁰⁴ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 19.

²⁰⁵ Fangen og Lichtenberg, «Gender and family rhetoric on the German far right», s. 14.

²⁰⁶ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 18-19.

²⁰⁷ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 35.

²⁰⁸ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 35.

²⁰⁹ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 36.

Løsningen på denne utviklingen og «svartmalingen» av morsrollen blir dermed for DNM å styrke statusen av å være hjemmeværende mor og av den naturlige familien, «*både i ord og handling*». ²¹⁰ Og ettersom det veldig karrierefokuset i dagens samfunn gjør det vanskelig å velge dette, ønsker DNM at staten skal stille opp med ordninger som muliggjør dette: «Oppmuntre og legge til rette for at nordiske menn og kvinner stifte familier og skaffer barn. Dette gjennom blant annet økonomiske støtteordninger og skattefradrag for flerbarnsfamilier.» ²¹¹ Et siste insentiv som blir nevnt i *Vår vei* er også at det kun er den naturlige familien som skal være den lovlige formen for familiestiftelser, med andre ord ønsker de å «(...)forby homoseksuelle ekteskap og adopsjon for homoseksuelle.» ²¹²

3.5.1.3 Kvinnen som det svake kjønn

Til slutt ligger det den biologiske verdensanskuelsen i de naturlige kjønnsrollene at kvinnen er det svake kjønn: «En normalt sterk kvinne kan ikke regne med å bryte ned en voldtektsmann eller være avhengig av finurlige grep, da menn som regel er sterkere enn kvinner.» ²¹³ Det gjør at «(...) den kvinnelige biologien kommer alltid til å innebære at kvinnen befinner seg i en svakere posisjon på arbeidsmarkedet ettersom hun er mindre stabil enn en mann. Spesielt hva gjelder arbeide som krever en viss fysisk styrke.» ²¹⁴ Denne egnetheten til arbeidslivet baserer seg ikke kun på fysisk styrke, men også på psykologiske egenskaper som er mer tilstedeværende hos menn. Kvinnen, og det feminine, har myke kvaliteter som følge av naturlovene. Dette er egenskaper som gjør at kvinner er mer følsomme og sårbare, som også dermed gjør de svakere enn menn som heller har barske og motstandsdyktige kvaliteter (ifølge maskulinitetsnormene slik jeg kommer til å gå nærmere på i 3.3 om maskulinitetsnormer). De myke kvalitetene blir som regel forbundet med det feminine, og det sterke/harde blir på sin side forbundet med det maskuline. Motstanden eller diskrediteringen av det feminine som noe bra kommer frem i utsagn som: ««Good-will»-aksjoner: Målet med disse aksjonene er ikke å få status som ydmyke Moder Teresa-typer, men snarere å kritisere systemets uvilje eller manglende evne, og dermed avsløre et korrumpert og uansvarlig styre av landet.» ²¹⁵

I følge DNM blir det dermed naturlig å argumentere for at kvinnens viktigste samfunnsoppdrag er i familien, ettersom det er den kjønnsrollen de er mest egnet til. Om en følger denne

---

²¹⁰ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 36,

²¹¹ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 36-37.

²¹² Forwald (red.), *Vår vei*, s. 37.

²¹³ Redaksjonen, «Selvforsvarstips til kvinner» fra frihetskamp.net, åpnet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/selvforsvarstips-til-kvinner/>.

²¹⁴ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 19.

²¹⁵ «Oppsiktsekkende aksjoner», *Håndbok for aktivister*, s. 43.

«naturlige orden» vil det føre til et best mulig organisert samfunn ifølge tekstene til DNM. Problematisk er det dermed at norske kvinner i dag føder for få barn, som enten handler om at de ikke tør grunnet samfunnssituasjonen med masseinnvandring, eller fordi de «foretrekker nuets luksus fremfor det å bevare sin rase og kultur.»²¹⁶ Videre er det også problematisk at den ariske kvinnen er særlig utsatt for voldtekter, noe som ytterligere gjør henne til en sentral politisk skikkelse hos DNM.

3.5.2 Voldtektmotstand og de «farlige» innvandrerne(: femonasjonalisme)

DNM har i deres biologiske verdensanskuelse et konservativt kvinnesyn i den betydningen at kvinnen får en svært tradisjonell og smal ramme for deres livsutfoldelse, særlig ut fra et feministisk perspektiv. De skiller seg dermed fra det vi kan betrakte som det mer allmenne kvinnesynet det siste tiåret. Kvinnens kropp brukes, som nevnt tidligere, som et politisk og ideologisk objekt for å nå ulike nasjonalsosialistiske målsettinger for det ideelle samfunnet, men også for å fremme andre politiske og ideologiske fanesaker. På nyhetssiden til DNM, frihetskamp.net, er det flere saker om voldtekter og overfall. I denne sammenhengen er det særlig to trekk ved DNMs kvinnesyn som blir fremtredende; en sterk **voldtektmotstand** og gjennom dette det som i forskningslitteraturen omtales som femonasjonalisme.

Voldtektmotstanden er fremtredende i flere deler av det skriftlige materialet hos DNM. Det er både snakk om en motstand mot voldtekter de mener hovedsakelig blir begått av rasefremmede, men også at voldtekter er et symptom på usunne verdier i samfunnet: «I et sunt samfunn hadde ikke befolkningen trengt å uroe seg for masseovergrep, gruppe- og overfallsvoldtekter, såkalte ransbølger og annet.»²¹⁷ Disse verdiene er eller blir påvirket av kulturmarxismen, som igjen er bygd på jødiske og marxistiske prinsipper i følge DNM.²¹⁸ Darwish hevder i sin masteroppgave om DNM, maskulinitetsnormer og miljøvern at den tydelige voldtektmotstanden også handler om å skape et bilde av seg selv som «Nice Guys». I dette bildet ligger det en forståelse av seg selv og egen ideologi som beskytter av gode og sunne verdier.²¹⁹ På den måten vil det bli enklere å argumentere for de rasistiske meningene knyttet til det de anser som mennesker med muslim bakgrunn (og da særlig muslimske menn).

---

²¹⁶ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 11.

²¹⁷ Redaksjonen, «Selvforsvarstips til kvinner» fra frihetskamp.net, åpnet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/selvforsvarstips-til-kvinner/>.

²¹⁸ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 35-36.

²¹⁹ Darwish, «Green Neo-Nazism: Examining the intersection of masculinity, far-right extremism and environmentalism in the Nordic Resistance Movement», s. 46.

Det er den rasefremmede som er hovedfienden og som gjør at ariske kvinner står i stor fare for overfallsvoldtekt: «Festivalsommeren som har vært preget av voldtekter og seksuelle overgrep har forhåpentligvis gjort de aller fleste klar over den alvorlige situasjon som våre kvinner befinner seg i. Masseinnvandringen er naturligvis den åpenbare årsaken.»²²⁰ Gjerningspersonen er som regel muslimske menn. Dette hevder de på et grunnlag av at den muslimske mannen har et annet forhold til kvinner og seksualitet, som i stor grad skyldes islam eller deres «opprinnelsesland».²²¹ I dette perspektivet blir kvinnene ansett som forsvarsløse ovenfor noen dyriske menneskeskikkelser som kun er styrt etter bakstreverske ideer og primitiv menneskelig natur. Basert på utseende, antatt fødested og religiøs tilhørighet blir disse mennene redusert til en gruppe og dens egenskaper. Det er også disse mennene som blir beskyldt og gjort farlig i møte med de kvinnene DNM anser som sentrale for den biologiske utviklingen.

I masteroppgaven til Darwish blir voldtektsmotstanden forstått som en måte DNM opprettholder et bilde av seg selv som Nice guys, men det kan også være grunnlag for at dette bildet opprettholdes. Dette bildet speiler seg også over på det Dietze omtaler som «sexual exceptionalism». Begrepet retter seg ikke mot et forhold til seksualitet som er ekstraordinært, men heller et perspektiv om at «(...) the Global North possesses the most progressive, privileged, and superior conceivable sexual orders»(...).²²² Dette begrepet brukt på tekstene om voldtekter utført av muslimske menn innebærer en holdning om at de ikke klarer å styre seksualiteten sin blant annet fordi de er så «primitive» og et annet forhold til seksualitet. Og en følge av at de ikke klarer å styre den, fordi de kommer fra en kultur og har en religiøs bakgrunn som gjør at de er betinget til å ikke klare det, gjør at ariske kvinner er utsatt for voldtekter. Med andre ord innebærer dette en holdning om at den seksualmoralen som eksisterer i det globale nord er mer kontrollert og gjør ariske menn mer tillitsfulle i møte med kvinner. I det skriftlige materialet til DNM er det derimot ikke tydelig hvorfor de mener at de fleste voldtektsmenn ikke er ariske. En mulig forklaring kan derfor være at de anser det som lite sannsynlig ettersom kjernefamilien er en kvalitet eller et trekk ved det ariske samfunnet, og i disse familiene blir de seksuelle behovene (til menn) dekket som gjør at sannsynligheten for voldtekter også vil gå ned.

---

²²⁰ Karlsson, «Ta ansvar for kvinnene!» fra frihetskamp.no, åpnet 30.4.2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

²²¹ Karlsson, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

²²² Dietze, "Why Are Women Attracted to Right-Wing Populism? Sexual Exceptionalism, Emancipation Fatigue, and New Maternalism", s. 153.

Femonasjonalisme er en form for nasjonalisme hos høyreekstreme eller -populister der kvinners rettigheter blir brukt som et argument for konservative og høyreekstreme meninger. De vestlige verdiene bli ansett som en motsetning til verdiene til særlig islam, men også jødiske verdier og den kulturen de mener svarte mennesker har/skaper. Ved å argumentere på denne måten kan de med femonasjonalistiske forklaringsmetoder bruke mer konvensjonelle kvinnesaker for å ytre seg rasistisk. Rettighetene og den posisjonen kvinner har i dag takker de ikke organisert kvinnekamp for, men påstår heller at det handler om en måte ariske mennesker fra naturens side naturlig organiserer seg i.²²³ Og ettersom det er en særegen måte nordiske mennesker har organisert samfunnet på er det et argument for at den ariske rasen burde bevares, og helst burde holdes helt ren slik at disse kvalitetene ikke vannes ut: «faktorer som karaktertrekk, intelligens, evnen til å skape og indre harmoni – alle kvaliteter som man vet skades gjennom raseblanding.»²²⁴

Samtidig som islam og muslimske menns utfordring av den ariske rasen, ser det også ut til at det ligge en form for forståelse for (det antatte) kvinnesynet i islam. I en sak som omhandler kvinner og behovet for å beskytte de ved å ta ansvar for kvinnes livsutfoldelse, blir det nevnt at flere ønsker å beskytte kvinnen på liknende måte som islam. Artikkelforfatteren mente ikke selv dette nødvendigvis var det som kunne løse det store problemet med økte voldtekter og seksuelle overgrep i Norge, men viser likevel en form for forståelse fordi disse mennene «har sett sine egne kvinner miste all form for moralsk integritet etter en fuktig bytur. Det er traumatisk for menn å få oppfatningen om at ens kvinner består av horer.»²²⁵ På den måten kan det virke som at reaksjonene og muligens også løsningene er forståelige, til tross for at DNM selv har andre analyser på hva som er årsaken til voldtekter og løsningen på de (stoppe innvandring). Et tilleggsmoment her er også at DNM mener at det er de svake kvinnene som blir utsatt for voldtekt og seksuelle overgrep: «Forbrytere velger som sagt ut ofre som ser ut til å ikke kunne forsvare seg. Ser du urolig og nervøs ut øker derfor sjansen for at noen skal angripe deg sammenlignet med om du utstråler ro og selvsikkerhet.»²²⁶ Dermed blir noe av skylden skjøvet over på kvinnen, heller enn på voldtektsmannen.

---

²²³ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 22.

²²⁴ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 23-24.

²²⁵ Karlsson, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

²²⁶ Redaksjonen, «Selvforsvarstips til kvinner» fra frihetskamp.net, åpnet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/selvforvarstips-til-kvinner/>.

Å bruke femonasjonalisme som et analyseverksted for å forstå kvinnesynet til DNM bedre er dermed sagt ikke uproblematisk til tross for at begrepet vil kunne dekke over flere sentrale aspekter ved kvinnesynet. For femonasjonalisme handler også om å verne om de viktige likestillingssakene, ofte kjempet frem av feministisk organisering, som et argument i den kontrajihadistiske kampen mot muslimer og islam. Samtidig er ikke «feminisme» noe DNM anser som en sunn ideologi i det norske samfunnet, heller tvert imot. Det kan dermed være grunnlag for å si at de femonasjonalistiske trekkene ved DNMs kvinnesyn er selvmotsigende fordi de samtidig er forkjemper for det tradisjonelle familielivet. Samtidig er feministene blant DNMs hovedfiender. Å kjempe mot folkeforrædere, som feminister, i møte med det DNM anser som bakstreverske mennesker blir derfor selvmotsigende. Her ser vi også hvordan kvinnen kun blir brukt strategisk, der det er hensiktsmessig for å få frem et annet politisk argument.

3.5.3 Kvinnens rett til egen kropp – abort

En av de viktigste feministiske kampene de siste 50 årene er kampen for abort, og her har DNM et tydelig standpunkt (i tråd med flere høyreekstreme bevegelser). Hovedsakelig er de mot abort i alle tilfeller, men når det kommer til eventuell sykdom hos det ufødte barnet eller om kvinnen har blitt utsatt for voldtekt er abort mer akseptabelt. På den måten likner de rent ideologisk i stor grad på nynazistene på 90-tallet.. Abortmotstanden kan delvis forklares gjennom den biologiske verdensanskuelsen hvor det eksisterer naturgitte lover. Ved å gjennomføre en abort eller bruke det som en form for prevensjonsmiddel, går kvinnen vekk fra sin natur. Og et hvert forsøk på å heve seg over naturlovene vil føre til feilsteg for både individet, samfunnet og nasjonalsosialismen. For «(...) mennesket er ikke skapelsens herre, men en integrert del av naturens helhet, og må leve under de samme lover som alle andre organismer.»²²⁷

Årsaken bak abortmotstanden er å finne i den biologiske verdensanskuelsen. En abort vil være å gå imot det naturlige instinkt hos en kvinne, som er at hun ønsker å bli mor. I tillegg kan det være nærliggende å tenke at abortmotstanden til DNM også er knyttet til behovet og ønsket om videreføring av den ariske rasen. I en tid preget av stadig mer flerkultur og tilstrømninger av rasefremmede vil dette være et stadig viktigere behov, da også med tanke på at norske kvinner i dag føder for få barn.²²⁸ DNM er som nevnt redd for at den ariske rasen er utryddingstruet, og da vil en abort av et arisk barn være et feilsteg. Ettersom det kun er kvinnen som har muligheten til å skape barn blir kontrollen av kvinnen og hennes kropp særlig viktig for DNM, og en tydelig

---

²²⁷ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 12.

²²⁸ Forwald, «Forord», *Håndbok for aktivister*, s. 8.

abortmotstand vil også dermed være viktig og hensiktsmessig. Argumenter om kvinnens selvbestemmelsesrett over egen kropp, som kan være et viktig argument i flere femonaşjonalistiske sammenhenger, blir ikke like viktig i abort-sammenheng fordi opprettholdelsen av rasen må sees i sammenheng av et større nasjonalsosialistisk bilde.

3.5.4 «Våre kvinner er trofaste, ærefulle og blir beskyttet av menn»: Feminisme og seksualmoral²²⁹

Feminismen innebærer for DNM at en bryter med den biologiske verdensanskuelsen, og dermed de naturlige kjønnsrollene og -egenskapene. Dermed er ikke likestilling naturlig eller ønsket, men det motsatte fordi det går mot de naturlige lovene i naturen og folkefellesskapet. Feminismen utfordrer den naturlige familien ved at feminister kjemper for kvinnefrigjøring, som blant annet innebærer retten til abort og at kvinner skal ha sterkere tilgang til arbeidslivet. Dette gjør at kvinnen stadig mer blir tvunget til å velge bort hennes naturlige roller i livet, og blir tvunget til å leve et liv som ikke opprettholder hennes egentlige ønske: å føde og oppdra den neste generasjonen ariske barn som samtidig sørger for opprettholdelse av rasen.²³⁰ Feminismen ble av DNM også ansett som et problem fordi de mente feminismen i realiteten utgjør en større trussel for samfunnet enn nasjonalsosialismen, men likevel har fått privilegiene til å bli ansett som en normalisert politikk og som dermed har fått innpass i livene til folket.²³¹

I tillegg til å utfordre den naturlige familien, hevder DNM at feminismen også står bak den kvinnens friere forhold til seksualitet. Det er hovedsakelig tre årsaker, som henger tett sammen, til at dette blir sett på som problematisk for DNM: For det første fordi seksualitet for DNM er tett knyttet til ære. Om kvinnen ikke har mange seksualitetspartnere, gjør dette at hun vil få et sterkere forhold til sin senere ektemann, som igjen vil bidra til at livet i kjernefamilien vil fungere bedre og vil redusere sjansen for skilsmisse.²³² Forklaringen på dette er hovedsakelig at «Hjernens belønningssentrum stimuleres ikke like mye av den tiende partneren som den første, helt enkelt.»²³³ Samtidig henger seksualmoralen tett sammen med ære på den måten at rasefremmede ikke skal tro at de fritt frem kan få de ariske kvinnene, og stifte familie med

---

²²⁹ Karlsson, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

²³⁰ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 19.

²³¹ Martin Saxlind, «Tankeeksperiment for forbudsvirige feminister | Frihetskamp.net», åpnet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/tankeeksperiment-for-forbudsvirige-feminister/>.

²³² Karlsson, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

²³³ Karlsson, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

dem.²³⁴ Om de rasefremmede derimot får denne oppfatningen, vil det skape et bilde av den ariske mannen som svak fordi han ikke har eierskapet til den ariske kvinnen: «Vi må tvert imot sende signalet at våre kvinner er trofaste, ærefulle og blir beskyttet av menn som kommer til å hevne enhver krenkelse.»²³⁵

Den friere seksualmoralen handler også for den ariske mannen også om at kvinnen blir mindre tiltrekkende (grunnet mindre ære/jomfruelighet), fordi det er «(...)et ønske om å være den eneste mannen for din kvinne. (...) det finnes allikevel en sammenheng mellom antall menn en kvinne har hatt samleie med og hvor mye man vil investere i henne rent følelsesmessig.»²³⁶ Videre er dette også problematisk for DNM fordi dette igjen handler om videreføringen av den ariske rasen. Tilgangen til prevensjonsmidler og muligheten til abort gjør at det er enklere for kvinnen å velge bort familielivet, også med tanke på at det i siste instans er kvinnen som bestemmer om et barn skal bæres frem. Seksualitetsmoralen handler dermed også om den naturlige familien og videreføringen av den ariske rasen hvor det er nødvendig med en harmonisk relasjon mellom mannen og kvinnen for at det skal fungere. Uten dette grunnlaget har ekteskapet høyst sannsynlig ikke en «evolusjonær fordel».²³⁷

3.6 De andre kvinnene

3.6.1 De undertrykte kvinnene: DNMs syn på «rasefremmede» kvinner

Kvinnesyntet til DNM blir noe mer fragmentert så fort en begynner å se nærmere på kvinner som «faller utenfor» det de anser som ariske kvinner, og da særlig når det kommer til den «rasefremmede» kvinnen. For det er ikke bare den ariske kvinnen som blir utsatt for den primitive seksualiteten og kvinnesynet til muslimske menn. Den «rasefremmede» kvinnen er også i fare for å bli undertrykt av disse mennene: «Med hjelp av en streng kleskode og mannlige slektninger, forsøker man å forhindre at farlige situasjoner oppstår. Bakgrunnen for en slik tankegang er oppfatningen om at kvinnen lokker mennene til å synde, ikke bare de rasefremmede, men også våre egne.»²³⁸ Dermed sagt er det viktig å påpeke at dette er en argumentasjon som ikke blir brukt veldig aktivt eller mye av DNM. Samtidig er den «rasefremmede» kvinnen en utfordring for det rene ariske folkefellesskapet, dette særlig med

---

²³⁴ Karlsson, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

²³⁵ Karlsson, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

²³⁶ Karlsson, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

²³⁷ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialisme*, s. 21.

²³⁸ Karlsson, Mikael, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

tanke på at disse kvinnene blir fremstilt som kvinner som har en særlig stor evne til å reprodusere seg: «Den raskt voksende ikke-europeiske populasjonen (...) effektivt sørge for den nordiske rasens sikre død, dersom noe ikke gjøres.».²³⁹ I Fangen og Lichtenstein sin tekst om ytre høyres retorikk om kjønn og familie i det tyske politiske landskapet, betegnes den «rasefremmede» kvinnen på grunnlag av dette som «den ultimate andre». Begrepet bygger på en forståelse om at flere sosiale kategorier og grupperinger spiller inn i forståelsen og defineringen av disse kvinnene.²⁴⁰

Femonasjonalisme og sexual exceptionalism kommer også til uttrykk i perspektivet på «de andre» kvinnene, forstått som «rasefremmede». For disse kvinnene er også utsatt for den ukontrollerte seksualiteten til muslimske menn, og gjør at de til en viss grad også fortjener en form for beskyttelse. Dette blir da et retorisk poeng i et argument om at en må stoppe innvandringen av muslimske menn til Norge/Norden. Samtidig er det ikke slik at disse kvinnene skal beskyttes hensynsløst, for DNM mener også at de reproduserer seg i for stor grad. Dette igjen er en utfordring for den rene staten. Videre er det andre femonasjonalistiske trekk som gjør seg gjeldende i synet på disse kvinnene, fordi de også blir utsatt for det bakstreverske kvinnesynet som islam har på kvinner. De «rasefremmede» kvinnene blir igjen enda et argument mot innvandring, samtidig som de blir brukt som et slags alibi for hvordan de ariske kvinnene kan enda opp med å bli behandlet om en ikke handler mot denne utviklingen: Et merkelig funn i denne sammenhengen er at jødiske kvinner ikke blir like mye omtalt. De fleste gangene jødiske kvinner blir nevnt i nyhetssakene til DNM er det ikke i form av at de er undertrykte eller kan utgjøre en fare for den etniske kombinasjonen i befolkningen. Deres religiøse tilknytning eller bakgrunn er det som er hovedfokuset, og det virker som at det er det eneste som gjør den aktuelle kvinnen relevant å nevne. Fordi de er jøder, ikke fordi de er kvinner med jødisk bakgrunn. Fokus på raseblanding og «rasefremmede» kvinner var derimot et langt mer omtalt av DNM på 2010-tallet.

3.6.2 DNMs syn på raseblanding

DNM begrunner sin innvandringsmotstand som en form for naturlig reaksjon på noe fremmed, på mennesker som ikke er ariske.²⁴¹ Som nevnt tidligere mener DNM at noe av det særegne med nordiske landene er måten den ariske befolkningen har organisert samfunnet. På grunnlag av dette mener de det er nødvendig å beskytte rasen mot å bli utryddet. Innvandringsmotstanden

---

²³⁹ Forwlad, «Forord», *Håndbok for aktivister*, s. 8.

²⁴⁰ Fangen og Lichtenberg, «Gender and family rhetoric on the German far right», s. 20.

²⁴¹ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 20.

kan forklares på denne måten, men også deres avstand fra raseblanding. DNM ser svært bekymringsfullt på utviklingen i dag hvor stadig flere raseblandete barn kommer til i de nordiske landene: «Vår rases overlevelse og frihet er det absolutt viktigste målet med Den nordiske motstandsbevegelsens politiske kamp.».²⁴² Dette ser de muligens med enda større bekymring til fordi det handler om at deres egne landsmenn, de ariske, som selv begår skade på rasen som burde holdes ren. Å bidra til «utvanning» av rasen er noe det verste en kan gjøre, det blir ansett som en «rasefiendtlig» handling.²⁴³ For om den ikke holdes ren vil den særegne samfunnsorganiseringen og nordiske kulturen gå tapt: «En høy grad av organisasjon er helt enkelt en forutsetning for både kulturell og teknologisk utvikling. Derfor er det ingen tilfeldighet at de høyeste kulturene alltid har blitt skapt av folkeslag med den beste evnen til organisering, det vil si arierne.».²⁴⁴ Raseblanding er i denne sammenhengen relevant å se nærmere på fordi det i tekstene til DNM oftest blir referert til kvinner som får barn med «rasefremmede»: «Det faktum at innvandrere iblant får barn med nordiske kvinner og menn, gjør at den etnisk nordiske populasjonen stadig minsker i relasjon til den ikke-nordiske.».²⁴⁵

Dette i kombinasjon med lave fødselstall blant nordiske kvinner, samt det faktum at innvandrere iblant får barn med nordiske kvinner og menn, gjør at den etnisk nordiske populasjonen stadig minsker i relasjon til den ikke-nordiske. Om kvinnen går imot sine biologiske instinkter om å få barn blir dette sett ned på av DNM. Å få barn med rasefremmede blir sett enda verre på, fordi det handler om å bygge under en generell trend hvor den hvite rasen utvannes i stadig større grad, grunnet de samfunnsstrukturene de mener styrer verden, hvor kvinner får færre barn: «Den raskt voksende ikke-europeiske populasjonen, som befinner seg innenfor Nordens grenser, vil i kombinasjon med raseblanding og lave nordiske fødselsrater – effektivt sørge for den nordiske rasens sikre død, dersom noe ikke gjøres.»²⁴⁶. Med andre ord bygger en slik handling eller livsstil til at kvinnen bidrar til «(...)den totale biologiske degenerasjon av menneskeligheten».²⁴⁷ Og fordi det er noe særegent ved den ariske befolkningen, en viss biologisk kvalitet, er det særlig viktig at denne rasen opprettholdes. Videreføring er ikke det eneste som er viktig i denne sammenhengen, men også å sikre en videreutvikling ettersom DNM også mener at det høyeste samfunnsmessige nivået ikke enda er utviklet (som må antas å være det nasjonalsosialistiske samfunnet i praksis): «Kun idioter tror at mennesket allerede

---

²⁴² Forwald (red.), *Vår vei*, s. 5.

²⁴³ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 21.

²⁴⁴ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 20.

²⁴⁵ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 5.

²⁴⁶ Forwald, «Forord», *Håndbok for aktivister*, s. 8.

²⁴⁷ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 17.

nå har nådd sitt høyeste mulige nivå hva gjelder utvikling. Men for at mennesket skal kunne utvikle seg videre må samfunnet passe på at sykdommer og svakheter ikke føres videre gjennom arven.».²⁴⁸ Med andre ord vil en utvanning av rasen dermed være en form for hinder for at denne utviklingen kan finne sted, som igjen vil straffe den kommende generasjonen.²⁴⁹

I tillegg vil en rasehygienisk praksis hvor en hindrer «(...)rasemessig fremmede genetiske elementer.», slik DNM ønsker, sørge for at det ikke skapes «disharmoniske individer, ettersom foreldrene er altfor ulike.».²⁵⁰ Kvinnen vil heller trolig ikke ha muligheten til å fullføre sin biologiske rolle som god oppdrager om hun får et raseblandet barn fordi de biologiske forskjellene, med de kulturelle og åndelige ulikhetene som følger med, vil prege oppdragelsen i for stor grad: «Kun i et virkelig harmonisk samfunn som består av mennesker med samme kulturelle, historiske og biologiske bakgrunn og med samme åndelige fremtidsformål, kan individene finne fred i sitt sinn og den indre trygghet som behøves.».²⁵¹ Saken er dermed ikke kun et prinsipielt standpunkt for DNM, men også dagsaktuell fordi raseblandingen ikke er reversibel. Synet på kvinnene som er rasefiendtlige formes da enda mer av at saken nettopp oppleves som irreversibel og truende for opprettholdelsen av rasen.

Riis-Knudsen skjuler også i sin tekst den åpenbare rasismen bak motiver om at ivaretagelse av den ariske rasen handler om en form for biologisk realitet, og at rasehygienien er en garanti for at de svakeste i samfunnet blir beskyttet: «Men om vi fullstendig ignorerer eksistensen av denne naturlov, kommer vi også til å gå imot katastrofe, ettersom vi da ikke lenger kan sikre den nødvendige biologiske kvaliteten hos befolkningen for å bevare et system som er sterkt nok til å også beskytte de svake.».²⁵² Dette kan Riis-Knudsen hevde fordi han mener nasjonalsosialismen bygger strukturer rundt alle for at de skal få et best mulig liv der alle skal få bidra. En slik argumentasjon er noe selvmotsigende da svakhet blir ansett som en dårlig og uønsket kvalitet hos mennesket, og som også preges av å være en mer feminin kvalitet.²⁵³ I et annet forsøk på å fremstå som mer legitime aktører for den rasistiske politikken DNM har, møter de «motargumenter» for de som er forkjemper for raseblanding. De hevder å mene at de hittil ikke har hørt noen gode argumenter eller forklaringer for hvorfor raseblanding skal være ønskelig, og forkaster raseblanding også på bakgrunn på dette.²⁵⁴

---

²⁴⁸ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 18.

²⁴⁹ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 18.

²⁵⁰ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 23.

²⁵¹ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 24.

²⁵² Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 17.

²⁵³ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 17.

²⁵⁴ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 24.

Det er merkelig at det som regel er kvinner som blir ansett som den rasefiendtlige i tekstene til DNM. En mulig forklaring på dette kan muligens være at de patriarkalske strukturene og/eller maskulinitetsnormene i DNM er så sterke at det blir naturlig å skyld på kvinner fordi de er svakere anlagt, både fysisk og psykisk. For selv om disse kvinnene i utgangspunktet kan bli definert som «ariske» av DNM fører «motarbeidelsen» av rasehygien ved å få barn med rasefremmede til at de får en annen verdi fordi de er rasefiendtlige. Dermed ser det ut til at de rasistiske kjennetegnene eller egenskapene til rasefremmede, blir overført til den ariske kvinnen i det hun får barn med en rasefremmed.

3.7 Konklusjon

Det generelle kvinnesynet til DNM preges av at kvinnen, og da primært kvinnekroppen, blir ansett som et politisk objekt på ulike måter som delvis kan oppsummeres i begrepene «New Maternalism», «Nice guys»-idealet, «sexual exceptionalism» og «femonasjonalisme». Kvinnene blir et strategisk politisk objekt for det tradisjonelle familielivet og sunne verdier som er ønskelig i et nasjonalsosialistisk samfunn. Disse verdiene er knyttet til tydelige nasjonalsosialistiske verdier som den rene ariske rasen og samfunnsorganiseringen, men også i de senere årene mot skeive tendenser. Kvinnesynet står i kontrast til den maskuline mannen, og blir gjennomgående i tekstene til DNM påvirket av maskulinitetsnormene i bevegelsen. Gjennom den sunne oppdragelsen mener DNM at den neste generasjonen vil være rustet for å ivareta det ariske samfunnet, og muligens også naturlig organisere seg i et nasjonalsosialistisk samfunn ettersom det er snakk om de samme verdiene de har møtt i oppdragelsen. Det blir dermed viktig å beskytte disse kvinne for overfallsvoldtekter (hvor voldtektsmannen har muslimsk bakgrunn) eller familiestiftelse med rasefremmede primært fordi dette er et hinder for den nasjonalsosialistiske utviklingen. Noe underordnet blir da argumentasjonen om å beskytte kvinnen fordi dette visstnok skal verne om kvinnens frihet (som de opplever i Norge og andre ariske land grunnet den unike samfunnsoppbygningen som eksisterer her).

Om det skulle oppleves som urettferdig at kvinnen hovedsakelig er bygd for morsrollen vil et sentralt poeng være at «(...)at i naturen finnes det ikke noe rettferdighetsbegrep, i hvert fall ikke slik dette begrepet vanligvis defineres.».²⁵⁵ Med andre ord må det individualistiske ønsket om selvrealisering og såkalt frigjøring velges vekk. Ved å gjøre dette sørger man for at alle i samfunnet «gjør sin oppgave» som igjen vil sørge for et trygt, naturlig og organisert samfunn.²⁵⁶

---

²⁵⁵ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 12.

²⁵⁶ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s.12.

Dette er også noe som blir referert til flere steder direkte eller indirekte i tekstmaterialet fra DNM. Og det er også på dette grunnlaget, i tråd med den biologiske verdensanskuelsen, det hevdes at biologisk likestilling ikke er mulig å oppnå eller skape fordi det vil være naturstridig.²⁵⁷ En innvending vil dermed kunne være at alle/begge kjønn vil måtte innrette seg naturlovene, og dermed kan «tape» frihet i det nasjonalsosialistiske idealsamfunnet.

---

²⁵⁷ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 12.

4 Analytisk sammenfatning av kvinnesyn og maskulinitetsnormer

4.1 Maskulinitetsnormer i norsk nynazisme: dens uttrykk og påvirkning på bevegelsen

Innledningsvis i oppgaven skrev jeg at maskulinitetsnormer kunne hjelpe med å forstå kvinnesynet i norsk nynazisme. Maskulinitetsnormer er som nevnt noe som skapes i sosiale kjønnede relasjoner og prosesser. De inngår med andre ord som en form for sosial praksis hvor enkeltmenneskene «kler» på seg en identitet eller markører for å følge normene. Disse normene skapes i bevegelsen, men påvirkes også av ytre faktorer. For den nynazistiske bevegelsen, som de fleste andre bevegelser, opererer ikke et totalt vakuum. Samfunnsstrukturene rundt bevegelsen og enkeltindividene i den vil også påvirke maskulinitetsnormene og kvinnesyn, i tillegg til den mer generelle politiske utviklingen i den nynazistiske bevegelsen. For å si noe om hvordan maskulinitetsnormene påvirker kvinnesynet, og om det har vært noen utvikling på dette området vil det først være nødvendig å se nærmere på hvordan maskulinitetsnormene kommer til uttrykk ideologisk og i praksis i de to tiårene.

4.1.1 Maskulinitetsnormene på 90-tallet: uttrykk og ideologisk

90-tallet var en tid preget av flere ulike nynazistiske grupperinger og ulike uttrykkningsformer internt for å vise sin tilhørighet til den nynazistiske bevegelsen. Grovt sett er det mulig å dele inn disse grupperingene i tre: Skinheadsene som ikke var svært ideologisk orientert, en ideologiskorientert gruppering bestående av flere fra bevegelsen fra 80-tallet, samt en kvinnelig gruppering som gjorde seg gjeldende fra midten av 90-tallet. Det må imidlertid påpekes at den siste grupperingen, kvinnene, ikke var like mange og synlige i bevegelsen som de to andre, samt at de også var en del av de andre grupperingene og ikke kun de forbeholdt kvinner. Dermed kan det være viktig å ha med seg at disse muligens ikke var så utslagsgivende for hvordan maskulinitetsnormene i bevegelsen ble konstituert. Samtidig står de som en selvstendig gruppering i bevegelsen fordi de delvis ønsket å påvirke kvinnesynet i bevegelsen, og utfordret maskulinitetsnormene som en indirekte konsekvens av dette. Dermed blir de en svært relevant gruppe å ta med i betraktningen om hva maskulinitetsnormene i norsk nynazisme var i de to periodene og hvordan dette igjen påvirket kvinnesynet. For å se på hva maskulinitetsnormene var på 90-tallet vil det først være hensiktsmessig å se hva maskulinitetsnormene i de tre gruppene var og hvordan de dannes og/eller etableres. Deretter kan jeg gi et mer helhetlig inntrykk av hva maskulinitetsnormene på 90-tallet var.

Skinheadsene hadde et tydelig stiluttrykk som var klart preget av maskuline verdier som hardhet, røffhet og rå styrke. Det var tydelige krav knyttet til hvilke type sko og klær som var riktige å

bruke, og hva slags musikk som var viktig å høre på. For skinheadsene var fylleturer og konserter viktige møteplasser for hvor maskulinitetsnormer kunne konstitueres og opprettholdes. Dette kom til uttrykk gjennom beretninger om utenlandsreiser og anbefalinger om hvor en kunne kjøpe riktig utstyr i det skriftlige materialet, men kanskje særlig gjennom ulike illustrasjoner i fanzinene. De fleste som var illustrert eller avbildet var menn, som i stor grad lignet på hverandre. Med dette menes både klærne, men også kroppsfiguren, ansiktsuttrykket og hudfargen. Det er den slanke og muskuløse mannskroppen som er å foretrekke: «KEEP FIT! (...) Can you rush fully equipped from point A to point B.... and still have enough energy to fight back? Perhaps it is time to change your whole lifestyle?». ²⁵⁸ Bak dette kan det også ligge ideologiske motivasjoner og idealer om at en god deltaker i bevegelsen alltid skal være beredt til kamp. Dette kan igjen sees i sammenheng med den utbredte tanken om den ensomme ulven og krigeren som alltid skal være beredt. Fanzinene presenterer med andre ord tydelige maskulinitetsnormer for deltakerne i bevegelsen, men da først og fremst når det kom til ytre karaktertrekk som skinheadsene vektla.

Tilknytning og engasjement for fedrelandet var noe varierende blant skinheadsene, på den måten at det nødvendigvis ikke var så viktig akkurat hvor ideologisk skolerte de var. Fylleturene, enten til utlandet eller bare på fest hos kompiser, ser ut til at ekskluderte kvinner i stor grad i de skriftlige beretningene. Dette bekrefter også noen av intervjuene til Fangen (2001). Disse fylleturene var også sentrale for å opprettholde maskuliniteten hos deltakerne i miljøet hvor det var viktig å kunne drikke mye og lenge. Samtidig ble det ikke ansett som greit å begynne med reelle slåsskamper (litt knuffing og «treningskamper» var greit), samt at en ikke skulle provosere ved å hevde seg ovenfor noen av de eldre i bevegelsen eller være for emosjonell. Med andre ord var det viktig å bli ansett som et kontrollert og fast menneske for skinheadsene. Hvorvidt det samme gjaldt de mer ideologisk orienterte, fremkommer ikke i stor nok grad fra kildematerialet mitt til å konkludere tydelig.

De mer ideologiske orienterte nynazistene på 90-tallet hadde ikke tydelige stiltrekk i form av en like definert kleskode og ytre kjennetegn. Det kan heller virke som at det var de ideologiske perspektivene på en «ekte» nynazist som i størst grad påvirket og formet maskulinitetsnormene i denne grupperingen i betydningen styrke (mentalt) og handlekraft i et ideologisk fellesskap. I fanzinene er de stilistiske ytre trekkene ikke like markert eller fokusert på. Det var heller ulike ideologiske eller politisk aktuelle saker som opptok de, i tillegg til en veldig vektlegging av å

---

²⁵⁸ Boot boys nr. 7 (1990), s. 5.

se tilbake på vikingtida og 2. verdenskrig. I disse historiske tilbakeblikkene og rekonstrueringene kommer også maskulinitetsnormene til uttrykk: det er den sterke og lidenskapelige nasjonalsosialisten som ble fremstilt. Ikke overraskende er det her også en vektlegging av de historisk sterke mennene («helter» som Hitler og Qusling) og de vanlige soldatene som viste enorm styrke. Indirekte kan en dermed også hos de ideologiske skimte den ensomme ulven som skal kjempe den nasjonalsosialistiske kampen. Interessant i denne sammenhengen er at de bruker historiske personer som noe grunnleggende i konstruksjonen av maskulinitetsnormene. De historiske referansene og tilknytningen til disse, gjennom blant annet å vise til deres norske eller ariske opphav, ble en form for identitetsmarkør hos de ideologiske som også påvirket maskulinitetsnormene. Vikingene var sterke og overlegne ovenfor andre «raser», ergo de norske nynazistene kan og burde også være det.

Mot midten av 90-tallet ble det opprettet egne kvinnegrupper i bevegelsen. Denne organiseringa kan si noe om hva maskulinitetsnormene i bevegelsen var fordi de til dels ønsket å skille seg fra eller være et tydelig alternativ til de andre nynazistiske grupperingene. Flere av de Fangen snakket med i sine intervjuer peker, i likhet med flere av de ideologiske nynazistene, på at de mente slåssing og fyll tok for mye plass i bevegelsen.²⁵⁹ Noe av poenget med å opprette kvinnegruppene var dermed å ta fokuset vekk fra dette, men ikke helt vekk fra voldsperspektivet. Kvinnegruppene ønsket også en form for fysisk trening til eventuelle kamper. Kvinnene beskrives også som voldelige, blant annet i VG-artikkelen fra 1997.²⁶⁰ Voldsperspektivet gjør seg altså også gjeldende hos kvinnene fordi vold også kan forstås som et politisk virkemiddel hos nynazistene på 90-tallet. Samtidig kan voldsaspektet bli forstått som et uttrykk for hegemonisk maskulinitet i bevegelsen på den måten at fysisk styrke og vold ble ansett som anstendige måter å uttrykke makt og trygghet i den nynazistiske bevegelsen. Valkyria, med det som kan bli tolket som en form retningslinjer i velkomstbrevet, var tydeligere på interne strukturer og politisk utvikling. Det kan dermed være grunnlag for å tro at maskulinitetsnormene i bevegelsen i stor grad baserte seg på det mannlige fellesskapet hvor sammenligning, utfordring og fellesskap vokste. Ønsket om en sterk hierarkisk oppbygging i Valkyria kan også være et tegn på at de hadde misnøye med hvordan bevegelsen ellers organiserte seg. Den hierarkiske organisasjonsmodellen kunne gi forutsigbarhet og trygge rammer, i tillegg til at det var enklere å sørge for at alle følte seg ivaretatt og trygge i organisasjonen. I flere av tekstene i fanzinene blir det også referert til «kamerater» i bevegelsen.

---

²⁵⁹ Fangen, *En bok om nynazister*, s. 79.

²⁶⁰ Berg, «Jentene griper våpnene», *Verdens Gang*, 25. januar 1997.

Selv om dette kan bli forstått som en mer kjønnsnøytral terminologi, i hvert fall i flere venstreorienterte bevegelser, kan det i tekstene først og fremst bli tolket som det mannlige kameratskapet fordi når det er snakk om kvinner blir de eksplisitt nevnt.

På 90-tallet kom maskulinitetsnormene til uttrykk ideologisk noe fragmentert, ettersom den nynazistiske bevegelsen bestod av så ulike grupperinger, som ofte også tok utgangspunkt i et lokalt ungdomsmiljø. Dette gjorde at maskulinitetsnormene i ulik grad også tok utgangspunkt i nynazistenes klassebakgrunn og andre omgivelser rundt dem. Om en skal prøve å gi et samlet bilde av maskulinitetsnormene på 90-tallet vil det være viktig å peke på hvilken betydning skinheadsmiljøet hadde for etableringen og opprettholdelse av normene. En subkultur vil inneha flere momenter om hva hvilke praksiser som blir sett på som korrekte og ukorrekte i forhold til subkulturens uttrykk utad. Normene fra skinheadssubkulturen som klær, attityde og ideologiske markører kan dermed også overføres til hva vi kan forstå som maskulinitetsnormene i bevegelsen.

4.1.1.1 Gruppedynamikken betydning for maskulinitetsnormene på 90-tallet

Gruppedynamikk, både internt og mot eksterne motstandere, er også en viktig faktor for hvordan maskulinitetsnormene ble etablert og opprettholdt i bevegelsen. I det skriftlige materialet kan dette synes ved at omtrent hver fanzine har referanser til nynazistenes politiske motstandere, det være seg en form for svartmaling av disse eller om konfrontasjoner med motstanderne. Deres fysiske og/eller mentale styrke ovenfor motstanderne blir vektlagt i beskrivelsene, og på den måten sier de også at nynazistene er sterke, modige og overlegene i forhold til disse andre. På den måten peker maskulinitetsnormene mot et viktig ideologisk forbilde for nynazistene på 90-tallet, nemlig den ensomme ulven slik den blir beskrevet i *The Turner Diaries*. Den ensomme ulven symboliserer styrke (fysisk og mentalt) og handlekraftighet, uansett hvilken motstand han eventuelt vil møte på veien. I det skriftlige materialet ser det ut til at dette er noe deltakerne i bevegelsen burde hige etter i størst mulig grad, også fordi en aldri egentlig kan vite hvem man kan stole på. På den måten henger ikke idealet om den ensomme ulven helt sammen, også med tanke på det veldige fokuset på kameratskap i bevegelsen.

For en helt sentral del av det å være nynazist på 90-tallet var for mange å være en del av et sosialt fellesskap som kjempet den samme saken. Det var på de månedlige treffene, utalandsreisene, konserter og fester mye av grunnlaget for det sosiale fellesskapet ble lagt. Samtidig var det også på disse sosiale arenaene maskulinitetsnormene ble etablert og opprettholdt i bevegelsen fordi det er her deltakerne måler seg opp mot de andre og får tydelige

indikasjoner om hvordan det best er å te seg. Maskuliniteten kunne enkelt bevises gjennom å være god til å drikke mye uten å bli for full og gjøre «flaue» eller uaksepterte handlinger (som å mane om til slåsskamp litt uten grunn). Hos de mer ideologisk orienterte nynazistene var imidlertid dette ikke gjeldende, for dem var det heller viktigere å ikke delta på slike festlige begivenheter. De mente at all festingen og slåssingen tok fokuset vekk fra den egentlige nasjonalsosialistiske kampen, som de mente var å omvende samfunnet til deres idealsamfunn.

I intervjuene og observasjonene til Katrine Fangen blir det også referert til den sosiale rangstigen innad i de sosiale møteplassene: Det er de eldre som har den definerende statusen.²⁶¹ Om en prøver å utfordre disse eldre autoritetene, som tross alt har lengre fartstid og oversikt innad kan dette få konsekvenser. Samtidig fremkommer det i materialet til Fangen at de eldre deltakerne likevel ikke er helt «trygge» fra å bli utfordret av de yngre og nyere deltakerne i bevegelsen.²⁶² Å bli kritisert av en de yngre, som i tillegg får medhold for denne kritikken, kan «rykke» de ned på den sosiale rangstigen. Det kan dermed se ut til at gruppedynamikken er noe som både konstituerer og utfordrer de gjeldende maskulinitetsnormene i bevegelsen. For medlemmene i bevegelsen er på den ene siden helt avhengige av de andre for å få sin maskulinitet og verdighet bekreftet, samt at det er i de sosiale fellesskapene selve normene for korrekt maskulinitet ble etablert.

Denne ambivalente gruppedynamikken sier i seg selv noe om maskulinitetsnormene i bevegelsen etter min mening. Det virker som det ligger en form for sårhet over gruppedynamikken i bevegelsen. På den ene siden er det en stor faktor for at flere ønsker å engasjere seg i den nynazistiske bevegelsen, samtidig som at konkurransen eller sammenligningen fra de andre deltakerne er krevende å forholde seg til. I tillegg til dette kommer en generell utrygghet ovenfor de andre deltakerne knyttet til lojalitet internt og hvem man egentlig kan stole på. På 90-tallet var redselen for at venstreradikale, pressen, forskere eller andre skulle infiltrere bevegelsen stor hos flere av deltakerne. Dette gjorde muligens tillitt og sterkt kameratskap til en form for svakhet, og kan ha styrket tanken om den ensomme krigeren i kampen for det nasjonalsosialistiske samfunnet. Det samme kan ikke sies å gjelde for 2010-tallet.

Tett knyttet til gruppedynamikk og maskulinitetsnormer i den norske nynazismen på 90-tallet er voldsperspektiver og potensialet for å bruke vold. Etersom bruken av vold handler om

---

²⁶¹ Fangen, «A Death Mask of Masculinity: The Brotherhood of Norwegian Right-Wing Skinheads», s. 200.

²⁶² Fangen, «A Death Mask of Masculinity: The Brotherhood of Norwegian Right-Wing Skinheads», s. 206.

maktdimensjoner og dermed også ulike sosiale relasjoner eller under- og overordninger, kan de si noe om hvordan maskulinitetsnormene kom til uttrykk i praksis i det skriftlige materialet.. Den voldelige mannen, eller potensialet til å utøve vold, ble fremhevet i flere av fanzinene – uansett om de hovedsakelig var orientert rundt skinheadskulturen eller den nynazistiske ideologien. Flere steder var det også referert til slåsskamper eller konfrontasjoner med deres motstandere, hvor nynazistene var tydelige på at de ikke var redde for å bruke vold om de måtte. Overfor deres (politiske) motstandere eller svikere ble vold også brukt som en trussel. Dette henger naturligvis sammen med, som nevnt tidligere, at nynazistene ser på vold som et legitimt virkemiddel i kampen for deres idealsamfunn. Videre hang dette også sammen med en egen konfliktdynamikk som ble etablert og utviklet seg i løpet av 90-tallet, som hang sammen med maskulinitetsnormer internt i bevegelsen i tillegg til behovet for å hevde seg overfor deres (politiske) motstandere.

4.1.1.2 En helhetlig maskulinitetsnorm på 90-tallet?

Ettersom bevegelsen ikke var enhetlig på 90-tallet er et nærliggende spørsmål å stille om det var samsvar eller konflikt i hvordan maskulinitetsnormene kom til uttrykk i praksis og ideologisk på 90-tallet. På den ene siden kan en se samsvar ved at det er den sterke, fryktløse mannen som ble vektlagt i flere av fanzinene. Hos skinheadsene ble denne mannen et viktig ytre trekk de målte de ulike deltakerne etter hverandre, hos de ideologiske er den ensomme ulven primært et ideologisk-strategisk forbilde og hos kvinnene er det en kombinasjon av disse to (muligens som følge av at maskulinitetsnormene i bevegelsen var hegemoniske). Ettersom kvinnene opprettet egne organisasjoner hvor det skulle være mer rom for å diskutere blant annet kvinnesaker, er det dermed nærliggende å tenke at disse gruppene også så det feminine som en styrke i seg selv, og dette i motsetning til de kravene som lå i de hegemoniske maskulinitetsnormene. Det kan med andre ord se ut til at den ensomme ulven gjør seg gjeldende i alle de tre «gruppene» på 90-tallet. Videre var store deler av bevegelsen preget av et syn på mannen som den viktigste frontkjemperen, som også var den som fikk mest plass i fanzinene. I dette bilde kan det sies at mannen blir den politiske aktøren i det nynazistiske verdensbildet, mens kvinnen blir mer apolitisk og i bakgrunnen. Dette til tross for at kvinnen er sentral for å videreføre den ariske rasen. Det at kvinnen indirekte gjennom maskulinitetsnormene blir ansett som apolitisk gjør dermed kvinnen eller rettere sagt kvinnekroppen til et politisk objekt. Måten deltakere i bevegelsen kan ha formulert seg om kvinner, kvinnens kropp og deres posisjon i bevegelsen kan ha begrenset tilfanget av flere kvinner i bevegelsen. Samtidig kan det også være

med på å forklare opprettelsen av de ulike kvinnegruppene fra midten av 90-tallet, i tillegg til behovet for noe annet enn den primært ustrukturerte mannsdominerte bevegelsen.

Det ser dermed ut til at maskulinitetsnormene på 90-tallet delvis var preget av at den sterke og fryktløse aktivisten var idealet. Likevel var ikke dette like enkelt å følge opp fordi organiseringen og aktivitetene ikke var så godt planlagt eller strukturerte. For skinheadsene var fyll og andre sosiale sammenkomster et sentralt rekrutteringsgrunnlag, og var det som ofte gjorde at folk ble værende i bevegelsen. Disse arenaer var også viktig for konstitueringen og opprettholdelsen av maskulinitetsnormene. Dette var ikke tilfellet for de mer ideologisk orienterte nynazistene i like stor grad med tanke på at fyll ble sett ned på, og at det ikke like hyppig blir referert til utenlandsturer. Maskulinitetsnormene ser heller ut til å konstitueres i det ideologiske fellesskapet, forstått som et fellesskap der en felles ideologi er det som skaper et fellesskap. Styrke blir også sterkt betonet i det ideologiske fellesskapet, det er fellesskapet mot resten/folkeforræderne. Det er som om det er noe maskulint over å forstå de «åpenbare» sannhetene ved dagens samfunn og hvordan det egentlig burde være. Avslutningsvis er det vanskelig å si noe om hvordan kvinnegruppene bidro til etableringen av opprettholdelsen av maskulinitetsnormene ettersom jeg har tilgang til nærmest ingen litteratur fra dem i tidsperioden og fordi det materialet jeg har tilgjengelig først og fremst viser til de allerede etablerte maskulinitetsnormene. Dette kan igjen henge sammen med at maskulinitetsnormene i bevegelsen kan sies å være hegemoniske.

4.1.2 Maskulinitetsnormene på 2010-tallet: uttrykk og ideologisk

4.1.2.1 *Organisasjonsstruktur som grunnlag for maskulinitetsnormene*

Ettersom maskulinitetsnormene må forstås i kjønnede relasjoner, er det viktig å se på strukturene rundt som kan påvirke maskulinitetsnormene. Organisasjonskulturen- og strukturen kan bli forstått som en slik struktur som kan påvirke maskulinitetsnormene internt, i tillegg til de direkte ytre omstendighetene til organisasjonen. DNM pregs av en sterk hierarkisk organisasjonsmodell. Denne oppbyggingen innebærer ulike former for maktdimensjoner- og posisjoner internt fordi det kan begrense muligheten ulike deltakere har i organisasjonen fordi det er få maktposisjoner og strenge krav for å få disse. Aktivisten nederst på rangstigen, i kampgruppene, har i prinsippet ikke muligheten til å vite hvem som er over seg i organisasjonen. Maskulinitetsnormene om tydelighet og lydighet speiles i kravene organisasjonen har overfor sine medlemmer. Dette henger igjen sammen med at nasjonalsosialismen, ifølge DNM, ikke kun er en ideologi aktivistene kan støtte, men er noe en lever fullt ut.

På mange måter setter organisasjonsstrukturen til DNM rammene for maskulinitetsnormer ettersom maskulinitet er noe som opptrer i sosialt kjønnete relasjoner. Organisasjonen setter begrensninger og muligheter for hvordan disse relasjonene kan skapes, og hvilke møteplasser medlemmene kan opprettholde maskulinitetsnormene. Videre vil jeg også hevde at den hierarkiske og hemmelige organiseringen av aktivistene også er et grunnlag for hvordan maskulinitetsnormene i DNM ble skapt på 2010-tallet og kan tenkes at også er et tiltrekningsplaster for flere som ønsker å bli aktive. Å melde seg inn i DNM likner ikke på de fleste andre politiske partiene eller organisasjonen i det norske landskapet. De ulike kravene knyttet til ideologisk kompetanse, kampvilje og fysisk styrke sier noe om maskulinitetsnormene i bevegelsen på den måten at de kravene som ble vektlagt i bevegelsen i stor grad ble retorisk rettet mot å rekruttere og aktivisere menn i bevegelsen (da særlig med tanke på at de spiller på tradisjonelle kjønnsrollemønstre på hva som er maskulint og feminint).

4.1.2.2 Beskytteren: På randen av total utryddelse – den nødvendige volden

Et fremtredende bilde av gjengs medlem i det skriftlige materialet til DNM, er beskytteren. Dette kommer til uttrykk gjennom referanser til den sterke mannen som skal beskytte og kjempe for den rene nasjonen uten rasefremmede. Den beskyttende rollen minner om «Nice Guys»-idealet Maria Darwish skrev om sin masteroppgave fra 2018, som handler om at medlemmene «kler» på seg et ytre karaktertrekk for å fremstå på en spesifikk måte utad.²⁶³ Idealet kan sees som en motsats til 90-tallets skinheads som uttrykte en tydeligere aggressiv maskulinitet utad, hvor det i det siste tiåret heller har vært sentralt å fremstå som en rolig og seriøs deltaker som bryr seg om lokale saker i nærmiljøet. Behovet og nødvendigheten for å fremstå som en beskyttende «Nice Guy» utad er fremtredende i flere deler av det skriftlige materialet, særlig når det kommer voldtektssaker og eventuell voldsbruk.

Voldtektsmotstanden kom særlig til uttrykk i nyhetssaker på Frihetskamp.net, og særlig de som handler om voldtekt og gjengkriminalitet gjort av «utenlandske menn». Ved å gjøre dette kunne de tiltrekke seg flere medlemmer fordi væremåten fikk DNM til å fremstå som en seriøs aktør da de ønsket å motarbeide trenden med flere voldtekter og kriminalitet. Idealet har på den måten også en form for normaliserende effekt på de høyreekstreme meningene ifølge Darwish fordi det er enkelt å være mot voldtekt og kriminalitet.²⁶⁴ Dette idealet, og dermed en del av maskulinitetsnormene i bevegelsen, kan også gjenspeiles i en av aksjonsformene til DNM som

---

²⁶³ Darwish, «Green neo-Nazism», s. 5.

²⁶⁴ Darwish, «Green neo-Nazism», s. 62.

kalles for «good will»-aksjoner. Dette er aksjoner hvor målet er å «(...) kritisere systemets uvilje eller manglende evne, og dermed avsløre et korrupt og uansvarlig styre av landet.»²⁶⁵ Gjennom denne voldtektmotstanden får DNM muligheten til å tiltrekke seg medlemmer, og skaper samtidig maskulinitetsnormer som omhandler å være en sterk og beskyttende mann i møte med at kvinnen i økende grad opplever en utrygg samfunnstilstand hvor hun må frykte voldtekt og andre overgrep.

Og DNM var tydelige på at de ønsker å gå langt for å fullføre denne beskyttende mannsrollen. I det skriftlige materialet skapes det nærmest en dommedagsprofeti om at den ariske rasen er utryddingstruet: «Nå er det Norden som er okkupert og vårt folks overlevelse som står på spill.»²⁶⁶ Dette blir naturligvis ansett som en kritisk situasjon av DNM, og dermed blir vold ikke et fremmed virkemiddel de ønsker å benytte seg av i den kommende rasekrigen. Maskulinitetsnormene kan synes i deres voldsperspektiver ved at de for det første ønsker å beskytte nasjonen og deres «eget» folk fra utryddelse. I seg selv skaper dette et bilde av den sterke og stabile mannen som er rustet for å møte sine fiender i kampen. Koste hva det ville koste. For det andre er voldsperspektivet et tydelig tegn på maskulinitetsnormene innad i DNM fordi vold handler om å bruke fysisk styrke, heller enn å for eksempel bruke dialog som virkemiddel. Dette speiler igjen tradisjonelle kjønnsrolleforståelser, en logisk forlengelse av DNM og deres biologiske tilnærming til kjønn og kjønnsroller. Bruken av kroppen og dens styrke blir tradisjonelt sett på som mer maskulint, fordi det dermed er enkelt å bevise hvem som er overlegen og underlegen. Videre kan deres ideologiske standpunkt om å være revolusjonære nynazister også være medvirkende til deres voldsperspektiver (dermed sagt ikke at det er umulig å være revolusjonær uten å være for vold som virkemiddel). Ideen om den beskyttende mannen blir foret og hyllet i det skriftlige materialet til DNM, og særlig i *Aktivisthåndboka* hvor det både er beskrivelser av disse normene i tillegg til hyllester til hvor modige de som er medlem av DNM er med tanke på at: «Du som leser dette og er aktivist i Den nordiske motstandsbevegelsen, har forstått alvoret i dagens situasjon og at rasens fremtid hviler på våre skuldre.»²⁶⁷

4.1.2.3 Maskulinitetsnormer og gruppedynamikk

Kameratskapet blir også eksplisitt vernet om på 10-tallet og hadde innvirkning på hvordan maskulinitetsnormene ble konstituert og opprettholdt. I arbeiderbevegelsen er bruken av

---

²⁶⁵ «Oppsiktvekkende aksjoner», *Håndbok for aksjonister*, s. 43.

²⁶⁶ Lindberg, «Forord», *Håndbok for aktivister*, s. 7.

²⁶⁷ Forwald, «Forord», *Håndbok for aktivister*, s. 9.

«kamerat» blitt stadig mer forbeholdt alle kjønn, og ikke knyttet til et mannlig fellesskap. Det kan tenke seg at DNM også har lagt denne betydningen til grunn, men med tanke på de ellers vektla de naturlige forskjellene mellom kjønnene og dermed også ulike arbeidsoppgaver kan det være fristende å tolke referansene til «kamerater» som primært referanser til de andre mennene i bevegelsen. Samtidig kan en jo påpeke at denne fortolkningen ikke er så vesentlig ettersom det likevel er flest menn i bevegelsen, slik at bruken av ordet uansett blir knyttet til personer som identifiserer seg som menn.

Samtidig kan prinsippene direkte eller indirekte minne om ensom ulv-strategien presentert i den høyreekstreme klassikeren «The Turner Diaries» av William L. Pierce fra 1978. Teorien går ut på at den ensomme krigeren, forstått som den idealistiske aktivisten (mannen), kjemper den nasjonalsosialistiske kampen uansett hvor mye motstand og undertrykkelse krigeren kan møte på veien.²⁶⁸ Dette idealet er også til stede i kravene til de fullverdige medlemmene av DNM, hvor det å potensielt stå frem som offentlig nasjonalsosialist, uavhengig hvilke reaksjoner det potensielt vil skape, er et krav for å kunne bli tatt opp. Samtidig finnes det mange trekk ved DNM som peker på at de ikke følger dette prinsippet, fordi organisasjonsfellesskapet er så sentralt prinsipp: «Etterlat aldri dine kamerater i fiendens hender. Du må også umiddelbart angripe den som angriper en kamerat. Om man må retirere så gjør man det sammen.»²⁶⁹ Det kan dermed heller virke som at selve organisasjonen har hatt et ønske om å fremstå som en ensom ulv i det norske politiske landskapet retorisk for å rekruttere medlemmer som ønsker å føle på en form for tilhørighet, fellesskap og eksklusivitet: «Den nordiske motstandsbevegelsen har gått til kamp mot Nordens fiender, og kjemper kontinuerlig for det nordiske folkets frihet og overlevelse – i et fremtidig fritt og forent nasjonalsosialistisk Norden.»²⁷⁰ I realiteten var ikke DNM det Pierce skisserte som den ensomme ulven, da den hierarkiske strukturen i organisasjonen ikke gjør det mulig å operere som en ensom ulv. Fellesskapet står sterkere: «Mørke tider venter oss, men om den eneste veien fremover går gjennom helvete, ja, da må vi bryets oss frem den veien og nedkjempe alt som stiller seg i vår vei.»²⁷¹

Gruppedynamikken i DNM var dermed preget av organisasjonsstrukturen, et sterkt fellesskap bygd på et mannlig kameratskap som delvis var preget av ensom ulv-tendenser. Sammen legger dette noe av grunnlaget for maskulinitetsnormene i bevegelsen på 2010-tallet som

---

²⁶⁸ Skoglund, *Sinte hvite menn*, (Oslo: Humanist forlag, 2013), s. 85.

²⁶⁹ «Oppførsel ved aksjoner», *Håndbok for aksjonister*, s. 33.

²⁷⁰ Forwald, «Forord», *Håndbok for aktivister*, s. 9.

²⁷¹ Forwald, «Forord», *Håndbok for aktivister*, s. 10. Min understreking.

oppsummerende kan omtales som den lydige, sterke og prinsippfaste mannen. I dette bildet, eller i disse normene, ligger det også en form for følelsesløs mann som ikke skal frykte sine fiender eller voldsbruk om det er nødvendig for å skape det idealsamfunnet DNM kjemper for. På den måten ser det også ut til at maskulinitetsnormene på 2010-tallet var mer sammenhengende enn på 90-tallet. Forklaringen på dette kan i stor grad handle om at selve bevegelsen på 2010-tallet var mer sammenhengende og enhetlig, med tanke på at det ikke var mange ulike organisasjoner med ulik levetid og ideologisk forankring. Den hierarkiske organisasjonsoppbyggingen i møte med den biologiske verdensanskuelsen, altså skriftlig materiale, la mye av grunnlaget for forståelsen av maskulinitetsnormer i bevegelsen, heller en møteplassene til aktivistene. Dette gjør også at maskulinitetsnormene på 2010-tallet skiller seg fra de på 90-tallet som både ble formet av fanzinene og de fysiske møteplassene som på mange måter også var en hjørnestein i bevegelsen.

4.2 Kvinnens muligheter og begrensninger i en mannsdominert bevegelse

Maskulinitet trenger ikke nødvendigvis være noe som er knyttet til det biologiske kjønnnet «mann», men i begge tiårene er det tydelig at det er et en til en-forhold knyttet til nettopp dette. Om en mann skulle finne på å ville uttrykke seg feminint vil dette vike vekk fra hva som er naturlig og sunt ifølge den biologiske verdensanskuelsen. På den måten er det dermed også nærliggende å si at det feminine hos de norske nynazistene grunnleggende sett er underordnet det maskuline. Maskulinitetsnormene på 90- og 2010-tallet var svært definerende og tydelige til stede i den norske nynazismen i begge tiårene. Hvordan kvinnen blir betraktet og hennes muligheter for å bli aktiv i en mannsdominert bevegelse påvirkes dermed også av disse normene.

4.2.1 Enten-eller på 90-tallet: kvinnen som kriger eller svak oppdrager

Den norske nynazismen på 90-tallet var en fragmentert bevegelse, og kan deles inn i tre hovedretninger. Uavhengig retningen, hadde de et kvinnesyn som ble påvirket av maskulinitetsnormene og ytre strukturer. På samme måte var kvinnesynet på 90-tallet også noe sprikende, og jeg mener det er grunnlag for å skille mellom to hovedretninger innenfor kvinnesynet: den svake kvinnen som også er omsorgsperson, og den krigerske kvinnen. Dermed sagt er det vesentlig å påpeke at kvinnen gjennomgående ikke var en fremtredende skikkelse i tekst, avsender av tekst eller i illustrasjoner.

Den svake kvinnen er fremtredende i stor deler av det skriftlige kildematerialet fra 90-tallet. I fanzinene kom dette til uttrykk ved referanser til at kvinnene er noe som må beskyttes, enten fra overgripere, fienden eller fra selve kampen. Dette baserer de på tradisjonelle kjønnsrolleforståelser av kvinnens styrke og behov for beskyttelse. Videre er det viktig å

beskytte kvinnene. Den tradisjonelle kjønnsrolleforståelsen gjør nok også at kvinnen ble ansett som svakere i henhold til de sterke maskulinitetsnormene i bevegelsen på 90-tallet. Potensialet for å utfordre dette kvinnesynet kan ha vært vanskelig med tanke på at kvinnene heller ikke var særlig ønsket på utfluktene og konsertene, ifølge Fangens intervjuer, fordi det på disse samlingene var røff og hard stemning. Det kan også være relevant å spørre om ikke årsaken til dette også handlet om at noen i bevegelsen, da primært medlemmer av skinheadsgrupperingene, var redd eller bekymret for å bli utfordret på noen av de viktigste arenaene for konstituering og opprettholdelse av maskulinitetsnormene på 90-tallet.

Synligheten, eller mangelen på synlighet, i det skriftlige materialet sier også noe om den synet på kvinnen som den svake i henhold til menn. I de få referansene til kvinnen er en fremtredende tendens i materialet at hun så og si utlukkende kun blir nevnt som partneren til en mannlig deltaker, som i sin tur blir nevnt ved navn. Noe av årsaken til dette henger nok sammen med det straight/madrass-skillet som jeg presenterte i oppgavens 2. kapittel. Dette skillet viser også til en form for underordning av kvinnen, fordi det handler om hvilken funksjon en kvinne kunne ha for en mannlig deltaker og ikke hva hun kunne utgjøre i kraft av å være seg selv i bevegelsen. Derimot iscenesetter kvinnene seg selv som krigere i den norske nynazismen på 90-tallet. Det kommer til uttrykk gjennom direkte referanser til kvinnen som kriger, og gjennom illustrasjoner av kvinnen som sterk. I illustrasjoner av kvinnen som kriger er det ikke alltid hun er utrustet som kriger, men heller iscenesatt i en overlegen posisjon overfor fienden. Til tross for at jeg vil hevde at kvinnen som kriger er den andre fremtredende rollen kvinnen har i den nynazistiske bevegelsen på 90-tallet er referansene til denne kvinneverken marginal i kildematerialet mitt. Samtidig vil jeg hevde at den kvinnen som kriger ble mer fremtredende fra midten av 90-tallet ved opprettelsen av de egne kvinnegruppene.

Dermed sagt er det viktig å påpeke at i fanzinene jeg har tilgjengelig fra 90-tallet ikke alltid er tydelig hva slags rolle eller plass kvinne kunne få eller ta utover å være deltager. At kvinnene i det nynazistiske miljøet på 90-tallet ikke hadde en stor rolle eller fikk så mye plass, bortsett fra den de skapte selv kan også handle om «different modes of expression». Ofte er det dette som også er hovedforklaringen på hvorfor kjønnsforskjeller eksisterer i ulike høyreekstreme miljøer. For det andre er ikke kjønnsforskjellene like på alle områder fordi uttrykksmåtene er forskjellige. Samtidig er det viktig å bre ut blikket på hva kjønnsforskjeller kan være utover ulike “modes of expression” fordi dette kan underestimere potensialet hos høyreekstreme

kvinner.²⁷² Dette kan igjen henge godt sammen med kvinnes inngang til bevegelsen. Fangen skriver om at de ofte ble sett på som hangarounds, deltakere som ikke var så veldig aktive eller tydelig politisk. Dermed var det mange som så på kvinnene som noe mer nøytrale politisk. Opprettelsen av kvinnegruppene tilsier jo at det ikke stemmer, og at bevegelsen med tydelige maskulinitetsnormer heller gjorde det vanskelig for kvinnene å bli aktive (politisk). Kvinnene trengte dermed nødvendigvis ikke å overbevise sine politiske ytringer så tydelig eller sterkt ettersom mennene ikke anså de som veldig politiske. Dermed blir utsagnet om at kvinnene skal holdes utenfor kampen noe motstridende.

Brorskapet som skapes og opprettholdes ved å være skinhead var en viktig del av det å være en del miljøet på 90-tallet, og kan være noe av årsaken til at kvinnen ble begrenset. Det at kvinner ikke eksplisitt er nevnt eller referert til trenger ikke nødvendigvis bety at de ikke var ønsket i bevegelsen, men heller en slags konsekvens av at det ikke var mange i bevegelsen. Her er det igjen viktig å nevne at nettopp strukturer som for eksempel gruppedynamikk var det som holdt kvinnene ute. Merkelig er i så måte Boot Boys fanzine nr. 11 fra 1992 i teksten «TIL KAMP FOR NORSK MAKT!» av Odin J. Teksten handler om at nynazistene må stå sammen etter mange hendelser hvor fiendene har prøvd å knuse kameratskapet og organisasjonen, og avslutter med et sentralt budskap, hvor han ønsker at kameratene i bevegelsen skal huske på: «Husk: Kvinner og barn holdes utenfor kampen. VI er ikke feige som Blitzerne som angriper sådanne. HEIL 777.»²⁷³ Et liknende utsagn kan også sees i Ragnarok: «Vi er frontkjempere og vi angriper ikke kvinner, barn eller uskyldige!»²⁷⁴

Til tross for at kvinnen i visse organisasjoner og settinger ble sett på som en likeverdig kriger i kampen for det nynazistiske idealsamfunnet, var maskulinitetsnormene så dominerende at de satte begrensinger for kvinnelig deltakelse. Et tydelig eksempel på dette var opprettelsen av egne kvinnegrupper For radikalfeminister er separatistisk kvinnekamp et viktig element for å bekjempe patriarkatet og for å frigjøre seg selv. En slik organisering handler vanligvis i stor grad om å skape egne rom, enten direkte eller mer indirekte, for at kvinner selv skal få definere hvordan kampen for frigjøring skal drives fordi det er kvinner som kjenner konsekvensene av patriarkatet mest på kroppen.²⁷⁵ Den separatistiske organiseringen gir også kvinner muligheten til å trygt diskutere og dele erfaring av å leve i et patriarkalsk samfunn, hvor søsterskapet

---

²⁷² Rippl & Seipel ukjent

²⁷³ Odin J., «TIL KAMP FOR NORSK MAKT!», Boot Boys nr. 11 1992 s. 17. Ikke min understreking.

²⁷⁴ ODIN HM777, Ragnarok 1993 nr. 3, s. 3.

²⁷⁵ Briskin, «Union Women and Separate Organizing», s. 91.

samtidig kan dyrkes. Videre ligger det også i den separatistiske organiseringen en mulighet om å skape et rom hvor kvinner kan legge politiske strategier – på den måten som funker best for de som blir mest undertrykt av systemet.

Begrunnelsene fra kvinnene Fangen har snakket med under feltarbeidet og det som kan tolkes ut ifra velkomstbrevet til Valkyria tilsier ikke at det var separatistiske, på den måten radikalfeminister argumenterer for slik organisering, motivasjoner som spilte inn da Valkyria og Kvinnehirden ble stiftet. Samtidig er det tydelig at motivasjonen for opprettelsen, i tillegg til måten kvinnene organiserte seg, hadde noen av de samme argumentene som feminister som argumenterer for fordelene av separatistisk organisering. Dette gjør seg gjeldende på særlig to områder: defineringen av kvinnes plass i bevegelsen både politisk og organisatorisk, i tillegg til å skape rom hvor kvinner kunne sette politisk dagsorden.

Etableringen av egne kvinnegrupper i det nynazistiske miljøet på 90-tallet må sies å være noe merkverdig, lignende organisering hadde ikke skjedd tidligere i norsk nynazisme. I europeisk sammenheng er gruppene også noe merkverdig på den måten at den selvstendige organiseringen, avstanden fra det mannlige blikket og posisjoneringen i det nynazistiske miljøet var mye sterkere enn andre steder.²⁷⁶ Synligheten av kvinner og få bemerkninger om kvinnesaker tilsier at kvinnedeltakelse og saker som omhandlet kvinner ikke var viktig i resten av bevegelsen, og fikk, uavhengig om dette stemmer, lite plass i fanzinene. Det kan også bety at maskulinitetsnormene som dominerte bevegelsen hindret jenter og kvinner for å delta fordi dominansen lagde et for stort hinder. Da er det også relevant å tenke seg at kvinnesynet i den nynazistiske bevegelsen på 90-tallet også kan ha gjort det lite fristende for flere jenter og kvinner å delta i og med at det ble opprettet egne grupper forbeholdt kvinner som en form for separatistisk organisering.

Den kvinnelige organiseringen i bevegelsen tydeliggjør påstanden om at maskulinitetsnormene i bevegelsen var hegemoniske på den måten at de var så førende for hva som ble ansett som viktige stilistiske og ideologiske trekk. Om rammene for ideologisk utvikling og fokus i bevegelsen var såpass trange at det var nødvendig med en separatistisk organisering kan dette både vise til at saker som angikk eller interesserte kvinner ble ansett som mindre viktig, samt at de kvinnelige trekkene (de feminine) ble ansett som annenrangs kvaliteter. Med andre ord

---

²⁷⁶ Berg, «Jentene griper våpnene», Verdens Gang, 25. januar 1997.

var det den barske, sterke og kameratslige, men selvstendige nynazisten som fungerte som en form for ideal.

Kvinnesyntet på 90-tallet viser i stor grad hvordan maskulinitetsnormene på 90-tallet var hegemoniske. Dette hadde innvirkning på rekrutteringen og appellen til kvinner, som igjen påvirket kvinnesyntet fordi det i stor grad var mannlige medlemmer som skapte bildet av kvinnen. Hvor mye påvirkningen opprettelsen av de ulike kvinnegruppene hadde for kvinnesyntet i bevegelsen som helhet fremkommer ikke av kildematerialet på den måten at gruppene ikke blir nevnt, eller ser ut til å endre seg i årene etter 1995. Dette er da kanskje enda et tydelig eksempel på at maskulinitetsnormene i bevegelsen var hegemoniske, og at den lille plassen kvinnene skapte ved å organisere seg selvstendig i det store ikke hadde så mye reell innvirkning for å påvirke kvinnepolitikk i vesentlig grad på 90-tallet.

4.2.2 Kvinnen som politisk grunnstoff – kvinnesyntet i norsk nynazisme på 2010-tallet

På 2010-tallet var det etter min mening en tydelig hegemonisk maskulinitetsnorm i bevegelsen, som blant annet påvirket kvinnesyntet i bevegelsen. Kvinnesyntet på 10-tallet skiller seg fra det på 90-tallet, og dette primært av to årsaker. For det første er tiåret preget av hovedsakelig én organisasjon, som gjør at den ideologiske utviklingen har utviklet seg noe mer enhetlig fordi det ikke er snakk om mange små og kortvarige prosjekter. Politikktutviklingen kan også sies å være noe mer enhetlig ettersom det kun er snakk om en organisasjon som er aktuell i dette tidsrommet. Og når det kun er snakk om én aktør er det også tenkelig at denne organisasjonen har en mer samlet ideologi fordi norske nynazister skal fremstå unisone. Den andre årsaken til at DNM skiller seg fra 90-tallet var hvor mye de vektla den biologiske verdensanskuelsen i sine politiske dokumenter. Dermed sagt var det ikke slik at meningsinnholdet i den biologiske verdensanskuelsen nødvendigvis skilte seg markant fra nynazistene på 90-tallet (da særlig Boot Boys), men som etter min mening kommer langt mer eksplisitt til uttrykk på 2010-tallet. Samtidig er det i denne sammenhengen sentralt å påpeke at dette primært er syntet på den ariske kvinnen, og ikke kvinner som havner utenfor denne kategoriseringen. Kvinnesyntet på disse vil behandles lenger ned i analysen. Til tross for at jeg mener at kvinnesyntet skiller seg markant fra det på 90-tallet, mener jeg det er riktig å konstatere at 2010-tallet var preget av et mer enhetlig kvinnesyntet. Dette hovedsakelig fordi grunndokumentene gjennomsyrrer nyhets sakene og de aksjonene som aktivistene gjør, som blir ansett som noen av de viktigste bidragene i den mer langsiktige strategien som ligger til grunn.

Det som gjenspeiles i både grunndokumentene og i de andre tekstene til DNM, er den biologiske verdensanskuelsen slik den blir presentert hos Riis-Knudsen og noe omformulert i

Vår vei. Etter min mening er det en liten distinksjon mellom disse to tekstene, som gjør at det kan virke som at kvinnesynet til DNM er noe sprikende eller motstridende. Hos Riis-Knudsen blir det gitt tydelige innramminger av hva en mann og kvinne kan være (han opererer med et binært tokjønnsystem), og hvilke egenskaper de har fra naturens side. Og fordi disse egenskapene er naturgitte, vil all handling som ikke innebærer å følge det som er bestemt ut ifra kjønnet, bli forstått som en naturstridig handling. I *Vår vei* blir det derimot kort konstatert i en innledende setning i familie-delen av dokumentet at DNMs syn på kjønnene er at de «(...) vil gi både kvinnen og mannen frihet og muligheten til å selv velge hva de ønsker – det være seg et tradisjonelt familieliv, karriere, eller en kombinasjon».²⁷⁷ Med andre ord ser det ut til at DNM i *Vår vei* har ment at de legger til grunn et naturlig syn på kjønnene, men at menn og kvinner selv må få velge det livet de ønsker. Om en forstår tekstutdraget på den måten legger DNM seg nærmere en mer allmenn forståelse av frihetsbegrepet til høyresiden, som i stor grad handler om friheten *til* å velge det en selv ønsker. Det ligner altså på en mer liberalistisk holdning til familieliv og karriere. I så fall strider dette kraftig fra deres ideologiske ønske og mål om å være kompromissløse i møte med de ytre omstendighetene de opererer i, dette i motsetning til det de anser som landssvikere. En mulig årsaksforklaring for denne formuleringen kan være at de ønsker å være mer aktuelle for utenforstående, og viser også hvor vanskelig det er for en politisk organisasjon (og bevegelse) å ikke formes av den politiske diskursen de opererer i, noe som bare kan ha blitt vanskeligere siden 90-tallet nå som internett virkelig har blitt et nytt medium for politikkutveksling og politiske diskusjoner.

Det kan dermed være fristende å spørre hva egentlig DNM på 2010-tallet mener om det naturlige synet på kjønnene, og hvilke av de to dokumentene de legger mest vekt på utover 10-året (tiåret en kan snakke om en mer stabil bevegelse i Norge). Uavhengig dette kan det likevel virke som at det er et naturlig syn på kjønnene som gjennomsyrrer bevegelsen hele 10-året, og som konsekvent setter kvinner som underordnet menn fordi kvinnens primærfunksjon blir å produsere barn slik at den ariske familieinstitusjonen ikke dør ut. I kildene mine peker de på at morsrollen er noe kvinnen ønsker seg fra naturens side, fordi det er det hun er skapt til å gjøre. Å være mor blir derfor både den viktigste oppgaven for kvinnen, men blir samtidig også den måten hun kan føle mest mestring og mening i tilværelsen. Dette kan virke som en form for unnskyldning ovenfor den generelle tanken om frigjøring og behov for mening på 10-tallet. Med andre ord kan det nesten virke som at disse formuleringene bare er en annen måte DNM

---

²⁷⁷ Forwald (red), *Vår vei*, s. 36.

tilpasser seg eller har et politisk forklaringsbehov ovenfor den mer generelle politiske diskursen om et godt og meningsfylt liv.

Kvinnens (objektiviserte) kropp kan på den måten sies å bli et viktig politisk virkemiddel for å realisere den nasjonalsosialistiske ideen. Det viktigste er ikke at kvinnen bidrar med aktivisme, når hun heller kan føde barn. Hennes meninger og perspektiver på kampen blir dermed ikke så viktig, for det er kroppen som foretar den viktigste aktivismen i kampen. I det skriftlige materialet til DNM blir husmorsrollen fremstilt som det kvinnen egentlig ønsker seg, men som av ulike utenforstående omstendigheter i dagens samfunn gjør at hun muligens ikke ønsker seg dette likevel. Av det materialet jeg har tilgjengelig er det ingen indikasjoner på at det er det kvinnen selv ønsker eller ikke, ettersom avsender som regel er menn. Et unntak er Ayla, en amerikansk kvinne, som ble intervjuet av DNM som sier at det er nødvendig med kvinner i kampen enn som så lenge samfunnsforholdene er slik de er.²⁷⁸

Kamrapportene til DNM viser noen ganger bilder av mennesker, uten å vise ansiktet. En skal være påpasselig med å prøve å si noe sikkert eller være påståelig i fortolkningen av disse fotografiene som ikke alltid har bildet av hele personer (fra vinkler det ikke er lett å identifisere personer), men gjennomgående er det veldig få fotograferte kvinner på nettsiden. I *Aktivisthåndboka* er det også få bilder av kvinner blant illustrasjonene. Fraværet av kvinnene i materialet til DNM kan gjøre at kvinner føler mindre eierskap til organisasjonen, og føler det er vanskeligere å bli aktiv/rekruttert fordi organisasjonen utad først og fremst viser menn som er aktive. Representasjon og følelsen av tilhørighet er viktig for å bli aktiv i en organisasjon, og fraværet av visuelle representasjoner av kvinner kan forklare hvorfor det primært er menn som blir rekruttert til DNM. Samtidig er det her viktig å påpeke at det ideologiske grunnlaget hos DNM er såpass ytterliggående, at visuell representasjon ikke er det som høyst sannsynlig har vært det som har vært mest avgjørende for om man søker medlemskap.

Likevel sier de visuelle representasjonene, eller mangelen på dem, noe om kvinnesynet i bevegelsen. Mangelen sier nødvendigvis ikke at kvinner var mindre ønsket i bevegelsen, men heller hvor mye DNM ønsket å appellere til kvinner. I tekster som omhandler kvinner, blir de helst snakket *om* heller enn *til*. Kvinnen blir løftet opp som viktig å beskytte, og som selve grunnlaget for den nasjonalsosialistiske staten: «Uten kvinner vil vår rase dø ut, så enkelt er det. (...) Å ikke bry seg om dette eller å handle for å sikre våre kvinner – gjør stor skade på vårt

---

²⁷⁸ Redaksjonen, «'Motstandsbevegelsen er viktig og nødvendig!'», fra frihetskamp.net, åpnet 4. mai 2022, <https://www.frihetskamp.net/motstandsbevegelsen-er-viktig-og-nodvendig/>.

folks langsiktige overlevelse.».²⁷⁹ Dette styrker også bildet av kvinnen som politisk objekt hos DNM, og ikke politisk subjekt. Videre sier dette også noe om maskulinitetsnormene hos DNM, på den måten at den ytre appellen først og fremst viser menn og gir referanser til den sterke mannen (heller enn den sterke kvinnen, eller begge). I nyhetssakene er det få kvinner som kommer til orde, i tillegg til podcast-episodene som også publiseres på nettsiden.

Når maskulinitetsnormene i bevegelsen ser ut til å være så dominerende for hvordan organisasjonen er bygd opp og hvordan den påvirker den politiske utviklingen, er det nærliggende å spørre om DNM ikke er preget hegemonisk maskulinitet. For det er tydelige rammer for hvilken rolle og posisjon menn har ideologisk i det skriftlige materialet. Denne posisjonen i møte med hva som kreves av personlige egenskaper for å bli tatt opp i bevegelsen, tilsier at menn har en bedre mulighet til å innta en dominant posisjon i bevegelsen. Med tanke på den rollen DNM tilskriver og verdsetter hos kvinnen, husmorsrollen, er det også nærliggende å tenke at mannen har en bedre mulighet for dominans og posisjoner innad i bevegelsen. Et resultat av dette vil blant annet være at flere menn rekrutteres til bevegelsen, fordi appellen til posisjon og makt i bevegelsen kan være tiltrekkende. En annen mulig konsekvens kan være at den politiske utviklingen vil fortsette å preges av maskulinitetsnormene fordi de allerede etablerte normene gir mest rom for at mannen får plass til å definere seg og politikken. Oppsummeringsvis er det nærliggende å tenke seg at kvinnen blir begrenset av maskulinitetsnormene i bevegelsen, både når det kommer til rekruttering og muligheter innad i bevegelsen. Dette vil igjen påvirke kvinnesynet blant annet fordi fraværet av kvinner gjør at det er menn og maskulinitetsnormene som definerer deres fellesskap som former blikket på kvinnen.

Og ettersom kvinnens viktigste bidrag er å føde flere av den ariske rasen og oppdra de etter nasjonalsosialistiske prinsipper blir det også viktig hvem disse kvinnene får barn med. I nyhetssakene til DNM er ikke den utenlandske mannen kun en trussel ovenfor kvinner med tanke på overfall og voldtekt, men også en trussel ovenfor den ariske mannen fordi disse mennene prøver å «stjele» de ariske kvinnene. Noen steder blir det i kildematerialet også vagt fremstilt som om denne «tilbøyeligheten» med å få barn med rasefremmede også ligger som en svakhet hos kvinnen, som ikke er å finne hos like mange menn. Forklaringen på dette kan ligge i den naturlige forståelsen av kvinnen som et vesen med svakere psykisk styrke i forhold til

---

²⁷⁹ Karlsson, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

menn.²⁸⁰ Det er en overvekt av referanser til den ariske kvinnen som får barn med en «rasefremmed» i materialet. Om kvinnen velger å få barn med en eller flere av disse mennene, virker det som at de negative egenskapene som de gjerne forbinder med disse mennene delvis blir overført til disse kvinnene i det de får barn med dem. En mulig forklaring på dette kan være at DNM ser på det å få barn med «rasefremmede» som en utvanning av den ariske rasen. Dermed er de bidragsytere til å gjøre den ariske rasen stadig mer utryddingstruet, og blir også betraktet som delaktig på det de omtaler som folkemordet på Nordens befolkning, ettersom disse barna ikke er reversible.²⁸¹ Dermed kan disse kvinnene også bli betraktet som landssvikere fordi de ikke ser på deres rolle i samfunnet, men heller bidrar til utvanning av rasen gjennom å få flerkulturelle barn. Kvinner som er ariske, men som får barn med «feil» menn blir dermed også utelukket fra å kunne være nasjonalsosialister (til tross for at det kan sies å være noe uheldig da det er nødvendig med en viss oppslutning i befolkningen for at en revolusjon skal kunne gjennomføres).

Kvinnens seksualitet blir med dette viktig å kontrollere, en påfallende likhet med islamister hvor sosial kontroll av kvinnen står sentralt. I begge tiårene er denne kontrollen av kvinnens seksualitet i de nynazistiske bevegelsene til en viss grad utbredt. Dette kommer tydeligst til uttrykk gjennom perspektiv på nettopp reproduksjon slik det er diskutert ovenfor, men også gjennom deres standpunkt på abort. I begge tiårene har dette vært et stridspunkt og hvor de har tatt svært tydelige standpunkter. Abortmotstanden kan også bare være enda et tegn på nynazistenes hang til å legge seg på konservative familieverdier. Samtidig kan det være uheldig å vektlegge dette perspektivet i for stor grad ettersom det i kildematerialet mitt i svært liten grad eller ikke i det hele tatt argumenteres mot abort grunnet om vernet av det ufødte liv. Til tross for at de ulike aspektene ved familiepolitikken kan begrunnes ideologisk, kan en også se på meningene som en form for reaksjon på ulike deler av samfunnsutviklingen, som i realiteten gjør at de ikke føler tilknytning eller trygghet i tidligere måter å leve på. Samtidig er det ikke meningen å undergrave abortmotstanden som et reelt politisk standpunkt nynazistene har tatt i begge tiårene.

Samtidig som kvinnens kropp blir ansett som et viktig virkemiddel i kampen for det ariske folk og det nasjonalsosialistiske samfunnet, er kvinnen (som selvstendig individ) også skyldig i de lave fødetallene i Norden. I måten DNM formulerer seg i tekster knyttet til dette, er det tydelig

---

²⁸⁰ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 19.

²⁸¹ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 5.

at de mener det er kvinnen selv som er skyldig dette og ikke menn - til tross for at man må være to for å skape et barn: «Anledningen til at jeg legger vekt på nettopp kvinnen er at det er nettopp kvinnen som til sist avgjør hvorvidt det blir en familie eller ikke.»²⁸² Dermed blir kvinnen skyldig i å ikke bidra nok i kampen eller at hun forsøker å stanse det viktigste målet til DNM, nemlig: «Vår rases overlevelse og frihet».²⁸³ I dette perspektivet blir kvinnen i høyere grad en politisk aktør, men primært i form av en som ansees som et av hindrene til det nasjonalsosialistiske samfunnet. Om dette virket demotiverende på kvinner som ønsket å bli en del av bevegelsen er vanskelig å si om ut ifra kildematerialet, men det kan tenkes at det må virke demotiverende for en som ønsker å bli aktivist og bidra i den nasjonalsosialistiske kampen, at det viktigste hun kan gjøre er å reprodusere seg. I denne sammenhengen blir det også viktig å påpeke at denne «oppgaven» skiller seg fra hva DNM ellers anser som de viktigste handlingene, nemlig aktivisme.²⁸⁴

4.2.2.1 *Feminismen – den nye landeplagen*

Til tross for at DNM viser til den særegne innrettingen det nordiske (ariske) samfunnet har organisert seg på, vil de som nevnt ikke takke feminismen eller den organiserte kvinnekampen for noen av de fremskrittene som i dag preger de nordiske landene. I historiske fremstillinger av likestillingshistorien i Norge, Norden og internasjonalt blir ulike bølger av feminisme brukt som en form for forklaringsmodell og en slags begrunnelse for de ulike fremskrittene.²⁸⁵ Feminismen ser heller ut til å ha blitt en av hovedfiendene til DNM, som for eksempel årsaken bak de lave fødetallene skal forklares. Fiendebildet til DNM består av jøder (ZOG-teorien), islamofobi og homofobi, og feminismen blir en form for «siste» fiende blant annet fordi de for DNM symboliserer mye av det som er tegn på ukultur og dårlig moral i samfunnet på 2010-tallet. Ut ifra kildematerialet jeg har tilgjengelig fra 90-tallet ser det ut til at det har vært et retorisk skift i hvor hardt feminismen skal kritiseres som samfunnsproblem.

En slik retorikk kan ligne på det Dietze mener er en trend i flere høyrepopulistiske bevegelser, nemlig om fenomenet «emancipation fatigue». Begrepet retter seg mot en tanke om at dagens kvinner er lei av det feministiske frigjøringsprosjektet som tvinger de til å velge mellom karriere, familie og en god oppdragelse for den neste generasjonen.²⁸⁶ Ved å peke på at kvinner visstnok

---

²⁸² Karlsson, «Ta ansvar for kvinnene!», på Frihetskamp.net hentet 30. april 2022, <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.

²⁸³ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 5.

²⁸⁴ «Aktivist» fra motstandsbevegelse.org, åpnet 7. april 2022, <https://www.motstandsbevegelsen.org/medlemskap/aktivist/>.

²⁸⁵ Stugu, *Norsk historie fra 1905*, s. 274-277.

²⁸⁶ Dietze, “Why Are Women Attracted to Right-Wing Populism? Sexual Exceptionalism, Emancipation Fatigue, and New Maternalism”, s. 150.

blir tvunget til å velge bort familielivet og en sunn oppdragelse av sine barn, blant annet som følge av det kapitalistiske jaget, blir kvinnen i realiteten mindre fri og lykkelig.²⁸⁷ Og det er feminismen, gjennom sin angivelige propaganda, som får skylden for at den naturgitte familien med de biologiske kjønnsrollene i dag er sterkt utfordret. For i motsetning til DNM tror feministene på sosiale kjønnsroller som begrenser kjønnene, og et sentralt politisk mål blir derfor å bryte ned disse. For DNM gir ikke dette mening ettersom kjønnsrollene er naturgitte og i prinsippet dermed ikke kan brytes.

Frigjøringen som feminismen har ført til kan også ha påvirkning på relasjonen mellom mannen og kvinnen i ekteskapet, og på den måten også være en måte den biologiske familien blir truet. I dette ligger det også en tanke om at det er kvinnens ansvar primært å sørge for dette da hun fra naturens side er mer omsorgsfulle.²⁸⁸ Frigjøringsprosjektet innebærer også at kvinnen «kler» på seg en maskulin rolle som ikke egentlig faller henne naturlig. En mulig konsekvens av dette vil være at mannen ikke blir like tiltrukket av kvinnen, som igjen vil kunne ha konsekvenser for reproduksjonen av den ariske rasen.²⁸⁹

Ettersom kvinnens egentlige ønske er å utføre morsrollen fullt ut, burde den moderne staten derfor legge bedre til rette for dette ifølge DNM.²⁹⁰ Og det er på dette grunnlaget det også vil være mulig for DNM å argumentere for det tradisjonelle og naturlige familielivet hvor mor er hjemmeværende. Dietze kaller det for en frigjøring fra frigjøringen, og er kanskje enda et eksempel på hvordan de bruker moderne likestillingsterminologi for å appellere mer til dagens politiske miljø.²⁹¹ Begge disse tilfellene er merkverdige med tanke på at DNM er veldig tydelig på at de ikke ønsker å tilpasse seg for å få gjennomslag for den nasjonalsosialistiske politikken: «Vi skal aldri forvandles til støttespillere som opprettholder et sykt samfunn.»²⁹²

Det er ikke bare familielivet feministene utfordrer, det er også seksualmoralen i samfunnet. Feministenes frigjøringsprosjekt for en mer liberal seksualmoral som DNM mener blir påtvunget dagens unge gjennom populærkulturen er også en stor utfordring. På frihetskamp.net er det en rekke artikler som omhandler dette, og noe av det de mener er galt med denne frigjøringen er at kvinnen ønsker seg vekk fra det tradisjonelle familielivet med de

---

²⁸⁷ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 11.

²⁸⁸ Dietze, "Why Are Women Attracted to Right-Wing Populism? Sexual Exceptionalism, Emancipation Fatigue, and New Maternalism", s. 151.

²⁸⁹ Dietze, "Why Are Women Attracted to Right-Wing Populism? Sexual Exceptionalism, Emancipation Fatigue, and New Maternalism", s. 151.

²⁹⁰ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 36-37.

²⁹¹ Dietze, "Why Are Women Attracted to Right-Wing Populism? Sexual Exceptionalism, Emancipation Fatigue, and New Maternalism", s. 151.

²⁹² «Oppsiktsvekkende aksjoner», *Håndbok for aktivister*, s. 43.

omsorgsrollene det innebærer: «Hun ser ingen fremtid, hun foretrekker nuets luksus fremfor det å bevare sin rase og kultur.».²⁹³ Igjen vil en konsekvens av dette være at det vil kunne påvirke den neste generasjonen, rasen og videreutvikling av kulturen.

Mannens naturlige rolle er å være den som tjener penger på vegner av familien, ettersom de uansett ikke har det fult så gode anlegget for å oppdra barn. Den økende skilsmissetrenden skylder DNM på feminismen og kulturmarxismen, som igjen bunner i jødiske interesser og verdensledere.²⁹⁴ Det er tydelig ifølge tekstene at en mann som ikke vil klare å følge opp sine naturlige kjønnsroller vil bli ansett som mindre mandig og maskulin. Hva som skjer med kvinner som ikke klarer å fylle sin naturlige rolle i den biologiske verdensanskuelsen er mindre håndfast, men det feminine er uansett underordnet de maskuline rollene. Det kan dermed bli ansett som mindre viktig uansett. Dermed blir det viktigere å kontrollere kvinnen og legge opp samfunnsstrukturene for at den ariske kvinnen skal føde nok barn. Det feministiske frigjøringsprosjektet har ført til nettopp det motsatte, hvor kvinnen i dag heller foretrekker «nuets luksus» som gjør at hun blir blind på den katastrofale fremtiden som ligger i vente om rasen og kulturen ikke blir bevart.²⁹⁵

Ifølge DNM tvinger feminismen kvinnen ut på arbeidsmarkedet, noe hun nødvendigvis ikke har et ønske om fordi det vil kunne undertrykke kvinnens naturlige biologiske ønsker. Det kan heller være en konsekvens av de nyliberalistiske samfunnet som er påvirket av en jødiske interesser og kulturmarxismen. I partiprogrammet «Vår vei» blir det tydelig at det burde være opp til enhver familie å velge det livet de selv ønsker, selv om dette strider i andre ytringer og meninger de har på familie-, livsstils- og seksualitetspolitikk.²⁹⁶ Det kan dermed virke som at de argumenterer for konservative familiekonstellasjoner med en moderne likestillingsterminologi slik at de skal fremstå som mer moderne eller «oppdaterte» i tråd med mer konvensjonell partipolitikk. På den måten kan de muligens gi uttrykket for å være seriøse aktører, som igjen kan tiltrekke seg flere til bevegelsen.

4.2.3 Hegemonisk maskulinitet: Kvinnen politisk objekt

Ettersom maskulinitetsnormene kan sies å være hegemoniske i bevegelsen på 10-tallet i likhet med 90-tallet, vil det også innebære at maskulinitetsnormene påvirket kvinnesynet og i ulik grad også hadde muligheten til å definere kvinnens muligheter for deltakelse i bevegelsen.

---

²⁹³ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 11.

²⁹⁴ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 24.

²⁹⁵ Riis-Knudsen, *Nasjonalsosialismen*, s. 11.

²⁹⁶ Forwald (red.), *Vår vei*, s. 36.

Dermed kan det virke som om maskulinitetsnormene snevrer inn rommet får andre måter å være nynazist på i bevegelsen, en de som er gitt fra normene selv. Maskulinitetsnormene vil kunne definere hva en kvinne er og burde være, og forsøk på å bryte dette bildet av hva kvinnen skal være vil kunne få (sosiale) sanksjoner på samme måte som andre brudd med normene.

Et viktig spørsmål å stille i denne sammenhengen, er om det er egentlig er maskulinitetsnormene i den nynazistiske bevegelsen de to tiårene som setter begrensninger for kvinnelig deltakelse eller om det primært er samfunnsstrukturene som påvirker dette. På den ene siden kan en argumentere for at det er primært er snakk om bevegelsen selv som setter denne begrensningen ettersom maskulinitetsnormene er så tett knyttet til bevegelsens ideologiske standpunkter. Samtidig kan en hevde det primært er snakk om ytre samfunnsforhold som påvirker dette da ingen i bevegelsen kan sies å ikke være formet av sin bakgrunn og ingen lever i et totalt vakuum fra resten av befolkningen (selv om dette punktet muligens må nyanseres noe for noen av deltakerne). Dermed vil en også kunne hevde at deltakerne i bevegelsen var påvirket av patriarkalske strukturer på den måten at kjønnsroller og måten nynazistene ble sosialisert som i deres oppvekst også vil kunne ha innvirkning på deres muligheter for deltakelse.

Høyst sannsynlig vil det nok i realiteten være en kombinasjon av disse to faktorene som vil sette begrensninger eller skape muligheter for deltakelse i det nynazistiske miljøet i de to tiårene. På 10-tallet er det muligens enklere å se tendensen til begge deler ettersom de ideologiske tekstene er tydeligere formulert og der politiske analyse derfor noe mer tilgjengelig. De patriarkalske strukturene i samfunnet vil kunne sette «naturlige» begrensninger for kvinnelig deltakelse fordi kjønnsrollen kvinnen blir tildelt i patriarkatet, er allerede å inneha en mer tilbakeholden rolle. Det kan sees i måten kvinnen er forventet å være på skolen, stille og lyttende til det læreren har å si. I skolegården er det også forventet at gutter skal være mer voldelige og nærmest biologisk ønsker seg mer action og spenning. Jentene skal lære å ta imot dette, fordi «det er slik gutter er». Dermed skal gutter få muligheten til å bruke fysisk aggresjon og reaksjon for å håndtere sine følelser. Å handle fysisk, å være aktiv, blir også det som blir forbundet med styrke i denne sammenhengen. Jenter blir på den andre siden oppdratt til å måtte verbalisere sitt indre følelsesliv. Dermot blir det å snakke og være stille, altså en passiv rolle, sett på som noe mykt og svakt. Konsekvensen av dette igjen er det blir langt mer naturlig for mannen å ta plass i sosiale sammenhenger, og å ta på seg lederposisjoner fordi de er sosialisert opp til selvtillit. Dermed sagt er det ikke slik at kvinner ikke har selvtillit eller må være mer passive i alle sammenhenger, men vil likevel være det mange er sosialisert opp til. Dette er faktorer som vil

kunne påvirke terskelen for å forsøke å bli aktiv i bevegelsen på 90-tallet og å forsøke og melde seg inn i DNM med tanke på de ulike kravene.

Kvinnesyntet i bevegelsen preges dermed både av maskulinitetsnormene, men også av samfunnsstrukturer utenfor. Samtidig kan en se på den selvstendige kvinneorganiseringen som en form for avtrykk av den historiske tiden. På 90-tallet var det mer naturlig og eller godtatt for kvinner å kunne ta saken i egne hender, og ikke kun følge standarden til menn. Tabuene eller «konsekvensene» ved å bryte med maskulinitetsnormene hadde blitt mindre på 90-tallet, eller så er det også et tegn på at maskulinitetsnormene hadde utviklet seg fra tiårene før. Samtidig viser opprettelsen av kvinnegruppene at bevegelsen i for liten grad har valgt å orientere seg i tilstrekkelig grad i mer konvensjonelle kvinnesaker som både angikk og interesserte kvinner i bevegelsen. Dette bidro kanskje også til at kvinnen ikke ble normen for gjengs deltaker i bevegelsen på 90-tallet.

Action og spenning var også faktorer som bevegelsen bygde på og som muligens også var en viktig tiltrekningsfaktor, særlig blant skinheadsene på 90-tallet. Dette perspektivet vektlegges i flere av tekstene til Fangen, og viser muligens samtidig hvordan det ideologiske aspektet nødvendigvis ikke var så sentralt blant alle deltakerne i bevegelsen på 90-tallet. Samtidig kan en annen terskel for deltakelse blant kvinnen og noe av årsaksforklaringen for hvorfor det ble opprettet kvinnelige grupperinger, være måten kvinner ble omtalt i bevegelsen blant skinheadene. I kapittel 2 gikk jeg noe inn på dette skillet mellom straighte jenter og madrasser, som spiller på den mer velkjente dikotomien om at en kvinne utlukkende kan være en hore eller madonna for en mann.

4.3 Den ultimate andre: fremstillingen av «rasefremmede» kvinner

Slik kvinnesyntet er beskrevet ovenfor, ser det ut til at det er en rekke fellestrekk mellom 90- og 10-tallet når det kommer til synet på den ariske kvinnen. Det er viktig at disse kvinnene reproducerer seg og oppdrar gode samfunnsborgere til det nasjonalsosialistiske samfunnet. Kvinner som havner utenfor denne kategoriseringen, blir hverken framstilt eller omtalt på liknende måte i de to tiårene. I det følgende skal jeg derfor se nærmere på fremstillingen av den «rasefremmede» kvinnen, for å se på hvordan mulighetene og begrensningene som illegges den ariske kvinnen ikke er like gjeldende for kvinner som ikke er ariske.

4.3.1 Den ultimate andre

Det er ikke kun ariske kvinner som blir nevnt eller illustrert i materialet. I begge tiårene er disse kvinnene beskrevet og illustrert ulikt, noe som i seg selv ikke er så merkverdig med tanke på

det antisemittiske og rasistiske tankegodset nynazismen bygger på. På 90-tallet beskrives kvinnene primært som ekle og skitne, og som fødemaskiner. Noe av den samme retorikken er også gjeldende for 2010-tallet, men her preges retorikken av at kvinnene skal beskyttes fra den farlige muslimske mannen (som det også er viktig at den ariske kvinnen beskyttes fra). Kvinnene som omtales har selv gjerne også muslimsk innvandringsbakgrunn, og blir på grunnlag av dette ilagt gruppebaserte egenskaper og verdier. Disse egenskapene er antatte forestillinger om hvordan islam påvirker deres frihet og liv, som nødvendigvis ikke har rot i virkeligheten. På den måten reduseres kvinnene fra å være selvstendige individer, til representanter av deres antatte gruppetilhørighet. Dermed kan det være grunnlag for å si at disse kvinnene også blir brukt som et objekt mot innvandringsmotstanden og rasismen i bevegelsen. Ved at de både «rammes» av det rasistiske tankegodset samtidig som de blir ilagt erfaringer og egenskaper fordi de er muslimske, egenskaper som de nødvendigvis ikke har (og heller ikke er så relevante fordi det uansett handler om en rasistisk måte å kategorisere mennesker på). På den måten kan de sees på som den ultimate andre, i betydningen av at de både blir uttrykket fordi de blir plassert i en spesifikk gruppe med tilegna egenskaper, og fordi de brukes i et argument mot innvandring av muslimske menn.²⁹⁷ I denne sammenhengen er det verdt å nevne at det i størst grad gjelder nynazismen på 2010-tallet og ikke 90-tallet selv om det er kjennetegn til dette der også.

Disse kvinnene blir som nevnt ikke omtalt i så stor utstrekning på 90-tallet, men er med i flere illustrasjonen. Kvinnene er forsøkt å bli fremstilt ekle, skitne og ikke attraktive – samtidig som de blir omtalt og fremstilt som fødemaskiner. Sistnevnte moment er muligens også det som gjør at de særlig ble ansett som et problem for nynazistene på 90-tallet fordi den kan utfordre den ariske rasen (som igjen muligens må sees i lys av de ariske kvinnene ikke føder nok, og dessuten aborterer). Til tross for den generelle abortmotstanden på 90-tallet, mener de at for disse kvinnene ikke noe utelukkende negativt, ved fare for sykdom og når det er snakk om raseblanding er det nødvendigvis noe negativt. Dette begrunnes i en tanke om at disse barna vil være en utfordring for nasjonen.

Den muslimske mannen blir hos DNM ansett som en av de største fiendene i materialet. De overtar landet, får barn med ariske kvinner, voldtar kvinner, øker voldsstatsikken og begrenser kvinners frihet. Måten disse kvinnene blir behandlet på av sine menn og fedre, i følge DNM, er i seg selv et viktig argument mot innvandring fordi de er redde for at måtene kvinnene blir

---

²⁹⁷ Fangen og Lichtenberg, «Gender and family rhetoric on the German far right», s. 20.

behandlet kan bli dominerende i Norge. I dette ligger det også en frykt for den muslimske mannen som voldtektsmann, med en ustyrlig seksualitet som kan fortære den nordiske samfunnsoppbyggingen. Og denne utviklingen ønsker DNM å forebygge, og på den måten være reddende engler eller det Darwish omtaler som «Nice guys». Den «rasefremmede» kvinnen ser det ut til at de bruker den norske friheten, og den norske selvstendigheten, som et argument mot innvandring. Den «rasefremmede» kvinnen fungerer som politisk objekt for å illustrere et politisk argument. Retorisk virker det da delvis som at DNM ønsker å beskytte disse kvinnene, samtidig som at de er tydelige på at det er den ariske rasen og den nordiske samfunnsstrukturen de hovedsakelig ønsker å verne om og beskytte.

På bakgrunn av dette kan det også være nærliggende å spørre om den nazistiske bevegelsen, særlig på 2010-tallet, er preget av femonasjonalistiske trekk. Begrepet er knyttet til særlig høyrepopulistiske bevegelsers fang til å bruke feministiske ideer og argumenter som et argument mot innvandring. Ettersom feminismen kan sies å være en tydelig del av fiendebildet til nynazistene, særlig på 2010-tallet, vil ikke alle aspektene ved femonasjonalisme være gjeldende. Samtidig vil jeg argumentere for at bevegelsen delvis preges av femonasjonalistiske trekk ved at det vises til det norske samfunnet og den sunne organiseringen som er utryddingstruet, og kan bli totalt ødelagt om innvandringen fortsetter. Dette henger for så vidt også igjen sammen med DNMs kontrajihadistiske kamp ettersom de mener at vesten i dag er under angrep og at de er de viktigste krigerne i kampen for at Norden fortsatt skal bestå som fritt og hvitt.

4.3.2 To politiske objekter i det nynazistiske landskapet

En tydelig endring i kvinnesynet i de to tiårene er hvem som opptar stor plass i fiendebildet til bevegelsen. På 90-tallet er antisemittismen svært tilstedeværende og ofte referert til. Det er jødene som har skyld i samfunnsutviklingen og alt som er galt med det politiske styret. Hos DNM ser det derimot ut til at denne ideologiske grunnsteinen er innforstått i de fleste politiske poenger, og blir dermed ikke referert til i så stor grad.

Kvinnene og deres egenskaper blir derfor viktige for høyrepopulister og -ekstremister å beskytte i et slikt perspektiv. Selv om kvinnen med deres reproduktive evner blir ansett som viktige, innebærer det ikke at DNM nødvendigvis anser de som sentrale politiske aktører. Det er primært kvinnekroppen og de biologisk medfødte egenskapene som gjør kvinnen viktig i politisk sammenheng, ikke hva kvinner eventuelt har å tilføre den politiske debatten eller utviklingen. Dette kan videre også forklare hvorfor DNM anser et tradisjonelt familieliv, den naturlige familien, som et sentralt politisk mål og virkemiddel. Dette kommer i tillegg til at det

tradisjonelle familielivet sørger for nok barn av det DNM anser som den «riktige» etniske tilhørigheten (ariske barn) i befolkningen som ønsker skal være så ren som mulig). Det fødes ikke nok barn i dag, og DNM skylder derfor på familieorganisering påvirket av jødiske, kulturmarxistiske, kommunistiske og feministiske analyser. Et mer tradisjonelt familieliv blir på den måten et naturlig kjerne- og kampområde for DNM.

Den «rasefremmede» kvinnen ble ansett som et problem i begge tiårene. På 90-tallet ble hun fremstilt som skitten, som igjen henger tett sammen med rasistisk tankegods om andre raser enn den ariske. Videre ble hun, særlig i illustrasjoner, fremstilt som fødemaskin. På den måten uttrykkes også den rasistiske tanken om «rasefremmedes» umettede og ukontrollerte seksualitet. Den «rasefremmede» kvinnen som fødemaskin ble ansett som en utfordring for det rene folkefellesskapet, i begge tiårene. Motstanden og frykten for dette virker derimot mest tilstedeværende i materialet fra 2010-tallet. Årsaken til at det er mest til stede i materialet fra det tiåret kan for det første henge sammen med økt innvandring til de nordiske landene, som gjorde at de følte trusselen mer. Videre kan denne økte frykten for de «rasefremmede» kvinnene henge sammen med at bevegelsen har beveget seg mer eksplisitt vekk fra Z.O.G-teorien rent retorisk, og heller fokuserer på kontrajihadistisk retorikk i sine ideologiske tekster.²⁹⁸Frykten for den rasefremmede kvinnen handlet nok på 90-tallet mest om frykten for bevaring av den ariske rasen, men sier også i det noe om skjørheten ved maskuliniteten hos de nynazistiske mennene.

Den ariske rasen var truet og har et behov for beskyttelse ifølge nynazistene på 90-tallet. DNM går lengre i sin tilstandsbeskrivelse av posisjonen til den ariske rasen: den er utryddingstruet. Ariske barn i den naturlige familien blir dermed den viktigste løsningen på dette, problemet er dermed, slik DNM beskriver i kildematerialet, at den ariske kvinnen i dag ikke føder nok. Dette henger delvis sammen med de ytre samfunnsforholdene som gjør det lite attraktivt for den ariske kvinnen å velge det harmoniske familielivet. Videre handler det også om hun, i tråd med at den ariske rasen er utryddingstruet, er utsatt for voldtekt og overgrep fra de rasefremmede mennene som har et annet forhold til kvinner og sin egen ustyrige seksualitet.

Kvinnen, både den ariske og den «rasefremmede», fikk i store deler av materialet en opphøyd posisjon, men ikke fordi de var særlig gode til å lede eller være dyktige strateger for bevegelsen. Den opphøyde posisjonen skyldes heller kvinnens kropp som fikk en sentral ideologisk rolle for det nynazistiske samfunnet. Dette ser ut til å gjelde begge tiårene, men særlig på 2010-tallet.

298

90-tallet bestod av mange ulike grupperinger, i tillegg til de egne kvinnegruppene, som gjorde at kvinnens plass var noe varierende. At de nye kvinnegruppene som kun var forbeholdt kvinner, noen ganger var mer voldelige enn de «ordinære» grupperingene viser to trekk ved den nynazistiske bevegelsen etter mitt syn: for det første at maskulinitetsnormene i bevegelsen på 90-tallet fungerte på den måten at om en kvinne skulle hevde seg og kunne ta plass, måtte hun være overlegen en mann på hans prinsipper. De skulle ikke hevde seg ved å være særlig omsorgsfulle eller moderlige, for det ble ansett som «svake» eller «myke» kvaliteter. Dette henger igjen sammen med patriarkalske strukturer, som naturligvis også påvirket bevegelsen på 90-tallet. For det andre sier kvinnegruppene at kvinnene opplevde at den rollen og synet på dem i kampen for den nynazistiske idealsamfunnet ikke følte verdig nok. I intervjuet i VG nevnes dette også eksplisitt som en årsak, altså at de ville trekke seg vekk fra det mannlige blikket på kvinnen.

4.4 Utviklingstrekk i maskulinitetsnormer og kvinnesyn i norsk nynazisme

4.4.1 Maskulinitetsnormene

På 90-tallet er det nærliggende i flere tilfeller å snakke om sammenhengen mellom klassebakgrunn og den nynazistiske bevegelsen. I liknende grad mener jeg det kan være nærliggende å si at det er en sammenheng mellom maskulinitetsnormene i bevegelsen og hvem som blir rekruttert. Mange menn føler ikke lenger tilknytning til deres kjønnsroller eller føler de kjenner seg igjen i de kjønnsrollene som blir gitt i dagens samfunn. Dette gjør seg ikke kun gjeldende det siste tiåret, men også på 90-tallet. Dette kan være en konsekvens av den nyliberale utvikling av samfunnet hvor individet i stadig større grad blir gitt oppgaven om å ta ansvar for eget liv og handlinger – og som med dette også fører med endringer på hva som blir ansett som en vellykket mann. Vi er vår egen lykkes smed. Dette har naturligvis innvirkninger på individets selvoppfatning, både hva gjelder egenverdi og hvilke muligheter individet har for et godt liv. I tillegg til den nyliberalistiske orden som har gjort stadige innrykk i livene vår de siste 30 årene, har likestillingskampen også hatt påvirkning på denne selvoppfattelsen. Rammene for hva kjønn, seksualitet, muligheter og arbeidsområder for de ulike kjønnene også har forrykket seg i takt med likestillingskampen.

Maskulinitetsnormene i begge tiårene kan sies å skille seg ut på vesentlige punkter, og det er på grunnlag av dette jeg vil hevde at maskulinitetsnormene også er en tiltrekningskraft i bevegelsen på 2010-tallet til tross for at de der også var rigide, eller hegemoniske. Hvorvidt maskulinitet er tiltrekkende, heller enn ideologien for menn som grunnlag for hvorfor de

rekrutteres burde undersøkes nærmere. Hva så med kvinner om det er maskulinitetsnormene som tiltrekker mennene, hva er det så med ideologien som tiltrekker disse kvinnene?

Det kan på bakgrunn av dette være fristende å konkludere med at den hegemoniske maskuliniteten snevret inn rommet for hva en nynazist kunne være i de to tiårene, noe som også viser at maskulinitetsnormene var hegemoniske i bevegelsen. Dette igjen viser hvordan de sosiale kjønnsrollene kvinnen er sosialisert i også setter begrensninger for å bryte med maskulinitetsnormene i de omgivelsene hun befinner seg i, til tross for at etableringen av de ulike kvinnegruppene på 90-tallet kan være et «bevis» på at dette ikke stemte på 90-tallet. Gitt at kvinnesynet var dominert av tanker om kvinnen som en passiv deltaker i bevegelsen, der den viktigste funksjonen i kampen og bevegelsen er å skape og oppdra barn vil dette også påvirke kvinnens muligheter i bevegelsen. Dette fordi maskulinitetsnormene vil ramme om hvem som i det hele tatt har muligheten til å «ta på seg» normene i sosiale kjønnede relasjoner.

Dette kan også være en forklaring på den store motstanden mot homofile familiekonstellasjoner. Mannen føler seg utfordret, og barna får ikke den sunne oppdragelsen de burde ha for at et nasjonalsosialistisk samfunn skal gå opp: «Det sionistiske okkupasjons regimet (ZOG) fremmer den unaturlige homofilien, velviten om at menns seksualitet naturlig rettleides mot kvinner av samme rase, for å sikre den videre forplantningens utvikling som er nødvendig for rasens eksistens.»²⁹⁹

4.5 Norske særtrekk eller importert merkevare?

Den norske nynazismen har ikke operert i et vakuum. Både på 90- og 2010-tallet hadde den sterke forbindelseslinjer til aktivister i utlandet. Dette kom både til uttrykk ved utenlandsturene, og referanser til andre eller liknende organisasjoner/bevegelser/grupper i utlandet. På 90-tallet er det særlig et forbindelsesledd til Sverige, Danmark og England hvor det i materialet ser ut til at det oftest er snakk om at aktivistene dro til. På 2010-tallet var det primært Sverige, noe som ikke er så merkverdig med tanke på at «hovedkvarteret» til organisasjonen er i Sverige. Det er også der det eksisterer flest medlemmer, både på 2010-tallet og nå. Dermed kan det være verdt å spørre om den norske nynazismen, og dermed også kvinnesynet og maskulinitetsnormene, i de to tiårene er norske særtrekk eller en importert merkevare.

Maskulinitetsnormene likner delvis på hverandre begge tiårene, selv om det naturligvis eksisterete forskjeller som blant annet kan begrunnes i forskjellig politisk debattklima og selve organiseringa av virksomheten(e) til gruppene og/eller organisasjonen(e). Begge tiårene er det

---

²⁹⁹ Sieg Heil, «HVIT REVOLUSJON UTEN NÅDE! MEDLEMSKAP.» (u.d.), s. 8.

tydelig at det eksisterer en form for hegemonisk maskulinitet som påvirker hvordan aktivistene forholder seg til hverandre, og hvordan dette igjen påvirker kvinnesynet. Maskulinitetsnormene, til tross for at de kommer til uttrykk ulikt og kan forstås noe fra hverandre, kjennetegnes gjerne av den sterke mannen om er fryktløs i møte med sine motstandere. Det er få ting som kan stoppe han fra å agere når han opplever urett, noe som han i prinsippet gjør enn så lenge samfunnet ikke er styrt etter nasjonalsosialistiske prinsipper.

Den tradisjonalistiske kjernefamilien står stødig i begge tiårene, men særlig det siste. Dette er ikke en ny tanke i seg selv. Nazi-Tyskland bygget sterkt under dette som en samfunnsbærende funksjon, noe DNM også gjør i sin tekst. Samtidig er det her også viktig å påpeke at kjernefamilien i seg selv ikke er en (ny)nazistisk oppfinnelse, men noe som også er sterkt befestet i de nordiske landene blant annet gjennom den aktive gjenreisningspolitikken som ble drevet etter 2. verdenskrig. Til tross for at kjernefamilien, både på 90- og 2010-tallet, har stått sterkt argumenterer nynazistene enda mer aggressivt over hvorfor denne familieformen er nødvendig – fordi det henger sammen med deres idealsamfunn. Samtidig mener jeg en skal stille spørsmål om ikke dette også kan handle om en frykt for at enda noe mer håndfast i samfunnet faller bort, i likhet med andre endringer som har kommet som en følge av nyliberalistisk politikk de siste 30 årene. I denne sammenhengen er det også relevant å igjen bemerke at Riis-Knudsens tekst ble skrevet på 90-tallet og av en mann med dansk opphav. Ved at DNM har oversatt teksten og gitt den ut, mener jeg den får en ny aktualitet som en tekst som kan gjelde for den norske nynazismen på 2010-tallet.

5 Konklusjon

«*Bruk vaskemaskinen til knulledokka de*», som er denne oppgavens tittel representerer ikke helhetlig kvinnesynet i norsk nynazisme i de to tiårene jeg har tatt utgangspunkt i. Sitatet er hentet fra en av Boot Boys´ fanziner. Kvinnesynet i sitatet står som en slags ytterkant i kvinnesynet i bevegelsen i begge tiårene, en ytterkant hvor kvinnen kun var til for mannen. Dette var et av de mange kvinnesynene som eksisterte parallelt i løpet av begge tiårene jeg har sett nærmere på. Kvinnen som politisk objekt, hvor hun instrumentelt ble brukt for få frem ulike ideologiske kampsaker, var derimot mer vanlig i bevegelsen i begge tiårene. Forholdet mellom kvinnesyn og maskulinitetsnormer i den norske nynazistiske bevegelsen, slik det kommer til uttrykk i periodene 1990-1999 og 2010-2019, kan dermed sies å være sammensatt. Det er naturlig at det har skjedd en utvikling i forholdet mellom disse to aspektene ved norsk nynazisme, og det er dette som har vært temaet for denne oppgaven.

I det første empiriske kapittelet skrev jeg om 90-tallet og hva som preget bevegelsen. Av de to tiårene jeg har sett på i oppgaven, var 90-tallet det tiåret med mest «bevegelse» i form av mange ulike grupperinger, konfrontasjoner med fienden og motstandere, samt medlemmenes bevegelse inn og ut av den nynazistiske ideologien (til Blitz for eksempel). Maskulinitetsnormene på 90-tallet var i stor grad preget av skinheadskulturen på den ene siden, hvor fyll og å vise styrke med ytre kjennetegn var en viktig måte å vise sin maskulinitet. Nynazistene som var mer ideologisk orienterte var ikke like unge og fokuserte langt mindre på det sosiale fellesskapet for å uttrykke sin maskulinitet. De anså også flere aspekter ved skinheadskulturen som ødeleggende for seriøsiteten for den nynazistiske ideologien, og utfordret på den måten også maskulinitetsnormene til de yngre nynazistene. Samtidig var noe som preget begge disse to gruppene, mentaliteten om den ensomme ulven som skulle føre krigen for fedrelandet i møte med fiendene som prøver å sementere landet. Strategien for å komme frem til dette idealsamfunnet er ikke like tydelig, men de er tydelige på at de ikke er fremmede for å bruke vold. I fanzinene som primært er skinheaddominert blir det ofte referert til slåsskamper med deres politiske motstandere, eller hva deres motstandere kunne ventes å møte om de provoserte ytterligere.

Samtidig var 90-tallet preget av opprettelsen av egne kvinnegrupper, som i stor grad kan minne om separatistisk kvinneorganisering. Kjernen i disse gruppene var å gi kvinnen muligheten til å diskutere saker hun var opptatt av, bruke det feminine som en styrke og bygge opp organisasjoner som ikke var preget av like mye interne strider. De hegemoniske maskulinitetsnormene i bevegelsen på 90-tallet henger tett sammen med opprettelsene av

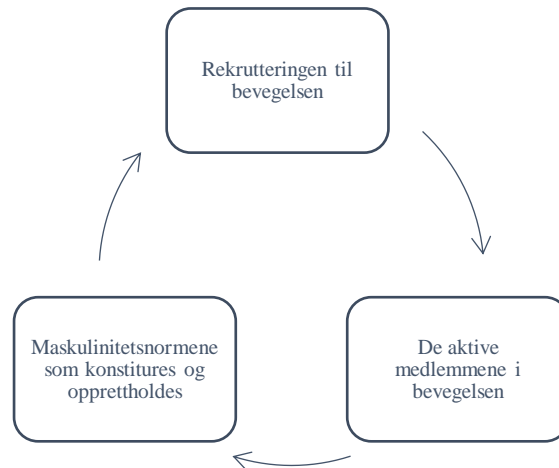
organisasjonene etter mitt syn, ettersom maskulinitetsnormene ga liten plass til kvinnene. Det kan også tenkes at maskulinitetsnormene også bidro til et kvinnesyn som var uønsket av deler av de kvinnelige medlemmene, slik at de så seg nødt til å organisere seg selv for å føle en form for tilhørigheten uten det kvinnesynet som ble skapt i de allerede etablerte organisasjonene. Valkyria, den ene kvinneorganisasjonen jeg har kildemateriale fra, skriver også om en hierarkisk og ordnet organisasjonsmodell som i stor grad skiller seg fra den øvrige nynazistiske bevegelsen på 90-tallet. Det er dermed fristende å konkludere med at opprettelsen også var en form for reaksjon på den uoversiktlige bevegelsen som var dominert av (unge) menn.

Liknende kvinnelig organisering preget ikke 2010-tallet, hvor den eneste reelle nynazistiske organisasjonen i Norge har vært DNM. I likhet med Valkyria har det vært et ønske om en strengt hierarkisk organisasjon, men det ser ut til at DNM har gått lenger i deres vektlegging av organisasjonsmodell for kjernen i deres virksomhet. For et hovedelement er den hierarkiske modellen som preger styringen av organisasjonen så vel som interaksjonen internt i DNM. Maskulinitetsnormene i bevegelsen preges således også av organisasjonsstrukturen ettersom den hierarkiske modellen setter føringer og begrensninger for hvordan medlemmene skal være og kommunisere med hverandre. Samtidig fører dette med seg at maskulinitetsnormene var mer samlet på 2010-tallet i sammenligning med 90-tallet. På samme måte som maskulinitetsnormene var en tiltrekningskraft på 90-tallet, virker det som at dette også var gjeldende for DNM. Dette er synlig ved at det i visuelle fremstillingene av medlemmer hovedsakelig ser ut til å være menn som var med i bevegelsen. I seg selv er dette kanskje ikke så merkelig, men sier igjen noe om hvordan vi burde forebygge at ikke flere blir radikaliseret.

Voldspotensialet i begge tiårene sier også noe om maskulinitetsnormene i bevegelsen, samt hvordan bevegelsens forhold til vold kan ha vært en viktig faktor for at medlemmer har valgt å bli aktive. Utviklingen av maskulinitetsnormene i de to tiårene henger også sammen med hvilke forbilder som blir trukket frem og hyllet i bevegelsen. I det skriftlige materialet er det tydelig at vikingmannen og frontkjemperne fra 2. verdenskrig var to viktige idealer å se opp til, særlig på 90-tallet. Dette er derimot ikke like fremtredende på 2010-tallet, hvor det heller er den sterke idealaktivisten som blir hyllet som forbilde. For å skape dette bildet det gjerne benyttet kontrafaktisk historiefortellingen for å bygge under hvor viktig det er at rendyrka og sterke nasjonalsosialister kjemper kampen for det frie og rene Norden. Ettersom problemstillingen ikke kun har fokusert på hvilke forbilder bevegelsen har og betydningen av disse for maskulinitetsnormene, er det etter mitt syn anbefalt å forske mer på dette i videre forskningen på norsk nynazisme – både innenfor historiefaget og andre samfunnsfag. Særlig vikingtiden

som ideal for maskulinitet er viktig å se videre på. Fremstillingen av vikingtiden i skolen burde bli sett i lys av dette slik at det kan være mulig å si noe om hvordan forbindelseslinjene mellom vikingidealene er med maskulinitetsnormer og samfunnets oppfatning om vikingtiden.

Oppsummerende kan maskulinitetsnormene i norsk nynazisme i de to tiårene, slik det kom til uttrykk ideologisk og i praksis, oppsummeres i modellen nedenfor:

Rekrutteringen til bevegelsen preget også hvem som ble aktive. På 90-tallet var medlemsmassen spredt aldersmessig, men hadde likevel en overvekt av unge menn. 2010-tallet var derimot preget av at det kun skulle være de få utvalgte, med de riktige ideologiske ambisjonene fysiske egenskapene, som kunne rekrutteres inn i bevegelsen. Og ettersom maskulinitetsnormer ikke oppstår i et vakuum, men er et resultat av sosialt kjønnete relasjoner vil de aktive medlemmene i stor grad sette grunnlaget for de maskulinitetsnormene som konstitueres og opprettholdes i bevegelsen. Dette igjen vil ha konsekvenser for hvem som blir rekruttert, fordi maskulinitetsnormene vil appellere mer til noen enn andre.

Maskulinitetsnormene på 90-tallet kan oppsummeres ved at de delvis handlet om en livsstil som bestod av action og spenning, eller ideologisk kameratskap og kunnskap som utgangspunkt. «Resultatet» av disse to motstridende normene var på den ene siden en voldelig og uorganisert bevegelse, og på den andre siden kan dette også forklare utviklingen av de egne kvinnegruppene. På 2010-tallet kan maskulinitetsnormene derimot beskrives som mer «voksen» i form av alder på de aktive medlemmene. DNM hadde også et veldig fokus på orden og hierarki internt som igjen også kan ha påvirket maskulinitetsnormene dithen at de ikke ønsket å bygge videre på de fra 90-tallet, og heller fokuserte på å bygge seg opp over tid.

Modellen kan også være en form for illustrasjon for å forstå kvinnesynet i bevegelsen i de to tiårene fordi de ulike leddene også har innvirkning på hvordan kvinnen skal tolkes og hvilken plass kvinnen kan ta i bevegelsen uten å møte for stor motgang eller reaksjon. Dette forholdet

mellom kvinnesyn og maskulinitetsnormer har jeg i oppgaven gjennomgående fokusert på. Dette er kanskje ikke så merkelig med tanke på hvor mannsdominert bevegelsen var i begge tiårene. Kvinnesynet sier dermed også noe om hvordan den hegemoniske maskuliniteten hadde ideologiske og praktiske påvirkninger på den nynazistiske bevegelsen. På 90-tallet var kvinnen i stor grad ansett som en lite politisk aktør i bevegelsen, til tross for opprettelsen av egne grupper. Årsaksforklaringen på dette henger delvis sammen med veien inn til bevegelsen for kvinner, som enten var preget av at de kjente noen fra før (vennskap eller kjæreste) eller om det var det ideologiske som gjorde at de ble aktive i bevegelsen. Her er det også viktig å påpeke at det ut ifra kildematerialet mitt ikke ser ut til at rekrutteringen av kvinner var prioritert i bevegelsen på 90-tallet.

Dermed sagt er ikke kvinnesynet gjeldende for alle kvinner. Ettersom bevegelsene var fundert i nynazistisk tankegods, vil det rasistiske tankegodset også speiles over på kvinnesynet. I begge de empiriske kapitlene har jeg sett på hvordan bevegelsen i de to tiårene har omtalt kvinner som ikke er ariske og brukt de strategisk for å fremme et politisk narrativ om de farlige innvandrerne eller «rasefremmede». Det mest interessante funnet i denne sammenhengen er hvordan den melaninrike kvinnen blir brukt som et politisk objekt i det hun blir omgjort til «den ultimate andre». Det mest fremtredende funnet er dermed hvor fremtredende feminismen er som fiendebilde, og hvordan dette også påvirket omtalen av kvinner som er melaninrike: DNM anså både feminismen som en av de største utfordringene for den harmoniske samfunnsorden fundert i den naturlige familien samtidig som at noen av de gjennomslagene eller likestillingstrekkene som i Norge ble brukt som et argument mot innvandring. Jeg vil derfor argumentere for at det i løpet av det siste tiåret har blitt utviklet noen femonasjonalistiske trekk ved den norske nynazistiske bevegelsen.

Hvorfor antifeminismen, og for øvrig også homofobien, har fått en så fremtredende plass i fiendebildet til DNM utover det som er vektlagt i denne oppgaven kan være interessant å utforske videre for å få et enda mer nyansert bilde på hvordan samspillet mellom maskulinitetsnormer og kvinnesyn har å si for den demokratiske utfordringen nynazisme har i norsk setting. I videre utforsking av kvinnesyn i norsk nynazisme mener jeg det også vil være sentralt å se hvorvidt vikingkvinnen setter tydelige kvinneidealer, og da særlig i lys av hvordan vikingmannen virker som et maskulint ideal. Vikingkvinnen blir ikke brukt like hyppig som vikingmannen, men er likevel referert til i fanzinene. Det kan være interessant å se nærmere på hvordan vikingkvinnen formes inn i et bilde av den sterke, men hjemmевærende moren til tross

for at jeg vil hevde at vikingkvinnen i realiteten skilte seg fra det mer generelle kvinnesynet i den nynazistiske bevegelsene i begge tiårene.

Noe av hensikten med denne oppgaven har vært å skape et utfyllende bilde av hvordan nynazismen er en demokratisk utfordring for Norge, utover de veletablerte utfordringene denne bevegelsen hittil har vært og potensielt kan være. Utforskningen av maskulinitetsnormene og deres påvirkning på kvinnesynet kan både være behjelpelig i forebyggingen av at flere blir tiltrukket den nynazistiske ideologien i Norge, med tanke på at det i begge tiårene i stor grad ser ut til at maskulinitetsnormene har vært av stor betydning for å rekruttere menn til bevegelsen. Dermed blir det også viktig å finne tiltak som kan gjøre at nettopp disse maskulinitetsnormene virker forlokkende slik at det videre også kan brukes til rekruttering. Særlig med tanke på effekten lukkede fora på nett kan ha for radikalisering og meningsytringer er også spennende i dette øyemed, men som ikke har vært en del av min analyse da det ikke vil være et godt nok sammenligningsgrunnlag med det kildematerialet jeg har fra 90-tallet. Her vil jeg også legge til at det i denne utgranskingen også blir viktig å ikke undervurdere den mer rent ideologiske tiltrekningskraften den norske nynazismen har på noen menn (og kvinner) i dagens Norge.

Forholdet mellom kvinnesyn og maskulinitetsnormer i den norske nynazistiske bevegelsen kan dermed oppsummeres som en tett interaksjon og påvirkningsforhold hvor maskulinitetsnormene gjennomgående påvirket det politiske handlingsrommet for kvinnen og på kvinnesynet blant de aktive medlemmene i bevegelsen. Forklaringen på dette kan delvis forklares gjennom de hegemoniske maskulinitetsnormene som satte begrensninger for hvordan kvinnen kunne bli aktiv nynazist og fordi det maskuline gjennomgående ble gitt en opphøyd posisjon i forhold til det feminine. Videre kan dette samspillet forklares gjennom de ytre politiske strukturene rundt den norske nynazismen som på ulike måter påvirker deres fiendebilder og politiske analyser.

6 Primærkilder og forskningslitteratur

6.1 Nettbaserte primærkilder

- «Aktivist – Motstandsbevegelsen.org». Åpnet 7. april 2022. <https://www.motstandsbevegelsen.org/medlemskap/aktivist/>.
- Forwald, Haakon, red. *Håndbok for aktivister i motstandsbevegelsen*. Grängesberg, Sverige: NF Forlag, 2016.
- , red. «Vår vei - Ny politikk for en ny tid». NF Forlag, 2016. <https://www.frihetskamp.net/wp-content/uploads/2016/05/Vår-vei-Ny-politikk-for-en-ny-tid.pdf>.
- Karlsson, Mikael. «Ta ansvar for kvinnene!» Åpnet 30. april 2022. <https://www.frihetskamp.net/ta-ansvar-for-kvinnene/>.
- martin. «Medlemskap – Motstandsbevegelsen.org». Åpnet 7. april 2022. <https://www.motstandsbevegelsen.org/medlemskap/>.
- Redaksjonen. «Dagens video: De forrådte jentene | Frihetskamp.net». Åpnet 22. september 2021. <https://www.frihetskamp.net/dagens-video-de-forradte-jentene/>.
- . «Familiedag i Alingsås i Sverige | Frihetskamp.net». Åpnet 1. mai 2022. <https://www.frihetskamp.net/familiedag-i-alingsas-i-sverige/>.
- . «Feminister flykter fra multikulturelle forsteder | Frihetskamp.net». Åpnet 4. mai 2022. <https://www.frihetskamp.net/feminister-flykter-fra-multikulturelle-forsteder/>.
- . «Knus homolobbyen!» Frihetskamp.net, 6. juni 2017. <https://www.frihetskamp.net/knus-homolobbyen-kamp-mot-dekadanse-og-antikultur/>.
- . «‘Motstandsbevegelsen er viktig og nødvendig!’ | Frihetskamp.net». Åpnet 4. mai 2022. <https://www.frihetskamp.net/motstandsbevegelsen-er-viktig-og-nodvendig/>.
- . «Rede 3: Trening gir styrke i kropp og sjel | Frihetskamp.net». Åpnet 30. april 2022. <https://www.frihetskamp.net/rede-3-trening-gir-styrke-i-kropp-og-sjel/>.
- . «Rede 4: Selvforsvarstrening | Frihetskamp.net». Åpnet 6. mai 2022. <https://www.frihetskamp.net/rede-4-selvforvarstrening/>.
- . «Selvforsvarstips til kvinner | Frihetskamp.net». Åpnet 6. mai 2022. <https://www.frihetskamp.net/selvforvarstips-til-kvinner/>.
- Riis-Knudsen, Av Povl H. «Nasjonalsosialismen – Den biologiske verdensanskuelsen», u.å., 28.

Saxlind, Martin. «Tankeeksperiment for forbudsivrige feminister | Frihetskamp.net». Åpnet 6. mai 2022. <https://www.frihetskamp.net/tankeeksperiment-for-forbudsivrige-feminister/>.

6.2 Trykte/andre primærkilder

Boot Boys Steinsberg: 1990 - 1999

Einsatz Stavanger: 1995

Einsatz gruppen Stavanger: 1995

Gjallarhorn Oslo: 1993-1995

HAT – Organ for Hvit Arisk Terror 1995

Forwald, Haakon, red. *Håndbok for aktivister i motstandsbevegelsen*. (Grängesberg, Sverige: NF Forlag, 2016).

Ragnarok Darbu: 1993-1995

Sieg Heil Stavanger: 1995

Valkyria «Vær hilset!» U.D.

Vikingen (Hunndalen: 1992-1993)

6.3 Forskningslitteratur

Akkerman, Tjitske. «Gender and the radical right in Western Europe: a comparative analysis of policy agendas». *Patterns of Prejudice* 49, nr. 1–2 (15. mars 2015): 37–60. <https://doi.org/10.1080/0031322X.2015.1023655>.

Andersen, Øivind, og Dag Einar Thorsen. «hegemoni». I *Store norske leksikon*, 24. august 2020. <http://snl.no/hegemoni>.

Bjørge, Tore og Ingvild Magnæs Gjelsvik. «Utvikling og utbredelse av høyreekstremisme i Norge». I *Høyreekstremisme i Norge: Utviklingstrekk, konspirasjonsteorier og forebyggingsstrategier*, redigert av Tore Bjørge. Politihøgskolen, 2018. <https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/handle/11250/2568904>.

Bjørge, Tore, og Jacob Aasland Ravndal. «Why the Nordic Resistance Movement Restrains Its Use of Violence». *Perspectives on Terrorism* 14, nr. 6 (2020): 37–48.

Botsch, Gideon. «From Skinhead-Subculture to Radical Right Movement: The Development of a ‘National Opposition’ in East Germany». *Contemporary European History* 21, nr. 4 (2012): 553–73.

- Briskin, Linda. «Union Women and Separate Organizing». I *Women Challenging Unions: Feminism, Democracy and Militancy*, redigert av Linda Briskin og Patricia McDermott. Toronto: University of Toronto Press, 1993.
- Clarke, John. «The skinheads & the magical recovery of community». redigert av Stuart Hall og Tony Jefferson. London: Routledge, 1993.
- Clarke, John, Stuart Hall, Tony Jefferson, og Brian Roberts. «Subcultures, Cultures and Class: A theoretical overview». redigert av Stuart Hall og Tony Jefferson. London: Routledge, 1993.
- Connell, Raewyn. *Masculinities*. 2nd utg. Cambridge: Polity press, 2005.
- Darwish, Maria. «Green Neo-Nazism: Examining the Intersection of Masculinity, Far-Right Extremism and Environmentalism in the Nordic Resistance Movement», 2018. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/67036>.
- Dauber Andrea S. «Not all Nazis are men: Women's underestimated potential for violence in German Neo-Nazism. Continuation of the past or novel phenomenon?» I *Gendered Perspectives on Conflict and Violence: Part B*, 18B:171–94. Advances in Gender Research. Emerald Group Publishing Limited, 2014. <https://doi.org/10.1108/S1529-21262014000018B011>.
- Demos, Vasilikie, og Marcia Texler Segal. «Gendered perspectives on conflict and violence: An introduction». I *Gendered Perspectives on Conflict and Violence: Part A*, 18A:1–14. Advances in Gender Research. Emerald Group Publishing Limited, 2013. [https://doi.org/10.1108/S1529-2126\(2013\)000018A004](https://doi.org/10.1108/S1529-2126(2013)000018A004).
- Dietze, Gabriele. «Why Are Women Attracted to Right-Wing Populism? Sexual Exceptionalism, Emancipation Fatigue, and New Maternalism». I *Right-Wing Populism and Gender: European Perspectives and Beyond*, 147–66. transcript Verlag, 2020. <https://doi.org/10.14361/9783839449806-009>.
- Dietze, Gabriele, og Julia Roth. «Right-Wing Populism and Gender: A Preliminary Cartography of an Emergent Field of Research». I *Right-Wing Populism and Gender: European Perspectives and Beyond*, 7–22. transcript Verlag, 2020. <https://doi.org/10.14361/9783839449806-001>.
- Leiden University. «DRIVE: Far Right and Islamist Extremism in North-Western Europe, and the Role of Social Inclusion». Åpnet 14. oktober 2021. <https://www.universiteitleiden.nl/en/research/research-projects/governance-and-global->

[affairs/drive-far-right-and-islamist-extremism-in-north-western-europe-and-the-role-of-social-inclusion.](#)

Fangen, Katrine. «A Death Mask of Masculinity: The Brotherhood of Norwegian Right-Wing Skinheads». Redigert av Søren Ervø og Thomas Johansson. Routledge, 2003. <https://doi.org/10.4324/9781315262833-18>.

———. *En bok om nynazister*. Oslo: Universitetsforlaget, 2001. [https://www.nb.no/search?q=oaiid:"oai:nb.bibsys.no:990110663774702202"&mediatype=bøker](https://www.nb.no/search?q=oaiid:).

———. «Living out Our Ethnic Instincts. Ideological Beliefs among Right-Wing Activists in Norway», 1998, 202–30.

———. «Right-wing skinheads- Nostalgia and binary oppositions». *Young (Stockholm, Sweden)* 6, nr. 3 (1998): 33–49. <https://doi.org/10.1177/110330889800600304>.

———. «Separate or equal? The emergence of an all-female group in Norway's rightist underground». *Terrorism and Political Violence* 9, nr. 3 (1. september 1997): 122–64. <https://doi.org/10.1080/09546559708427419>.

Fangen, Katrine, og Lisanne Lichtenberg. «Gender and family rhetoric on the German far right». *Patterns of Prejudice* 0, nr. 0 (20. april 2021): 1–23. <https://doi.org/10.1080/0031322X.2021.1898815>.

Farris, Sara R. «Femonationalism and the 'Regular' Army of Labor Called Migrant Women». *History of the Present* 2, nr. 2 (2012): 184–99. <https://doi.org/10.5406/historypresent.2.2.0184>.

Gabrielsen, Cecilie Skauen. «En høyreekstrem ulv i nordiske fåreklær», 2020. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/79242>.

Ganor, Boaz. «Understanding the Motivations of “Lone Wolf” Terrorists: The “Bathtub” Model». *Perspectives on Terrorism* 15, nr. 2 (2021): 23–32.

Hearn, Jeff. «Surprise, Surprise, men are gendered too». I *Representing Gender in Cultures*, redigert av Elzbieta H. Oleksy og Joanna Rydzewska. Frankfurt: Peter Lang, 2004.

Jupskås, Anders Ravik. *Ekstreme Europa: Ideologi, årsaker og konsekvenser*. 1. utgave. Oslo: Cappelens Damm, 2012.

- Kimmel, Michael. «Racism as Adolescent Male Rite of Passage: Ex-Nazis in Scandinavia». *Journal of Contemporary Ethnography* 36, nr. 2 (1. april 2007): 202–18. <https://doi.org/10.1177/0891241606298825>.
- Kimmel, Michael S. «Masculinity as Homophobia: Fear, Shame, and Silence in the Construction of Gender Identity». I *Theorizing Masculinities*, 119–41. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc., 1994. <https://doi.org/10.4135/9781452243627>.
- Kjeldstadli, Knut. *Fortida er ikke hva den en gang var: En innføring i historiefaget*. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget, 2007.
- Klungtveit, Harald Skoglund. *Nynazister blant oss: på innsiden av den nye høyreekstremismen*. Oslo: Kagge forlag, 2020.
- «Knowing what's (far) right: A compendium». Kompendium. C-REX - Center for Research on Extremism, 2020.
- Leblanc, Laurine. «Pretty in Punk: Girl's Gender Resistance in a Boy's Subculture». *On Campus with Women*. Washington, United States: Association of American Colleges and Universities, Summer 2001.
- Lønnå, Skrevet av: Elisabeth og 2007. «Kvinnehistorie som nytt fagfelt: Elisabeth Lønnå forteller». Kvinnehistorie.no. Åpnet 13. mai 2022. <https://www.kvinnehistorie.no/artikkel/t-3829>.
- Löow, Helene. *Nazismen i Sverige 2000–2014*. Stockholm: Ordfront Förlag, 2016.
- Marthinussen, May-Hege. «Høyreekstremisme i Norge: en innholdsanalyse av den norske motstandsbevegelsen», 2016. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/2436422>.
- McRobbie, Angela, og Jenny Garber. «Girls and subcultures». I *Resistance Through Rituals*, redigert av Stuart Hall og Tony Jefferson, 2. utg. Routledge, 2006.
- Meret, Susi, og Birte Siim. «Gender, Populism and Politics of Belonging: Discourses of Right-Wing Populist Parties in Denmark, Norway and Austria», 78–96, 2013. https://doi.org/10.1057/9781137291295_5.
- Norgeshistorie, Om, og konservering og historie (IAKH) ved UiO Institutt for arkeologi. «Kjønns- og kvinnehistorie - Norgeshistorie». Åpnet 13. mai 2022. <https://www.norgeshistorie.no/studere-fortid/historie/2095-Kj%C3%B8nns-og-kvinnehistorie.html>.

- Olstad, Simen. «Miljøet som forsvant - ideologisk utvikling innen norsk nynazisme siden 1990», 2021. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/91289>.
- Opheim, Magnus Stavrum. «Motstandskamp på internett - en diskursanalyse av nettsiden Frihetskamp.net», 2018. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/61568>.
- Politiets sikkerhetstjeneste (PST). «Nasjonal trusselvurdering 2022». Åpnet 12. mai 2022. <https://www.pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/ntv-2022/>.
- Preus, Lars. «Bakover mot det nye Norge: Ideologisk utvikling innen norsk nynazisme 1967-1985», 2014. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/40181>.
- Ravndal, Jacob Aasland. «Right-wing Terrorism and Militancy in the Nordic Countries: A Comparative Case Study». *Terrorism and Political Violence* 30, nr. 5 (3. september 2018): 772–92. <https://doi.org/10.1080/09546553.2018.1445888>.
- Ribieras, Amélie. «Abortion and Phyllis Schlafly's Pro-life Contribution to the Culture Wars from the 1970s to the 1990s». *Revue de recherche en civilisation américaine*, nr. 8 (17. desember 2018). <https://journals.openedition.org/rrca/1226>.
- Rippl, Susanne, og Christian Seipel. «Gender Differences in Right Wing Extremism: Intergroup Validity of a Second-Order Construct». *Social Psychology Quarterly* 62, nr. 4 (1999): 381–93. <https://doi.org/10.2307/2695835>.
- Sandmo, Erling. «Fra kvinne- til kjønns historie – og tilbake? Om kjønnsperspektivets betydning i det norske historiefaget». Redigert av Nina Maria Ruud. *Fortid* 7, nr. 1 (2010).
- Skoglund, Audhild. *Sinte hvite menn: Den ensomme ulvens terror*. Oslo: Humanist Forlag, 2013.
- Stugu, Ola Svein. *Norsk historie etter 1905: vegen mot velstandslandet*. 2. utg. Bd. 4. Norsk historie frå vikingtid til vår tid. Oslo: Samlaget, 2018. [https://www.nb.no/search?q=oaiid:"oai:nb.bibsys.no:999919956976602202"&mediatype=bøker](https://www.nb.no/search?q=oaiid:).
- Sørensen, Øystein, og Bernt Hagtvet. *Høyreekstremisme: ideer og bevegelser i Europa*. Redigert av Bjørn Arne Steine. Oslo: Dreyer, 2012.
- Teitelbaum, Benjamin R. *Lions of the North: Sounds of the New Nordic Radical Nationalism*. New York, NY: Oxford University Press, 2017.